

Metsähallituksen vuosi- ja
vastuullisuusraportti 2022

Kohti hiilineutraalia, ekologisesti kestäväää ja yhdenvertaista yhteiskuntaa

Sisällys

Kasvatamme huomista3

Pääjohtajan katsaus.....	4
Keskeiset saavutukset 2022.....	6
Avainluvut 2022.....	7

Näin toimimme12

Strategia ja arvonluonti.....	13
Toimintaympäristö.....	17
Yhteensovittaminen.....	20
Asiakkaat, kumppanit ja sidosryhmät.....	26

Vastuullisuus.....32

Johtaminen.....39

Eettinen ja vastuullinen toimintatapa.....	40
Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen.....	43

Ihmiset.....48

Ihmisoikeudet.....	49
Henkilöstö.....	51
Hankinta- ja arvoketjujen henkilöstö.....	59
Saamelaiskulttuuri.....	62

Ympäristö.....66

Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen.....	73
Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen.....	85
Vesi ja merien luonnonvarat...	97

Yhteiskunta102

Talous.....	103
Hyvinvointi ja kulttuuri.....	110
Kestävät palvelut ja uusiutuvat ratkaisut.....	120

Hyvä hallinto.....128

Johtamisperiaatteet.....	129
Riskienhallinta.....	133
Palkitseminen.....	135
Hallitus.....	137
Johtoryhmä.....	140

Raportointiperiaatteet ja GRI-taulukko141

Tilinpäätös ja toimintakertomus148

Vastuullisuus

32

12,6

miljoonaa
hehtaaria
valtion maa-
ja vesialueita

Ihmiset 48

Vesi ja merien
luonnonvarat
97

73 Ilmasto-ohjelma

Kasvatamme huomista

Me Metsähallituksessa haluamme, että kaikilla, myös tulevilla sukupolvilla, on mahdollisuus nauttia luonnosta ja sen luomasta arvosta. Sen eteen teemme töitä joka päivä.

Sisältö:

Pääjohtajan katsaus..... s. 4
Keskeiset saavutukset 2022 s. 6
Avainluvut 2022 s. 7

PÄÄJOHTAJAN KATSAUS

Haasteellinen vuosi tuotti hyvän kokonaistuloksen

Poikkeuksellinen aika jatkui vuonna 2022 ja varsinkin alkuvuosi oli liiketoiminnan kannalta haastava. Pystyimme kuitenkin saavuttamaan sekä taloudelliset että toiminnalliset tavoitteet ja loimme toiminnallamme arvoa luonnolle, ihmisille ja yhteiskunnalle.

Alkuvuotta leimasivat metsäteollisuuden työtaistelutoimet sekä Ukrainan sota, joka kiihdytti inflaatiota ja nosti kustannuksia merkittävästi. Loppuvuonna tilanne tasaantui ja saavutimme historiallisen hyvän tuloksen edistämällä ympäristö-, ilmasto- ja muita tavoitteita.

Metsähallitus-konsernin liikevaihto oli 423,3 miljoonaa euroa ja tulos 150,9 miljoonaa. Hyvä tulos johtuu puun hyvästä menekistä ja hinnasta sekä tuulivoiman hankekehityksestä.

Metsähallitus Metsätalous Oy:n liikevaihto ja tulos nousivat, vaikka vuoden 2022 ainespuun hakkuumäärä – 5,8 miljoonaa kuutiometriä – oli edellisvuotta pienempi. Metsähallitus Metsätalous Oy:n panostukset luonnon monimuotoisuuden edistämiseen ja muihin yhteiskunnallisiin velvoitteisiin nousivat 77,8 miljoonaan euroon.

Kiinteistökehityksen kasvaneeseen liikevaihtoon ja tulokseen vaikuttivat alkuvuoden vilkas tonttikauppa, kaivannaisliiketoiminta sekä erityisesti tuulivoiman hankekehitys. Tuulivoiman lisääminen edistää myös Suomen hiilineutraaliustavoitteita.

Saavutimme joulukuussa tärkeän etapin merituuvoiman hankekehityksessä, kun allekirjoitimme Vattenfallin kanssa sopimuksen Korsnäsän edustalle suunnitellun merituuvoimapuiston kehittämistä

PÄÄJOHTAJAN KATSAUS

ja rakentamisesta. Kumppanihakua kesti koko vuoden ja pitkän neuvottelurupeaman jälkeen saimme vastuullisen ja luotettavan kumppanin.

Jatkoimme toimia luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Valtion suojelualueilla ja monikäyttömetsissä tehtiin ennätysmäärä ennallistamis- ja luonnonhoitotöitä yhteensä yli 17 000 hehtaarilla. Lisäksi kunnostimme virtavesiä ja kalojen elinympäristöjä ja poistimme kalojen vaellusesteitä.

Vuonna 2022 kansallispuistoissa ja muilla Metsähallituksen retkikohteilla oli yhteensä 8,4 miljoonaa käyntikertaa. Kansallispuistojen käyntimäärät laskivat koronapandemian aikaisista huippuluvuista, mutta olivat kuitenkin korkeampia kuin ennen korona-aikaa. Retkikohteiden kunnostukset jatkuivat, ja tammi-kuussa avattiin Suomen 41. kansallispuisto Sallaan.

Käynnistimme vuoden 2022 keväällä kahden uuden luonnonvarasuunnitelman laatimisen yhdessä sidosryhmien kanssa. Toinen suunnitelma kattaa Pohjanmaan–Kainuun alueen ja toinen Metsähallituksen

hallinnassa olevat merialueet. Merialueita linjaava suunnitelma laaditaan nyt ensimmäistä kertaa. Molemmat suunnitelmat valmistuvat tämän vuoden aikana.

Metsähallituksen toiminnan ihmisoikeusvaikutukset arvioitiin ja arvioinnin tuloksia on hyödynnetty muun muassa uudessa monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa. Järjestimme koko henkilöstölle vastuullisuuskoulutuksen, otimme käyttöön uuden palkkausjärjestelmän ja kehitimme johtamisjärjestelmää.

Lähitulevaisuus näyttää hyvältä, vaikka siihen liittyy epävarmuustekijöitä. Ukrainan sota seurannaisvaikutuksineen, valtiontalouden tilanne, luontokato ja ilmastonmuutos ovat haasteita, jotka vaikuttavat myös meidän toimintaamme.

Energiakriisi ja vihreä siirtymä lisäävät uusiutuvan energian tarvetta. Tuomme tänä vuonna kaksi uutta merituulivoimahanketta markkinoille ja jatkamme maatuulipuistojen hankekehitystä.

Puupohjaisille tuotteille on kasvavaa kysyntää, ja niillä voidaan korvata uusiutumattomia raaka-aineista valmistettuja tuotteita. Metsiin kohdistuu paljon muitakin odotuksia, ja niillä on iso merkitys Euroopan unionin biodiversiteettistrategian toimeenpanossa. Tulemme panostamaan biodiversiteetin turvaamiseen ja ilmastoviisaaseen metsätalouteen vielä aiempaa enemmän.

Eduskuntavaalien jälkeen muodostettava hallitus ja sen hallitusohjelma tulevat vaikuttamaan Metsähallituksen omistajapoliittisiin linjauksiin. Toiveemme on, että valtion maiden ja vesien mahdollisuuksia voidaan hyödyntää myös jatkossa niin, että ne tuottavat arvoa ja hyvinvointia tuleville sukupolville. Matka kohti kestävämpää, luonnon rajoja kunnioittavaa ja oikeudenmukaista maailmaa vaati meiltä yhä vastuullisempaa ja vuorovaikutteisempaa tarpeiden yhteensovittamista ja toiminnan kehittämistä. Tähän pyrimme yhdessä asiakkaidemme, kumppaneidemme ja sidosryhmiemme kanssa.

Juha S. Niemelä

Pääjohtaja

Keskeiset saavutukset 2022

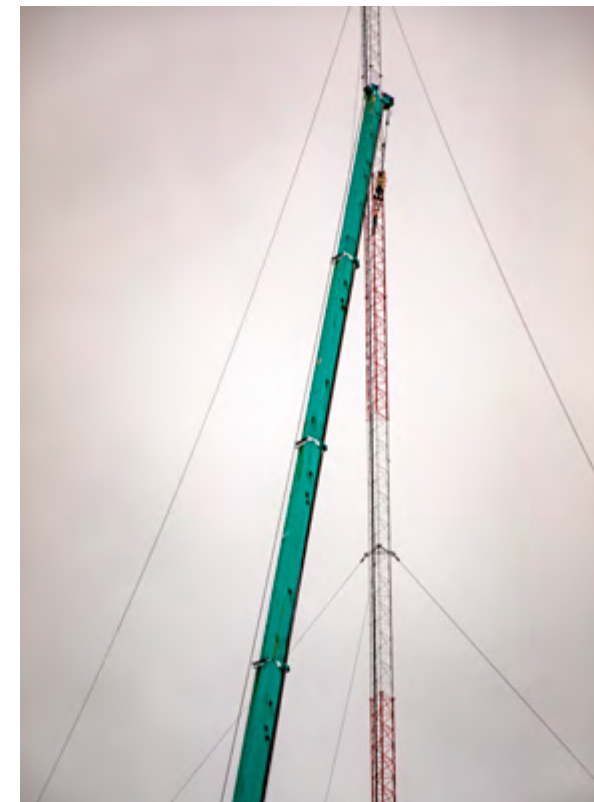
Kuva: Mikko Törmänen

Kasvatamme huomista: Luomme arvoa merialueille ensimmäisellä luonnonvarasuunnitelmalla

Vastuullisuus ja yhteistyö: Arvioimme toimintamme vaikutukset ihmisoikeuksiin

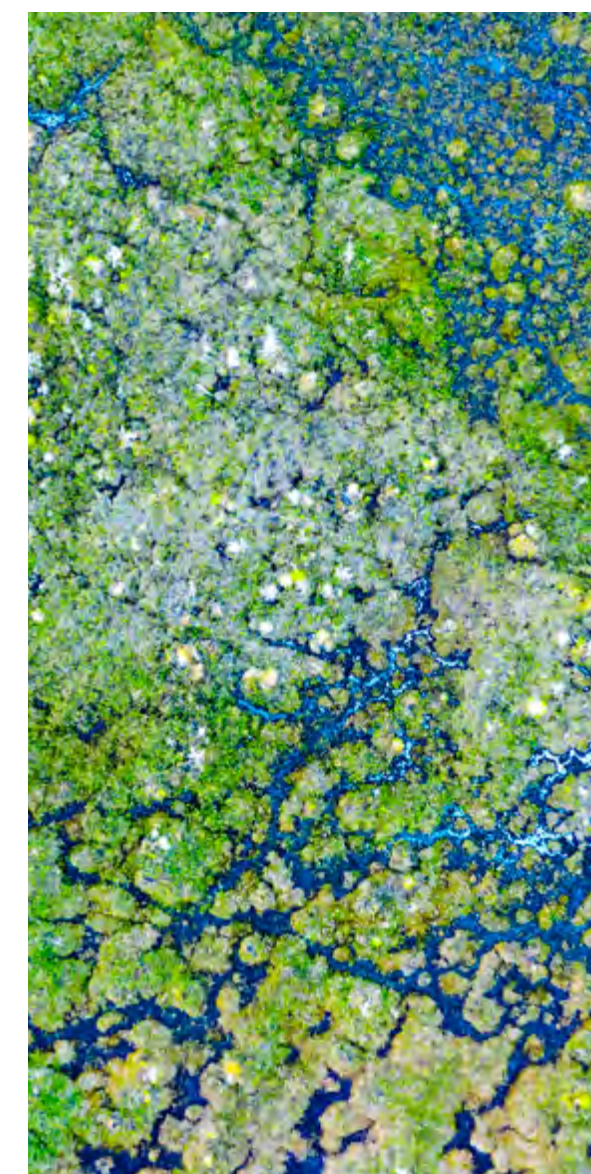

Kuva: Katri Lehtola

Kuva: Roni Lehti

Ilmasto: Uusiutuvan energian merkitys kasvoi mittavan merituulivoimahankkeen ansiosta

Kuva: Mikko Törmänen

Luonnon monimuotoisuus: Teimme jälleen ennätysmäärän ennallistamis- ja luonnonhoitotöitä

Kuva: Katri Lehtola

Hyvinvointi: Asiakastyytyväisyys retkeilijöiden maastopalveluihin ja luontokeskuksiin oli korkeampi kuin koskaan.

Biotalous:

Otimme puun kuljetuksessa käyttöön ilmastoystävällisempiä kuljetusmuotoja, kuten uitto ja biokaasuauto

Kuva: Keijo Kallinki

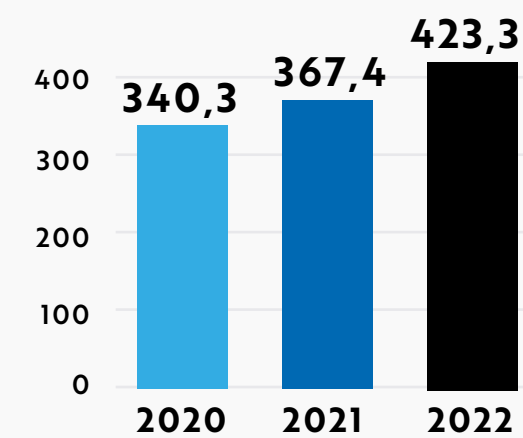
AVAINLUVUT 2022

Kasvatamme huomista

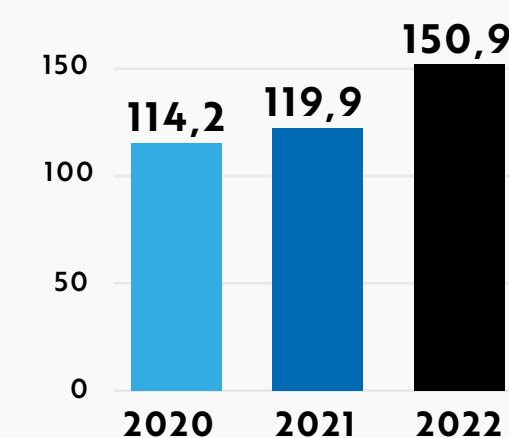
Metsähallitus on valtion liikelaitos, joka käyttää, hoitaa ja suojelee valtion maa- ja vesialueita vastuullisesti ja kestävästi. Olemme toiminnassamme sitoutuneet edistämään YK:n kestävä kehityksen tavoitteita (Agenda 2030) sekä yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia YK:n ohjaavia periaatteita.

Työssämme yhteensovitamme erilaisia omistajan, sidosryhmien ja asiakkaiden tavoitteita ja odotuksia. Tuotamme kestävästi hoidettua metsistä uusiutuvia raaka-aineita, lisäämme uusiutuvan energian mahdollisuuksia ja mahdollistamme luonnosta nauttimisen retkeillen, mökkeillen, metsästäen ja kalastaen. Toimimme yhtäaikaaisesti ja pitkäjänteisesti sekä luontokadon että ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

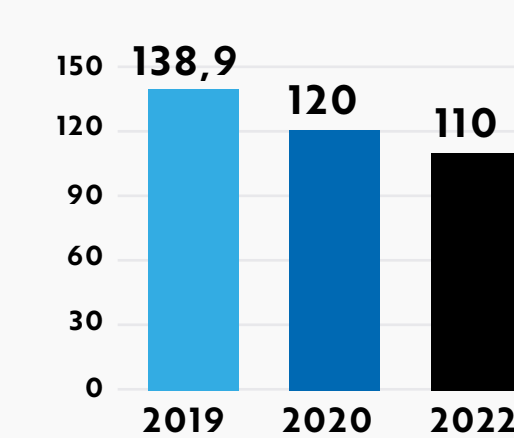
Liikevaihto,
milj. €
423,3

Tilikauden
voitto, milj. €
150,9

Tuloutus valtiolle edellisen
vuoden tuloksesta, milj. €
110,0

Yleiset
yhteiskunnalliset
velvoitteet,
liiketoiminnan
panostus, milj. €
80,3

Metsähallitus
työnantajana
(asteikko 1–5)
3,94

Metsähallituksen
asiakaskokemus
(asteikko 1–5)
3,65
(hyvä)

Koko konsernin
henkilötyövuodet
(31.12.2022)
1 244

Liikevoitto,
milj. €
165,8

Liikevoitto-
prosentti, %
39,2

Investoinnit
liikevaihdosta %
6,3

Valtion talousarvi-
oista saatu rahoitus,
julkiset hallintotehtävät,
milj. €
79,5

Valtion metsien
hiilinielu
MtCO₂e
13,6

Valtion metsien
puuston hiilivarasto
milj. t C
187

Metsähallituksen
hiilijalanjälki
MtCO₂e
0,1

Luonnonhoito- ja
ennallistamistoimet,
ha
17 044

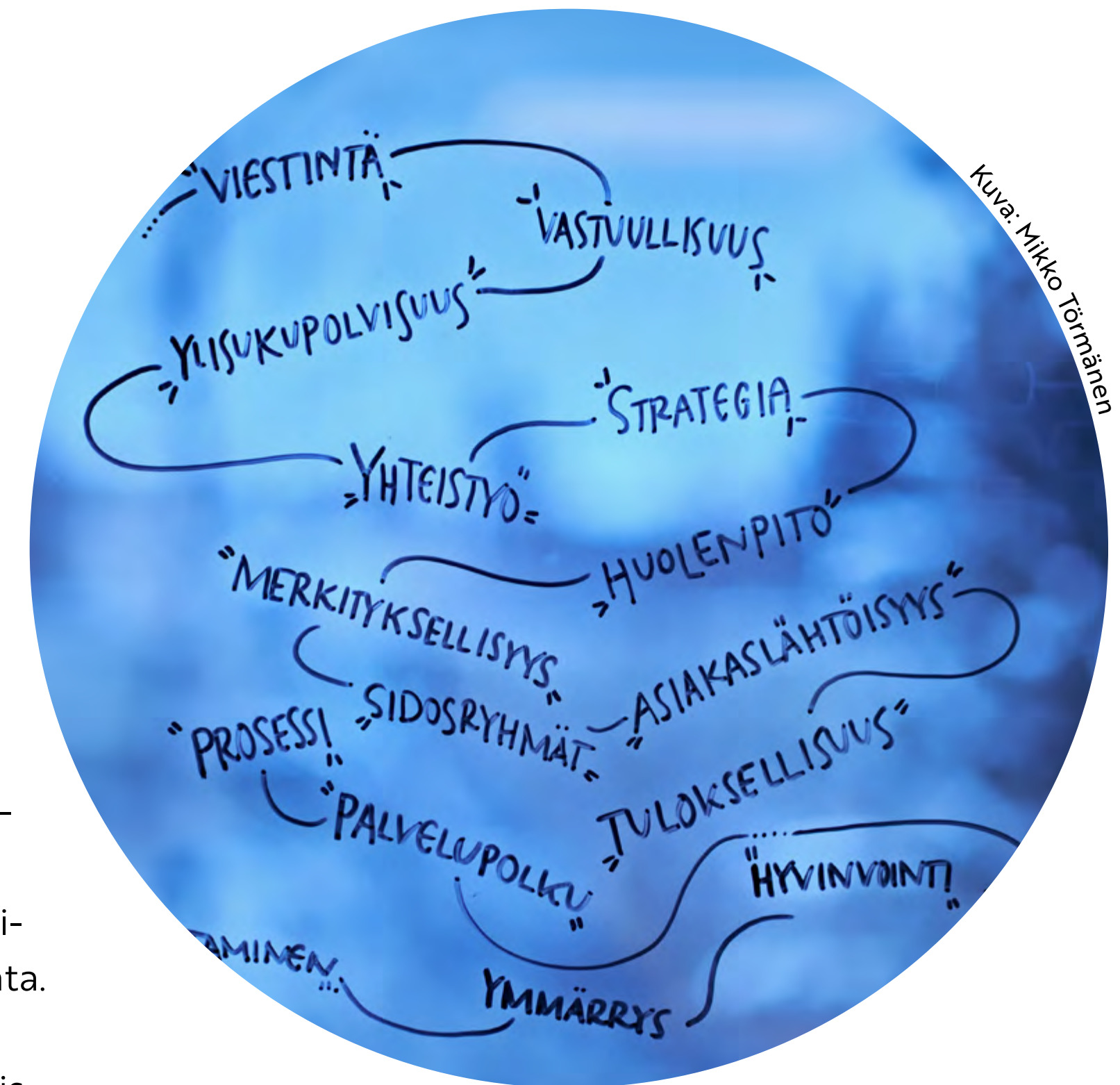
AVAINLUVUT: LIIKETOIMINTA 2022

Vastuullinen liiketoiminta

Harjoitamme liiketoimintaa tytäryhtiöissämme Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä, MH-Kivi Oy:ssä ja Siemen Forelia Oy:ssä sekä liikelaitosemooon kuuluvassa Metsähallitus Kiinteistökehityksessä.

Liiketoimintaamme kuuluvat valtion metsien kestävä hoito ja käyttö, metsäpuiden siementuotanto sekä valtion maa- ja vesialueiden hankekehitys- myynti- ja vuokraustoiminta. Luomme monipuolisia liiketoimintamahdollisuuksia valtion maille. Mahdollistamme fossiilisten raaka- ja polttoaineiden korvaamisen kestävästi tuotetulla puulla ja tuulivoimalla.

Kaikista valtion maista metsätalouden liiketoiminnan käytössä on 2,77 miljoonaa, rajoitetussa metsätaloukskäytössä 0,45 miljoonaa ja metsätaloustoiminnan ulkopuolella 6,0 miljoonaa hehtaaria maata. Osana luonnonvarojen kestävä hoitoa ja käyttöä huolehdimme liiketoiminnassamme yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteutumisesta. Otamme huomioon biologisen monimuotoisuuden suojelun, luonnon virkistyskäytön sekä työllisyyden edistämisen vaatimukset. Lisäksi sovitamme yhteen luonnonvarojen hoidon, käytön ja suojelun saamelaisen kotiseutualueella siten, että turvaamme saamelais-

ten kulttuurin harjoittamisen edellytykset. Poronhoitoalueella täytämme poronhoitolaissa säädetyt veloitteet.

AVAINLUVUT: LIIKETOIMINTA 2022

Metsähallitus Metsätalous Oy

Liikevaihto,
milj. €
349,0

Tulos,
milj. €
17,1

Valtion metsien
käytöstä maksettu
käyttöoikeuskor-
vaus, milj. €
95

Yleiset ja
yhteiskunnalliset
velvoitteet,
panostus, milj. €
77,8

Metsätaloustoiminnan
ulkopuolella tai
rajoitetun käytön piirissä
oleva metsämaa, ha
831 915

Monikäyt-
tömetsien
puuston hiili-
nielu MtCO₂e
9,2

Luonnonhoito- ja
ennallistamistoimet
monikäyttömetsissä,
ha
2 144

Korjatun puun
määrä (aines-
ja energiapuu)
milj. m³
5,94

Puunkorjuun
piirissä olevan
monikäyttömetsän
osuus, %
2,4

Henkilöstö-
määrä,
hlö (31.12.2022)
353

Metsähallitus Kiinteistökehitys

Liikevaihto,
milj. €
56,2

Liikevoitto,
milj. €
50,7

Yleiset yhteiskunnalliset
velvoitteet, panostus,
milj. €
2,5

Turvetuotanto-
alueiden
jälkikäyttö, ha
956

Valtion
alueilla olevat
tuulivoimalat, kpl
157

Tuulivoimalla
tuotetun energian
määrä valtion
alueilla, GWh
1 500

Vuokrattuja
kiviainesten
ottopaikkoja,
kpl
200

joista
kiviaineksia
rakentamiseen,
milj. T
2,66

Henkilöstö-
määrä, hlö
(31.12.2022)
65

Mökkitontit
Vuokratut,
kpl
47

Myydyt
uudet mökki-
tontit, kpl
91

vuokralla olleet
mökkitontit, kpl
58

Yhteensä,
kpl
149

AVAINLUVUT: JULKISET HALLINTOTEHTÄVÄT 2022

Julkiset hallintotehtävät

Hoidamme julkisia hallintotehtäviä Luontopalvelut- ja Eräpalvelut-vastuualueilla. Tehtäviimme kuuluvat maamme luonnonsuojelualueverkoston sekä kymmenien kulttuuriperintökohteiden hoitaminen, useiden uhanalaisten lajien suojeleminen, maksuttomien retkeilypalvelujen tuottaminen, metsästys- ja kalastusmahdollisuuksien tarjoaminen erälupia myöntämällä sekä lupatulojen käyttäminen kestävän eränkäynnin edistämiseen. Lisäksi tehtäviin kuuluu erävalvonta valtion alueilla.

Julkiset hallintotehtävät hoidetaan erillään liiketoiminnasta, ja ne rahoitetaan valtion talousarviossa osoitetuilla varoilla ja lupatuloilla.

Metsähallituksen Luontopalvelut

Käyntimäärät yhteensä (kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, historiakohteet, luontokeskukset ja muut suositut kohteet)

8,4 milj.
käyntiä

Luontokeskusten ja maastopalvelujen asiakastytyväisyys (asteikolla 1–5)

4,43

Kävijöiden rahankäytön vaikutukset kohteiden lähiseudulla, milj. €

391,8

Käyntien kokonaisyöllisyysvaikutus, htv

3 158

Syntyneiden saimaannorppien määrä, kpl

92

Elinympäristöjen ennallistaminen ja hoito valtion suojelualueilla, ha

14 900

joista ennallistettuja soita, ha

7 300

Henkilöstömäärä, hlö (31.12.2022)

545

Metsähallituksen Eräpalvelut

Eränkäyntipäivät

548 547

Myydyt

Metsästysluvut, kpl

86 369

Kalastonhoitomaksut, kpl

266 703

(sis. vuosi-, viikko- ja vuorokausimaksut)

Kalastusluvut, kpl

94 032

Erävalvonnan asiakaskontaktit, kpl

8 532

Henkilöstömäärä, hlö (31.12.2021)

69

Hoidossa kolmannes Suomea

Metsähallituksen hoidossa on

9 168 000

hehtaaria maa-alueita ja

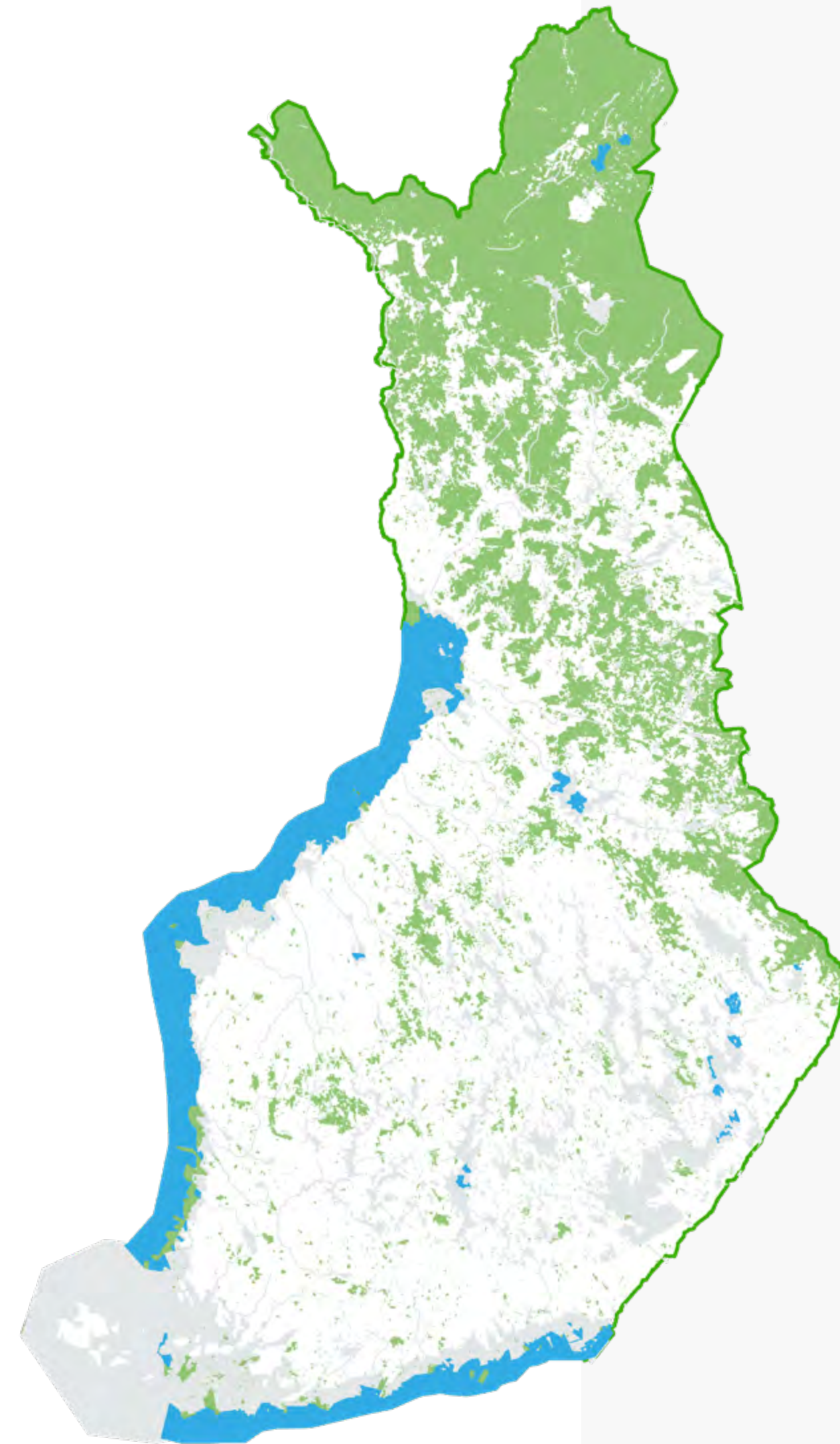
3 414 000

hehtaaria vesialueita.

Yhteensä

12 582 000

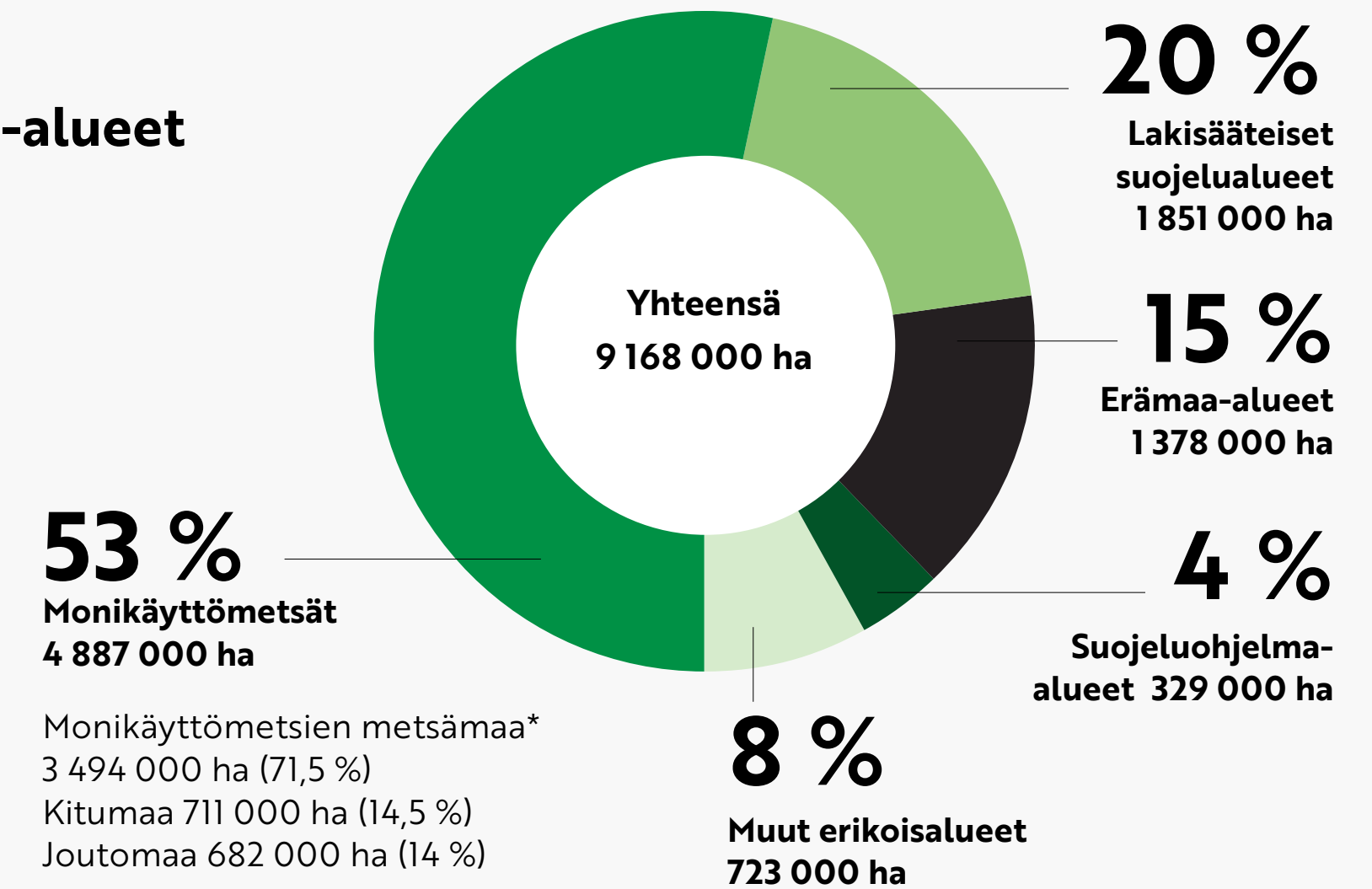
hehtaaria.

0 50 100 km
© Metsähallitus 2021
© Maanmittauslaitos 2021

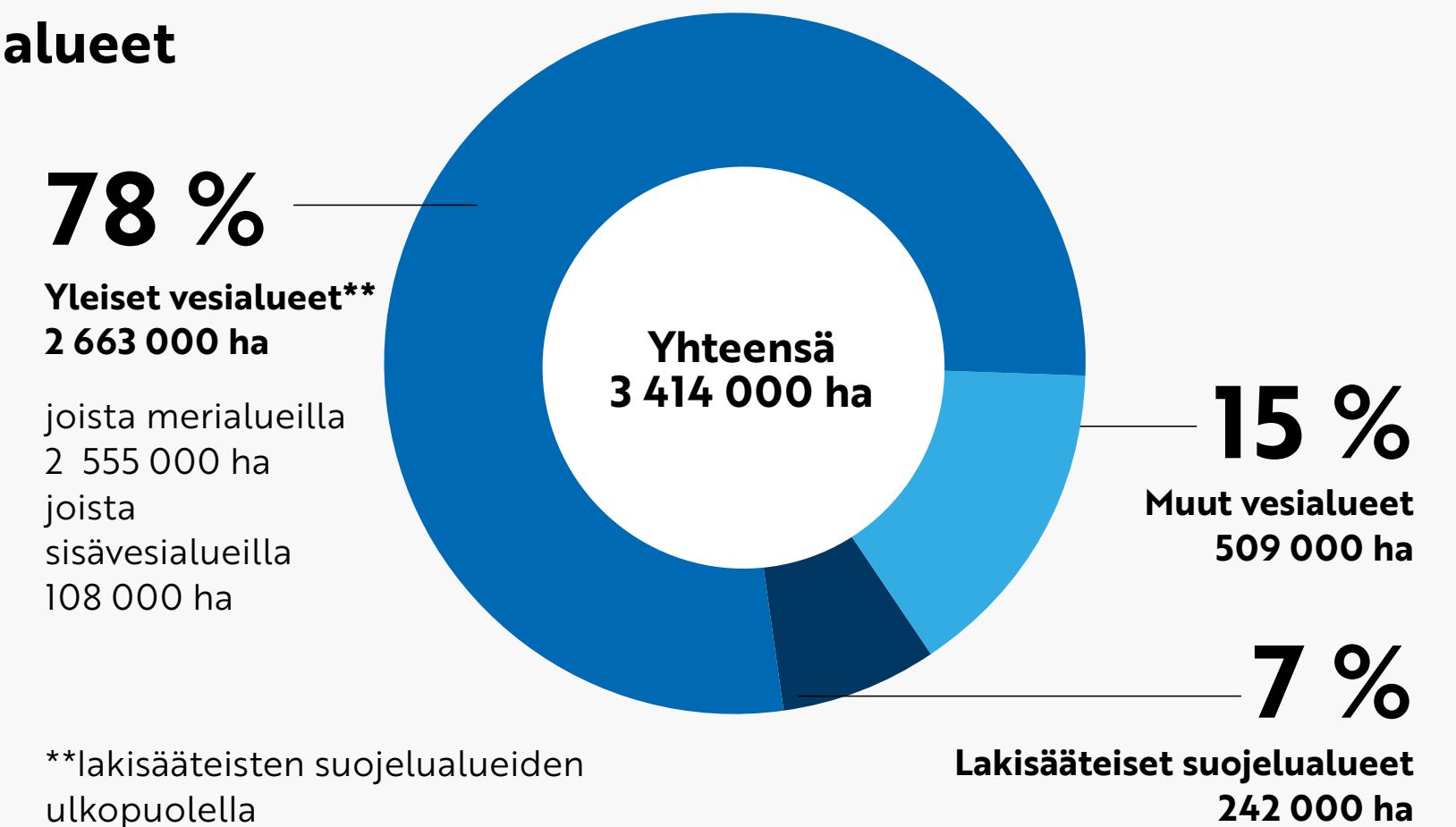
■ Vesialueet
■ Maa-alueet

Maa-alueet

*Metsätalousmaat on jaettu pohjoismaisen metsätalousluokittelun mukaan puuntuotokyvyn perusteella: metsämaalla puuston keskimääräinen vuotuinen kasvu on vähintään 1 m³/ha, kitumaalla 0,1–1 m³/ha ja joutomaalla alle 0,1 m³/ha.

Vesialueet

Näin toimimme

Kasvatamme huomista kehittämällä vastuullisesti luonnon arvoa ja yhteistä varallisuutta yli sukupolvien. Vastuullisuus on sisäänrakennettu toimintaamme ja tavoitteisiimme tukien ja ohjaten niitä.

Sisältö:

Strategia ja arvonluonti.....	s. 13
Toimintaympäristö.....	s. 17
Yhteensovittaminen.....	s. 20
Asiakkaat, kumppanit ja sidosryhmät.....	s. 26

STRATEGIA JA ARVONLUONTI

Tavoittemme on tuottaa hyvinvointia ympäristölle, ihmisille ja yhteiskunnalle

Vuonna 2022 jatkoimme strategian toimeenpanoa ja toimintatapojen ja -kulttuurin kehitystä ketterämmäksi erityisesti johtamisen, vuorovaikutuksen ja luonnon monimuotoisuuden osalta. Kehitystyötä tehtiin strategiastreameissa, joissa toimintaa tarkasteltiin sekä synergiaetujen ja kustannusvaikutusten näkökulmista että etsittiin uusia ideoita ja innovaatiota.

Kehitystyön tuloksena julkaisimme loppuvuodesta johtamisen periaatteet, jotka linjaavat Metsähallituksen johtamiskulttuurin. Lisäksi kartoitimme ja tunnistimme sisäisen vuorovaikutuksen ja vuorovai-

kutuskulttuurin nykytilaa ja kehittämiskohteita, paransimme johdon viestintää entistä aktiivisemmaksi ja avoimemmaksi muun muassa keskustelutilaisuuksien ja webinaarien avulla ja teimme muutoksia Viestintä-, strategia- ja vastuullisuus- sekä ICT-yksikköön siirtämällä toimintoja vastuualueille.

Luonnon monimuotoisuuden osalta kartoitimme ja teimme selvityksen YK:n biodiversiteettisopimukseen ja EU:n tulevaan biodiversiteettistrategiaan liittyen OECM-alueista (other effective area-based conservation measures, OECM) valtion maa- ja vesialueilla. Selvityksen avulla haluamme edistää

Metsähallituksen strategisia tavoitteita luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi sekä tukea EU:n biodiversiteettistrategian toimeenpanoa. Selvitys sisältää myös jatkokehittämistoimet liittyen muun muassa luontoarvojen hoitoon, vaikuttavuuden seurantaan ja tiedonhallintaan sekä kansainväliseen raportointiin.

Vuonna 2023 jatkamme strategian kehitystyössä laadittujen toimenpide-ehdotusten toteuttamista ja käynnistämme uusia streameja tukemaan strategiatyön etenemistä.

Kasvatamme huomista -strategia 2021-2024

Strategian
pääteemat

Lupauksemme

Vastuullisuus ja yhteistyö

Rakennamme luottamusta avoimella vuorovaikutuksella ja lupaamme kehittää asiakaslähtöisempiä ja digitaalisia yhteistyön muotoja.

Laajennamme vastuullisia ja eettisiä toimintatapoja koko arvoketjussamme.

Ilmastonmuutos

Kolminkertaistamme uusiutuvan energian tuotantomme vuoteen 2030 mennessä.

Kasvatamme monikäyttömetsien hiilinieluja 10 prosentilla vuoteen 2035 mennessä.

Kasvatamme valtion maiden puuston hiilivarastoa 10 prosentilla vuoteen 2035 mennessä.

Luonnon monimuotoisuus

Tehostamme aktiivisia toimia lajien ja luontotyyppien uhanalaistumiskehityksen pysäyttämiseksi.

Kunnostamme heikentyneitä elinympäristöjä suojelualueilla 17 000 hehtaaria ja liiketoiminnan alueilla 4 760 hehtaaria vuoteen 2023 mennessä.

Nostamme luonnonsuojelualueverkoston hoidon maailmanluokkaan mm. sen ekologisen tilan parantamiseksi.

Parannamme luonnonvarojen käytön kestävyttä tavoitteenamme luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen minimointi.

Hyvinvointi

Lisäämme kaikille terveyttä ja hyvinvointia edistäviä luonto- ja eräelämyksiä sekä virkistysmahdollisuuksia.

Liiketoimintamme tuottaa 114 miljoonaa euroa valtiolle tuloutusta vuoteen 2024 mennessä.

Työllistämme ja vahvistamme aluetalouksia erityisesti haja-asutusalueilla.

Parannamme kumppanien mahdollisuuksia kehittää turvallista ja kestävää luonto- ja erämatkailua kohteillamme.

Biotalous

Kehitämme ja tuotamme kestäviä ratkaisuja tulevaisuuden uusille tuotteille ja palveluille, joilla siirrymme fossiilitaloudesta biotalouteen.

Olemme kestävän metsätalouden edelläkävijä.

Metsähallituksen tarkoitus:

luonnon arvon ja yhteisen varallisuuden vastuullinen kehittäminen yli sukupolvien

STRATEGIA JA ARVONLUONTI

Toimintamme tuottama arvo kertoo työmme vaikuttavuudesta

Mittaamme strategiaamme ja vastuullisuustyömme onnistumista Metsähallituksen arvonluontimallilla: malli kertoo missä työmme suurin vaikuttavuus syntyy ja mihin se kohdistuu paikallistasolta aina globaaliin toimintaympäristöön saakka. Tarkastelemme toimintamme vaikuttavuutta positiivisten ja negatiivisten kokonaisvaikutusten kautta. Arvonluontimalli on tehty osana vastuullisuusohjelmaa ja sen mittareita kehitetään pitkäjänteisesti erityisesti vaikuttavuuden osalta.

Strategiamme suurimmat vaikutukset kohdistuvat viiteen arvoa tuottavaan teemaan, jotka ovat ilmasto, luonnon monimuotoisuus, talous, kulttuuri sekä terveys ja hyvinvointi. Strategiaa toteuttamalla hillitsemme ilmastonmuutosta ja luontokatoa, varmistamme vastuullisen ja vaatimustenmukaisen toiminnan, pyrimme yhä paremmin ymmärtämään ja kuulemaan sidosryhmiämme sekä luomaan kokonaisvaltaista hyvinvointia luonnon sallimissa rajoissa. Strategian tavoitteiden yhdistävinä tekijöinä ovat vastuullisuus ja yhteistyö, jotka ovat sisäänrakennettuina jokaiseen tavoitteeseen.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tunnistaminen luo edellytyksiä vastuulliselle yhteistyölle.

Metsähallituksen arvonluontimalli

Vuosi 2022 – luomme arvoa luonnolle, ihmisille ja yhteiskunnalle.

Tärkeimmät pääomamme

Taloudellinen pääoma

Luonnonpääoma

Inhimillinen ja tiedollinen pääoma

Globaalit megatrendit

Sidosryhmien odotukset

Terveys ja hyvinvointi	6,7 milj. luontokäyntiä kansallispuistoihin, valtion retkeilyalueille ja muille suojelualueille ja retkeilykohteille	0,5 milj. eränkäyntipäivää	Kestävät kaupungit ja yhteisöt				
Ilmasto	Hiilinielu 13,6 MtCO₂e	Hiilivarasto 187 milj. t C	Hiilikädenjälki 3,2 MtCO₂e	Hiilijalanjälki 0,1 MtCO₂e	Ilmastotekoja		
Luonnon monimuotoisuus	Luonnonhoito- ja ennallistamistoimia yli 17 000 ha	Suomen lahopuumäärästä 73 milj. m³ valtion mailla	Poistettuja vaellusesteitä 123 kpl	Vedenalainen elämä	Maanpäällinen elämä		
Talous	Tuloutus valtiolle 110 milj. €	Materiaali- ja palveluostot 278,4 milj. €	Henkilöstön palkat ja palkkiot 60,5 milj. €	Verot 64 milj. €	Epäsuorat vaikutukset aluetalouteen 3 mrd. €	Ihmisarvosta työtä ja talouskasvua	
Kulttuuri	1,7 milj. käyntikertaa luontokeskuksissa ja kulttuuriperintökohteilla	Yli 93 000 henkilöä tavoitettu opastusten, tapahtumien ja luontokasvatuksen kautta			Vastuullista kuluttamista	Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto	Yhteistyö ja kumppanuus

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Vastuullisuus on osa toimintaympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia

Viime vuosien aikana toimintaympäristössä on globaalilla tasolla tapahtunut useita yhtäaikaisia ja nopeita muutoksia, kuten koronapandemia, Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sitä seurannut energiakriisi sekä inflaation kasvu. Muutokset ovat vaikuttaneet niin yritysten ja organisaatioiden toimintamalleihin kuin talouteen.

Näiden muutosten rinnalla ja osin niiden nopeuttamana käynnissä on myös systeeminen muutos, joka

tarkoittaa yritysten ja organisaatioiden toiminnassa muun muassa luonnon kantokyvyn parempaa huomioimista, energiantuotannon hiilidioksidipäästöjen vähentämistä, kiertotalouden merkityksen kasvua ja vaatimusta hyvinvoinnin oikeudenmukaiseen jakautumiseen. Muutokset ulottuvat myös talousjärjestelmään, jossa on käynnissä siirtymä taloudellisesta tuotosta kohti kokonaisvaltaista arvonluontia. Sen mukaan yrityksen tai toimijan arvo mitataan myös sen vaikutuksilla ympäristöön ja ihmisoikeuksiin.

Metsähallituksen toimintaympäristössä tunnistettuja muutostekijöitä:

- Ilmastonmuutos ja luontokato
- Työelämän ja digitalisaation murros
- Tiedonvälityksen murros
- Muutokset vapaa-ajan käytössä
- Talousjärjestelmän ja maailmanpolitiikan murros ja arvopolarisaation kasvu
- Väestörakenteen muutos
- Energian saatavuus ja uusiutuvan energian globaali kysyntä mahdollisine jatkojalostusketjuineen

Yritysvastuun vapaaehtoiset parhaat käytännöt osaksi kansainvälisiä ja kansallisia lakeja ja asetuksia

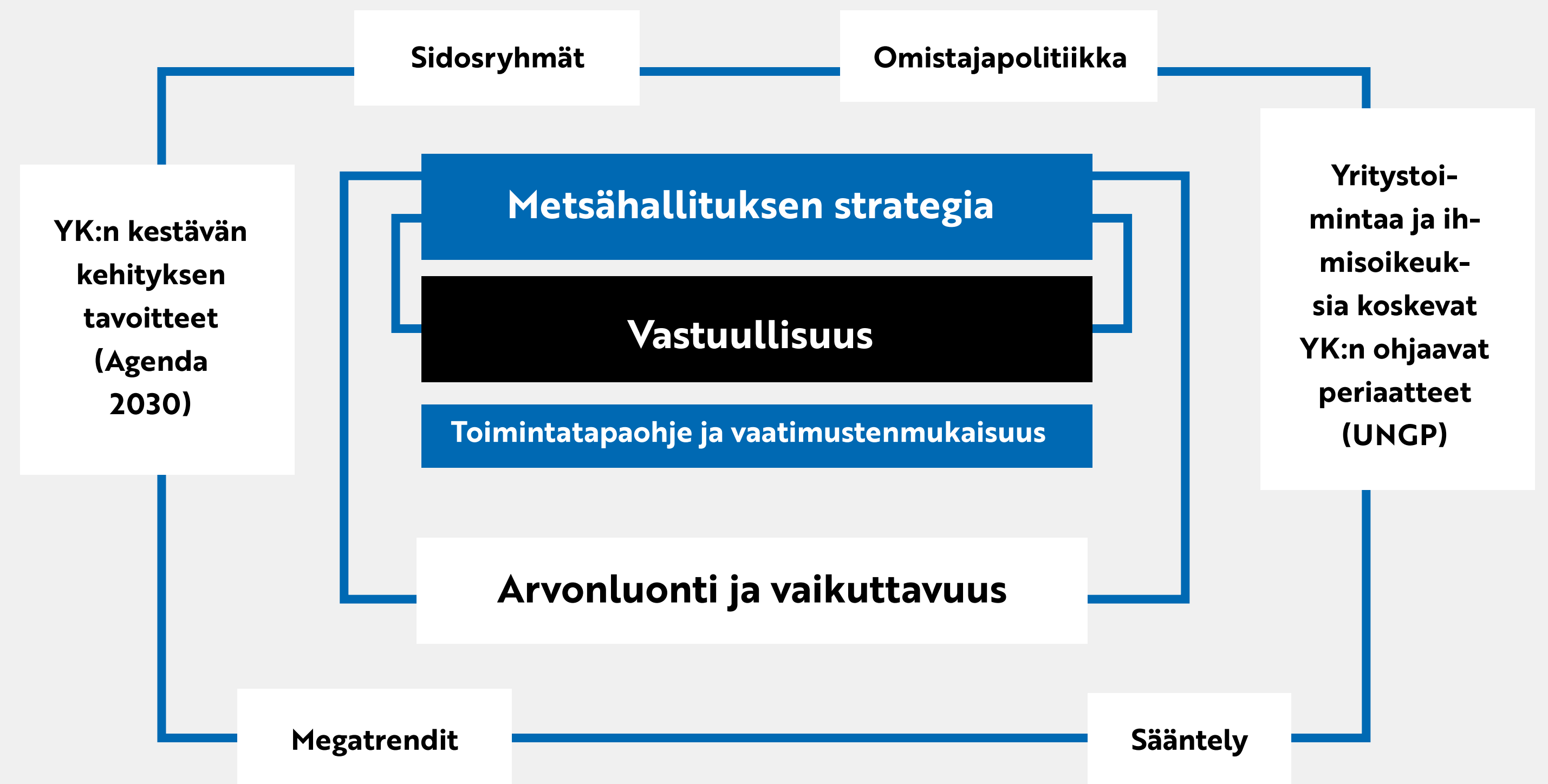
Yritysten ja organisaatioiden toimintaympäristöä muokkaavat voimakkaasti lähivuosina myös muutokset kansainvälisessä politiikassa ja Euroopan unionis-

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

ta tulevassa sääntelyssä. Ympäristövastuuta, sosiaalista vastuuta ja hyvää hallintotapaa koskeva ESG-sääntely (Environmental, Social, Governance) siirtää yritysvastuun vapaaehtoisia parhaita käytäntöjä yhä enemmän osaksi kansainvälisiä ja kansallisia lakeja ja asetuksia. Tämä kehitys tarkoittaa, että meidän on jatkossa osoitettava vastuullisuuden ja vaatimustenmukaisuuden toteutuminen yhä paremmin, sillä olemme osa kansainvälisiä arvoketjuja esimerkiksi puukaupassa, matkailussa, tuulivoimahankkeissa, luonnonsuojelutyössä ja hankinnoissa. Tulevat vaatimukset heijastuvat toimintaamme sekä epäsuorasti arvoketjujen että suoraan esimerkiksi raportointivelvollisuuksien kautta.

Vastuullisuus näkyy yhä vahvemmin toimintaympäristössä myös megatrendeissä, kansainvälisissä sitoumuksissa sekä asiakkaiden, kumppaneiden ja sidosryhmien odotuksissa. Näillä kaikilla on vaikutus Metsähallituksen toimintaan. Pyrimme vastuullisuuden, ennakoinnin ja riskienhallinnan kehitystyöllä vastaamaan toimintaympäristössä tapahtuviin ja Metsähallituksen toimintaa ohjaaviin muutoksiin.

Toimintaympäristö, Metsähallituksen strategia ja vastuullisuus

Case:**Muutokset haltuun ennakoinnilla**
(Metsä.fi-lehti) »

Viime vuosina toimintaympäristössä on tapahtunut paljon nopeita ja laajalle vaikuttavia muutoksia, kuten koronapandemia, Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja siitä seurannut energiakriisi. On tärkeää kehittää ennakointia ja hyödyntää tutkimuksen tuottamia työkaluja päätöksenteon tukena. Vain ennakoimalla tulevaa ja tekemällä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa voimme tuottaa asiakkaiden, sidosryhmien ja yhteiskunnan kannalta hyviä ja ylisukupolvisesti kestäviä ratkaisuja.

YHTEENSOVITTAMINEN

Valtion maiden käytön ja hoidon suunnittelu on yhteistyötä

Monenlaisten käyttötarpeiden ja toiveiden onnistunut yhteensovittaminen yhdessä sidosryhmiemme kanssa muodostaa toimintamme perustan. Toteutamme yhteensovittamisen moniportaisen suunnitteluprosessin avulla, jossa laajimmat tasot muodostuvat luonnonvarasuunnitelmista ja niihin kytkeytyvästä alue-ekologisesta suunnittelusta. Näistä suunnittelu tarkentuu aina yksityiskohtaiseen toimenpidesuunnitteluun asti. Kaiken suunnittelun lähtökohtana on tarkka paikkatieto, jonka kartuttamiseksi teemme yhteistyötä niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Luonnonvarasuunnittelu vie Metsähallituksen strategian ja vastuullisuusohjelman aluetasolle

Luonnonvarasuunnittelun avulla varmistamme toimintamme taloudellisen, ekologisen, sosiaalisen sekä kulttuurisen kestävyuden. Viideksi vuodeksi alueittain tehtävät suunnitelmat sisältävät Metsähallituksen strategiassa ja vastuullisuusohjelmassa määritellyt luonnonvarojen kestävä käytön tavoitteet, kuten luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän sekä siihen sopeutumisen. Luonnonvarasuunnitelma-projektin asettamises-

ta vastaa Metsähallituksen pääjohtaja. Suunnitelmat hyväksyy Metsähallituksen hallitus.

Suunnitteluprosessissa laaditaan yhdessä sidosryhmistä koostuvan yhteistyöryhmän kanssa luonnonvarasuunnitelma eli toimintaohjelma, jossa linjataan valtion omistamien maa- ja vesialueiden pitkän aikavälin käyttöä ja yhteensovitetaan eri maankäyttömuotojen tarpeita. Yhteistyöryhmän lisäksi osallistamme suunnitteluun sidosryhmiä laajasti esimerkiksi kaikille avoimilla verkkokyselyillä. Pyrimme suunnittelussa myös löytämään valtion maa- ja

YHTEENSOVITTAMINEN

vesialueilta uusia käyttö- ja liiketoimintamahdollisuuksia. Seuraamme luonnonvarasuunnitelmien toteutumista säännöllisesti suunnitelmaan sisältyvän mittariston avulla.

Yksi luonnonvarasuunnitelmissa sovittavista asioista on valtion metsien hakkuusuunnite. Hakkuusuunnitteet saattavat vuositasolla alittua tai ylittyä, mutta ne eivät ylitä koko viiden vuoden suunnitelmakauden ajalle määritettyä kestävää hakkuusuunnitetta.

Luonnonvarasuunnitelmien mukainen monikäyttömetsien kestävä hakkuusuunnite vuodelle 2022 oli 6,5 miljoonaa kuutiometriä ja toteutuneissa hakkuissa korjatun puutavaran määrä oli 5,9 miljoonaa kuutiometriä. Määrä alitti suunnitteen 9 prosentilla. Viiden vuoden suunnitelmakauden alitus korjuumäärässä oli 1,67 miljoonaa kuutiometriä eli 5,5 prosenttia. Vuonna 2022 toteutuneiden hakkuutoimenpiteiden kokonaispinta-ala oli yli 87 000 hehtaaria, josta 69 prosenttia käsiteltiin kasvatushakkuin, 16 % jaksol-

lisen metsänkäsittelyn uudistushakkuin ja 15 % peitteisen metsänkäsittelyn uudistushakkuin. Jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen hakkuiden poikkeuksellisen korkeaa osuutta selittävät merkittävältä osin Pohjanmaa-Kainuun alueen laaja-alaisten myrskytuhojen seurauksena toteutetut ja metsälain edellyttämät hoito-, kasvatus- ja uudistushakkuut.

Voimassa olevat luonnonvarasuunnitelmat ennustavat hakkuusuunnitteen kasvavan nykyisestä 6,5 miljoonasta kuutiometristä 7,6 miljoonaan kuutiometriin vuoteen 2030 mennessä. Valtion metsien 12. inventoinnin ja luonnonvarasuunnitelmien pohjalta laaditun ennusteen mukaan kaikkien valtion maiden hiilivarasto jatkaa samaan aikaan kasvuaan.

Nopeimmassa ja parhaimmassa kasvuvaiheessa olevia kasvatusmetsiä on yli puolet kaikista valtion monikäyttömetsistä. Tämä näkyy 50-vuotiaiden metsien huippuna ikäluokkajakaumassa. Toimimme niin, että

Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelma 2023–2028

Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan valtion maiden ja vesien luonnonvarasuunnitelma yhdistää kaksi aikaisemmin erillisissä luonnonvarasuunnitelmissä käsiteltyä aluetta, Kainuun ja pohjalaismaakunnat. Luonnonvarasuunnitelmaa tehdään kahden yhteistyöryhmän kanssa, jonka lisäksi suunnitteluun on ollut mahdollista osallistua kaikille avoimen verkkokyselyn kautta.

Tutustu ja seuraa suunnitelman etenemistä (metsa.fi) »

ikäluokkajakauma tasoittuu merkittävästi 30 vuoden kuluessa, eli metsät järeytyvät ja vanhempia ikäluokkia on enemmän.

YHTEENSOVITTAMINEN

Keskeinen tavoitteemme luonnonvarasuunnittelussa on myös yhteensovittaa erilaisia maankäyttömuotoja ja tarjota valtion maita paikallisten yritysten ja yhteisöjen käyttöön. Moni toiminta olisi mahdotonta järjestää ilman laajojen valtion alueiden käyttöä. Vuonna 2022 vuokrajärjestelmässämme oli noin 18 500 erilaista sopimusta valtion alueiden käytöstä.

Luonnonvarasuunnittelu antaa myös kehyksen tonttien kaavoitukselle. Kaavoitus antaa kumppaneillemme mahdollisuuden rakentaa alueillemme. Tonttien kaavoitustyötä ohjaavat Metsähallituksen omat kaavoitusperiaatteet, joilla varmistamme valtion maiden kestävän ja vastuullisen kaavoittamisen luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvot huomioiden. Kaavoitusta tehdään aina yhteistyössä kuntien kanssa ja kunnilla on lopullinen päätösvalta kaavoituksen toteuttamisesta. Maakunta- ja yleiskaavojen laatimiseen osallistumme antamalla huomautuksia ja muistutuksia.

Vuonna 2022 käynnistimme kaksi luonnonvarasuunnitteluprojektia: Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelman ja Merialueen luonnonvarasuunnitelman. Suunnitelmat vuosille 2023–2028 valmistuvat vuoden 2023 aikana.

Kehitämme suunnitteluprosessia jatkuvasti ja tavoitteenamme on pilotoida jokaisessa prosessissa uusia menetelmiä ja työkaluja. Vuonna 2022 pilotoimme luonnonvarasuunnitteluprosesseissa verkossa toimivia keskustelualustoja, jossa yhteistyöryhmät, kansalaiset ja yritykset voivat kertoa, miten yhteistyö Metsähallituksen kanssa on sujunut, millaisia toiveita ja odotuksia Metsähallituksen hallinnoimalle alueille kohdistuu ja miten voisimme yhteensovittaa eri käyttömuotoja toisiinsa.

Merialueen luonnonvarasuunnitelma 2023–2028

Kiinnostus merialueita ja niiden käyttöä kohtaan on kasvanut. Siksi olemme irrottaneet ne nyt ensimmäistä kertaa omaksi suunnittelualueekseen.

Merialueen luonnonvarasuunnittelualue kattaa puolet Suomen aluemerestä eli lähes 30 000 km².

Suunnitelma kattaa sekä Metsähallituksen hallinnoimat maa- että vesialueet lukuun ottamatta Metsähallitus Metsätalous Oy:n käytössä olevia maa-alueita, jotka suunnitellaan osana sisämaan suunnitelmia.

Tutustu ja seuraa suunnitelman etenemistä (metsa.fi) »

YHTEENSOVITTAMINEN

Alue-ekologinen verkosto turvaa luontoarvoja

Alue-ekologinen suunnittelu kytkeytyy olennaisesti luonnonvarasuunnitteluun. Tietoja alue-ekologisen verkoston tilasta ja siinä tapahtuvista pidemmän aikavälin muutoksista hyödynnetään luonnonvarasuunnittelutyössä ja mahdolliset luonnonvarasuunnitteluprosessissa sovitut muutokset päivitetään puolestaan verkostoon suunnittelutyön päätteeksi.

Alue-ekologisessa suunnittelussa laajan metsäalueen luontoa tarkastellaan maisematasolla yhtenä kokonaisuutena, ekologisena verkostona. Verkosto koostuu luonnonsuojelualueista ja monikäyttömetsien arvokkaista luonto- ja erityiskohteista sekä näitä toisiinsa kytkevistä ekologisista käytävistä ja ns. askelkivistä, joita pitkin eliölajit pääsevät leviämään luonnonsuojelualueiden ja monikäyttömetsien luontokohteiden välillä. Luontokohteita ovat monikäyttömetsissä luonnonsuojelu- ja metsälain tarkoittamat kohteet sekä muut monimuotoisuudelle arvokkaat

kohteet, kuten pienvesien lähiympäristöt. Kohteiden kriteerit on kuvattu Metsähallitus Metsätalous Oy:n ympäristöoppaassa. Luontokohteet ovat metsätalouksen ulkopuolella, mutta niiden ylläpitämiseen tai parantamiseen tähtäävä käsittely on mahdollista.

Alue-ekologisessa suunnittelussa varmistetaan metsälain ja luonnonsuojelulain mukaisten erityisen tärkeiden elinympäristöjen ja muiden luontokohteiden säilyminen, minkä lisäksi siinä turvataan eliölajien leviämismahdollisuudet luonnonsuojelualueiden ja monikäyttömetsien luontokohteiden välillä. Verkoston avulla tehdään kokonaiskestävyyden tavoitteet huomioon ottavaa yhteensovittamista myös riistan elinympäristöjen hoitamisen, maisema-arvojen vaalimisen, kulttuuriperintökohteiden säilyttämisen ja virkistyskäytön tarpeiden välillä.

Verkostolla on pitkä, jo yli kahden vuosikymmenen historia ja päivitämme sitä aktiivisesti muun toiminnan yhteydessä sekä määräaikaisten erillisprojektien

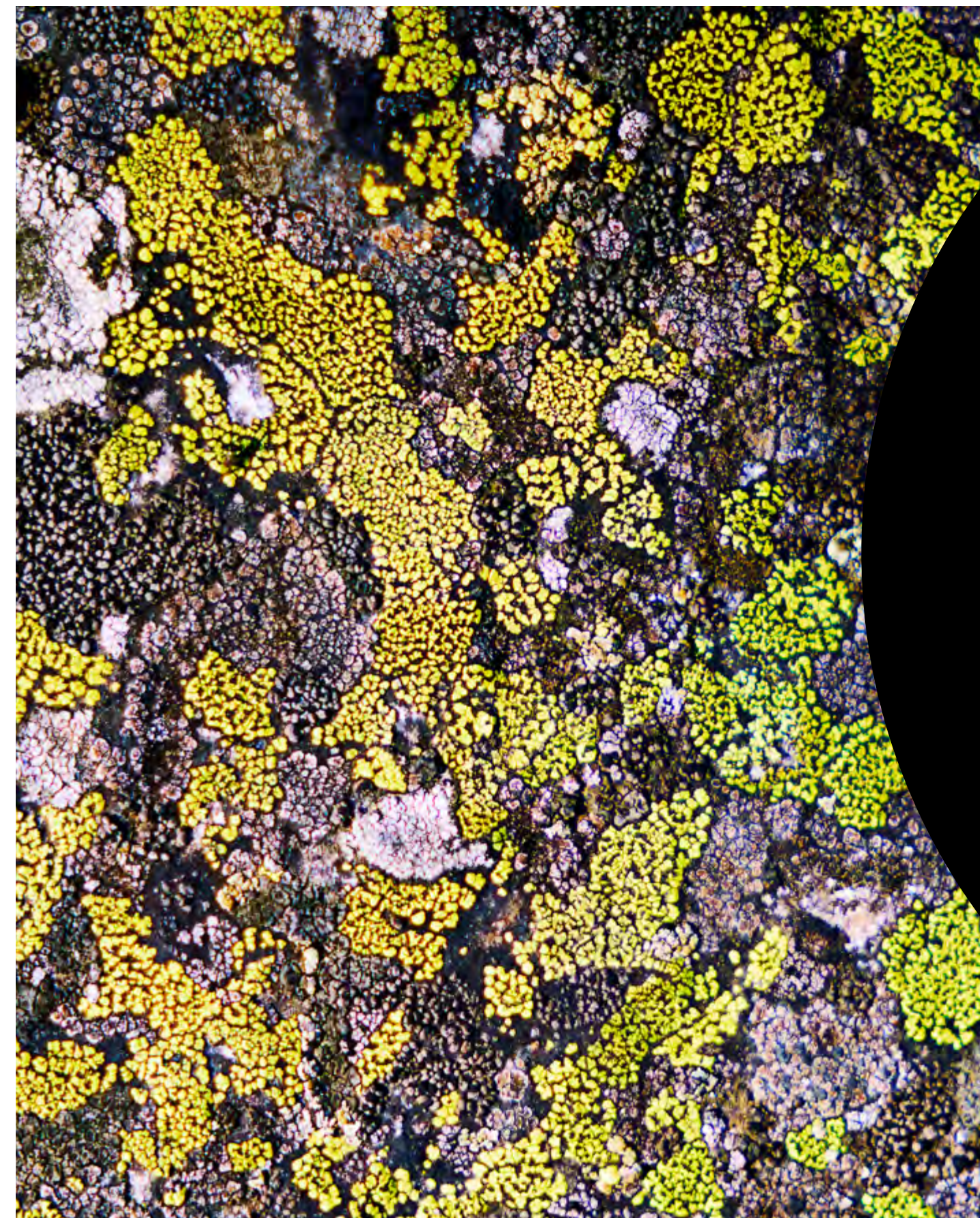

Uhanalaisten ja harvinaisten lajien vaatimia resursseja ja elinympäristöjä turvataan eri mittakaavatasoilla monin eri keinoin.

YHTEENSOVITTAMINEN

avulla. Kohteiden ajantasaista paikkatietoa ylläpidetään Metsähallitus Metsätalous Oy:n Silvia-suunnittelujärjestelmässä. Alue-ekologisen verkoston tiedot on julkaistu myös kaikille avoimessa Metsähallituksen [Retkikartta.fi-karttapalvelussa](https://retkikartta.fi-karttapalvelussa).

Kesän 2022 aikana teimme tarkennettua, paikkatietoihin perustuvaa alue-ekologisen verkoston päivitystä eri puolilla maata. Päivitystyötä tullaan jatkamaan kesällä 2023 etenkin Koillismaalla ja Lapissa. Vuosina 2021 ja 2022 tehdyissä erillispäivityksissä uusia luontokohteita on paikannettu Etelä-Suomessa 2 100 hehtaaria, Pohjanmaa-Kainuussa 3 600 hehtaaria ja Lapissa 8 100 hehtaaria. Alue-ekologinen verkosto täydentyi etenkin metsäelinympäristöjen, kuten aarniometsien, runsaslahopuustoisten kangasmetsien, suoelinympäristöjen sekä pienvesien lähiympäristöjen osalta.

Ympäristöoppaan ohjeilla edistetään monikäyttömetsien monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja

Metsähallitus Metsätalous Oy:n ympäristöopas on metsänhoidon käsikirja valtion monikäyttömetsien hoitoon ja käyttöön. Oppaan avulla pyrimme turvaamaan valtion metsien monitavoitteisen, ekologisesti kestävänsä käsittelyn, sekä metsien tuottamat ekosysteemipalvelut jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Ympäristöopas päivitettiin vuonna 2022. Opas on ilmestynyt ensimmäisen kerran vuonna 1993, ja se on vapaasti kaikkien metsätaloudesta kiinnostuneiden saatavilla e-kirjana ja pdf-julkaisuna.

Tutustu ympäristöoppaaseen
(metsa.fi) »

Kuva: Mikko Törmänen

YHTEENSOVITTAMINEN

Hoito- ja käyttösuunnittelu yhteensovittaa tavoitteita suojelualueilla

Luonnonvarasuunnittelua tarkennetaan myös tekemällä yksittäisille erityisalueille, kuten kansallispuistoille, retkeilyalueille ja Natura 2000 -alueille, hoito- ja käyttösuunnitelmia, joiden avulla sovitetaan yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja muun käytön tavoitteita 10–15 vuoden ajanjaksolla. Suunnitelmat tehdään yhteistyössä alueiden asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa.

Vuonna 2022 edistimme hoito- ja käyttösuunnitelman laatimista useissa kansallispuistoissa: Kolovesi, Linnansaari, Nuuksio, Perämeri, Pallas–Yllästunturi, Saaristomeri ja Salla. Kävimme Akwé: Kon -toimintamallin mukaiset keskustelut Urho Kekkosen kansallispuiston sekä Hammastunturin ja Puljun erämaa-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien välitarkasteluista Saamelaiskäräjien ja Kolttien kyläkouksen kanssa. Pallas–Yllästunturin alueen saamelaiskulttuuria koskeva teemaryhmämuotoinen

saamelaisten kuulemistilaisuus järjestettiin tammi-kuussa 2023.

Kiinteistönmuodostaminen helpottaa suojelualueiden hallintaa

Kiinteistörekisterilaki edellyttää, että perustetuista valtion luonnonsuojelualueista tulee muodostaa suojelualuekiinteistöt. Tämä tapahtuu aluekohtaisesti Metsähallituksen hakemuksesta ja Maanmittauslaitoksen tekemänä, joko maanmittaustoimituksessa tai rekisteritoimenpitein. Kiinteistönmuodostamisessa suojelualueiden kiinteistörakenne yksinkertaistuu, mikä helpottaa ja tehostaa alueiden hallinnointia ja hoitoa. Samalla selvitetään myös erilaiset alueeseen liittyvät käyttöoikeudet, tarkennetaan luonnonsuojelualueiden rajat ja määritetään rajojen kulku maastossa, mikä on tärkeää alueen rajanaapurien, sekä yksityisten maanomistajien että Metsähallituksen liiketoiminnan kannalta. Kiinteistönmuodostamista on edistetty systemaattisesti vuodesta 2018 alkaen ja vuonna 2022 sen kohteena oli noin 140 aluetta, ja

vuoden lopussa kiinteistönmuodostamistilanne oli hyvä.

Tulevina vuosina tullaan säädösvalmisteluhankkeissa perustamaan vielä toista tuhatta uutta luonnonsuojelualueita, joista niistäkin tulee muodostaa suojelualuekiinteistöt. Vuonna 2022 perustettiin valtioneuvoston ja ympäristöministeriön asetuksin 38 suojelualueita Keski-Pohjanmaalle.

ASIAKKAAT, KUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT

Tavoitteena sidosryhmä- ja asiakaskokemuksen jatkuva parantaminen

Onnistuaksemme tehtävässämme luonnon arvon ja yhteisen varallisuuden kasvattajina yli sukupolvien, asiakkaidemme, kumppaneidemme ja sidosryhmiemme tuella on ratkaiseva merkitys. Asiakasymmärrys ja sen kasvattaminen ovat yksi strategiamme läpileikkaavista teemoista ja osa vastuullisuusohjelmaa. Seuraamme säännöllisesti sidosryhmien mielipidettä toiminnastamme voidaksemme jatkossa toimia entistä paremmin.

Metsähallituksen asiakkaat, kumppanit ja sidosryhmät

ASIAKKAAT, KUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT

Metsähallituksen maine ja asiakaskokemus edelleen hyvällä tasolla

Mittaamme asiakkaidemme, kumppaneidemme ja muiden sidosryhmiemme kokemusta toiminnastamme ja näkemystä maineestamme vuosittain T-Median Luottamus & Maine -tutkimuksella, sekä sen meillemme räätälöidyllä asiakaskokemusosiolla. Vuonna 2022 tutkimukseen vastasi noin 1 670 yksityis-, yritys- ja yhteisöasiakasta ja noin 670 kumppani- ja sidosryhmien edustajaa. Lisäksi suurta yleisöä tutkimuksessa edusti tuhannen henkilön kansalaisotanta.

Tutkimustulosten perusteella sekä Metsähallituksen maine-, että asiakas- ja sidosryhmäkokemus ovat pysyneet edellisten vuosien tapaan hyvällä tasolla. Asiakaskokemus asiakasryhmissä nousi hieman ja on kokonaisuudessaan hyvällä tasolla (3,65 asteikolla 1–5). Myös kumppani- ja sidosryhmissä kokemus on pysynyt samalla hyvällä tasolla (3,64). Metsähallituksen vahvuuksista vaikuttavimmat ovat yhä asian- tunteva palvelu ja luonnon hyvinvointivaikutusten

edistäminen kansalaisille. Asiakaslähtöisyys on yksi vahvimista osa-alueistamme, kun tarkastelemme yksityis-, yritys- ja yhteisöasiakkaiden näkemyksiä.

Suurin vaikutus sidosryhmätukeen on luotettavuuden liitetyillä tekijöillä. Merkittävin kehitysmahdollisuus kaikkien asiakas- ja sidosryhmien näkökulmasta tarkasteltuna on avoin vuorovaikutus. Edellisen vuoden tapaan kehityslistalle nousevat lisäksi myös eri asiakas- ja sidosryhmien tarpeiden yhteensovittaminen, yhdenvertaisuuden edistäminen sekä palvelujen kehittäminen palautteen pohjalta.

Metsähallituksen kokonaismaine on kehittynyt positiivisesti samassa linjassa asiakaskokemuksen kanssa. Maineeseen osalta sidosryhmille merkittävimmät ulottuvuudet ovat edellisen vuoden tapaan läpinäkyvä hallinto ja vastuullinen toiminta.

Avoimempaan vuorovaikutukseen, yhteensovittamisen haasteiden ratkaisemiseen, läpinäkyvämpään

hallintoon ja vastuullisuuden eri ulottuvuuksien entistä parempaan huomioimiseen ja toimintamallien kehittämiseen meitä kannustavat niin Kasvatamme huomista -strategia ja vastuullisuusohjelma kuin kiristyvä sääntely-ympäristökin. Tavoitteenamme on jatkuva parantaminen.

Parannamme asiakaskokemustamon askelin

Jatkoimme vuoden aikana asiakaslähtöisyyden kehittämistyötä. Määritimme Metsähallituksen yhteisen asiakaskokemuksen perustan ja kehittämisen osa-alueet sekä viestimme niistä henkilöstölle.

Tietojärjestelmät ovat kasvava osa palvelukokonaisuutta, jolla parannamme myös asiakaskokemusta. Vuonna 2022 kehitimme nettisivujen ja puhelinvaihteen muodostamaa asiakaspalvelukokonaisuutta ja otimme käyttöön uudet asianhallinnan ja sopimushallinnan järjestelmät, jotka helpottavat käyttöoikeus- ja vuokrasopimusten laatimisen prosessia.

ASIAKKAAT, KUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT

Lisäksi julkaisimme uudistetun Laatumaa-nettisivuston. Metsähallituksen digitaalisen myyntikanavan, joka tulee palvelemaan sekä kalastus-, metsästys- ja maastoliikennelupa-asiakkaita ja tupien varaajia, kehitystyö jatkui myös tiiviinä koko vuoden.

Hyödynnämme palvelujen kehitystyössä myös palvelumuotoilua. Kehitimme muotoilun keinoin esimerkiksi maastopyöräkonseptia, tupien opastusta ja palvelujen tuotteistamista. Loppuvuonna käynnistimme laajan työn asiakaspolkujen kartoittamiseksi. Työ asiakaskokemuksen parissa jatkuu vuonna 2023 esimerkiksi digitaaliseen asiakaspalvelukokonaisuuteen tähtäävän Luontoon-konseptin kehittämisessä ja vuoden alussa kutsuimme sidosryhmiämme liittymään digitaaliseen kehittäjäyhteisöön, jossa voi kertoa mielipiteensä retkeily-, kalastus- ja metsästyspalveluista.

Keskustelua merituulivoimasta **Vind Cafe -tilaisuuksissa -** **Nähdään Korsnäsissä! (metsa.fi) »**

Avasimme maaliskuussa uuden toimistoon Korsnäsiin, johon kehitämme merituulivoimapuistoa yhdessä Vattenfallin kanssa. Haluamme olla tavoitettavissa ja madaltaa kynnystä tulla keskustelemaan Korsnäsin merituulivoimahankkeesta. Vuoden 2022 aikana järjestimme Korsnäsissä matalan kynnyksen Vind Cafe -tilaisuuksia, joissa olemme kertoneet muun muassa paikallisesta linnustosta ja Merenkurkun maailmanperintökohteesta sekä merituulivoimapuiston ajankohtaisista asioista. Tilaisuudet jatkuvat vuonna 2023 - tule mukaan!

Kuva: Katri Lehtola

ASIAKKAAT, KUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT

Mukana biodiversiteetti-, metsä- ja virkistyskäyttöstrategioiden valmisteluissa

Ympäristöministeriö asetti Euroopan unionin biodiversiteettistrategian toimeenpanoa valmistelevan hankkeen toimikaudeksi 15.2.–31.12.2022. Hankkeen tehtävänä oli laatia ehdotus Suomen kansallisista sitoumuksista. Metsähallitus osallistui aktiivisesti hankkeen ohjaus- ja projektiryhmiin sekä luonnon-suojelun että metsätalouden osalta. Sitoumuksia varten tarkastelimme valtion maa- ja vesialueiden mahdollisia OECM-alueita ja kehittämistä, joka liittyy muun muassa luontoarvojen hoitoon, vaikuttavuuden seurantaan ja tiedonhallintaan sekä kansainväliseen raportointiin. Työtä ei saatu päätökseen vuonna 2022, vaan se jäi kesken, koska Suomen sitoumusten toimittaminen alustavina versioina Euroopan unionille edellytti ensin kansallisesti poliittista sitoutumista ja hyväksyntää. Sitoumustyö jatkuu vuonna 2023 eduskunnalle lähetettävän E-kirjeen valmistelulla, jonka tekee ympäristöministeriö.

Metsähallitus osallistui myös maa- ja metsätalousministeriön johtaman Kansallisen Metsäneuvoston työvaliokuntaan ja lakisääteisen Kansallisen metsästrategian 2035 (KMS 2035) valmisteluun. Metsästrategia ohjaa Suomen metsäpolitiikkaa vuoteen 2035 asti, ja siinä kuvataan keskeiset metsäalan kehittämisen tavoitteet ja painopisteet ml. kokonaisvaltainen kestävä kehitys ja ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen. Kansallinen metsästrategia 2035 hyväksyttiin Metsäneuvostossa joulukuussa.

Valtioneuvosto hyväksyi kansallisen vuoteen 2030 asti yltävän virkistyskäyttöstrategian toukokuussa. Metsähallituksella on keskeinen asema strategian toteuttamisessa, ja Metsähallituksen edustajat osallistuivat strategian laatimiseen ohjaus- ja työryhmän jäseninä. Virkistyskäyttöstrategian tavoitteena ovat lähiluonnon saavutettavuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, luonnon kestävyden vaaliminen virkistyskäytössä, voimavarojen tunnistaminen ja yhteistyö sekä luonnon virkistyskäytön monimuotoisuus.

Kansalaisten huoli ilmastosta ja luonnon monimuotoisuudesta kasvoi

Keskustelu luonnon monimuotoisuuden heikkeneemisestä ja ilmastonmuutoksen etenemisestä kiihtyi edelleen vuoden aikana ja jatkuu yhä tiiviinä alkuvuonna 2023. Keskustelun taustalla ovat muun muassa EU:n biodiversiteettistrategia, joka asettaa EU-tason tavoitteet luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja luontokadon hillitsemiseksi sekä Suomen ilmastotavoitteiden saavuttaminen. Aiheesta käyty laaja keskustelu erityisesti sosiaalisessa mediassa on kohdistunut valtion maihin ja Metsähallitus Metsätalous Oy:n toimintaan niiden hoitajana.

Koneen Säätiön rahoittama Luonnonmetsä-työryhmä jatkoi arvokkaiden metsäkohteiden kartoittamista valtion mailla, pääasiassa Pohjois-Suomessa. Ryhmän seuraavan raportin odotetaan ilmestyvän keväällä 2023. Kohteita osoitettiin Metsähallitukselle tiedoksi sekä suorilla yhteydenotoilla että sosiaalisen median kautta. Metsähallitukselle toimitetut inventointitie-

ASIAKKAAT, KUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT

dot on huomioitu kohteiden suunnittelussa. Olemme lisäksi viime vuosina lisänneet erityisesti luonnonhoidon ja lajiosaamisen resursseja monikäyttömetsien käytön suunnittelussa ja tulemme panostamaan tähän myös jatkossa. Esimerkiksi 2022 valmistuneessa Lajidemo-projektissa luotiin toimintamalli, jossa lajitietoa hyödynnetään aiempaa monipuolisemmin valtion monikäyttömetsien suunnittelun tukena.

Jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen käyttöön liittyi paljon mielenkiintoa ja julkista keskustelua. Aiheet keskittyivät laajasti eri vaikutuksiin, kuten yleisesti menetelmän lisäämiseen, taloudelliseen kannattavuuteen ja monimuotoisuusvaikutuksiin. Järjestimme yhdessä Luonnonvarakeskuksen kanssa huhtikuussa 2022 seminaarin ”Peitteinen metsänkasvatus tutkimustiedon valossa ja käytännössä - tietoa, kokemuksia ja haasteita”. Alustajina oli asiaan perehtyneiden tutkijoiden lisäksi myös politiikan, metsänhoidon suositusten ja ennustemallien näkökulmien asiantuntijoita.

Syksyllä 2022 eri järjestöt järjestivät Metsämarssi 2022 -mielenosoituksen, jonka vaatimuksina olivat muun muassa valtion mailla olevien suojelemattomien luonnonmetsien ja vanhojen metsien suojeleminen sekä valtion mailla tehtävien hakkuiden merkittävä vähentäminen.

Muutamilla puunkorjuukohteilla oli vuoden aikana aktiivista toimintaa metsätaloustoimien estämiseksi. Tilanteissa on käyty keskusteluja sidosryhmien ja eri osapuolten kanssa ja pyritty saavuttamaan yhteinen näkemys.

Vuoden 2023 alussa Länsi-Lapissa sijaitsevan Aalistunturin eteläpuolella tehtävät harvennuspainotteiset hakkuut nousivat esille niin sosiaalisessa kuin perinteisessä mediassa. Aiheen käsittely alkoi ympäristöministeriölle tehdystä kansallispuistoesityksestä, joka sisälsi hakkuiden kohteena olevia alueita. Keskustelu laajeni myöhemmin käsittelemään yleisemminkin metsätaloutta ja metsätalouden käytössä olevia alueita.

Elokapinan, Luonto-Liiton ja Greenpeacen aktivisteista koostuva Metsäliike järjesti alueella mielenosoituksia ja keskeytti hakkuut useaan otteeseen. Koska mielenosoittajat estivät kulkemisen työmaalle, töiden toteuttamisen turvaamiseksi ja turvallisuuden varmistamiseksi paikalle kutsuttiin viranomaisapua. Tilanne oli helmikuun lopussa vielä kesken. Metsähallitus järjesti medialle vierailuja hakkuualueilla ja tilaisuuksia haastatteluille.

Alueelta oli saatu havaintotietoja yksityisiltä luontokartoittajilta, ja lisäksi Metsähallituksen omat asiantuntijat kartoittivat alueen luonto- ja lajistohavaintoja. Kaikki havainnot käytiin läpi, ja arvokkaat kohteet huomioitiin hakkuiden suunnittelussa ennen toimenpiteiden aloittamista

ASIAKKAAT, KUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT

Jatkoimme yhteistyöprosessia kansalaisyhteiskunnan kanssa

Vuonna 2019 alkanut yhteistyö Greenpeacen, Suomen Luonnonsuojeluliiton ja paikallisten luonnonsuojelupiirien kanssa jatkui koko vuoden. Vuonna 2022 valtakunnallisia tapaamisia oli neljä ja alueellisia tapaamisia yhdeksän.

Prosessin tavoitteena on ollut kasvattaa yhteisymmärrystä biologisen monimuotoisuuden kannalta arvokkaista alueista ja turvata monimuotoisuuden säilyminen suojelun tasoa lisäämällä sekä kehittämällä metsien käsittelytapoja. Neuvotteluissa on käyty läpi järjestöjen esiin nostamia lajistollisesti arvokkaita tai muuten kriittisiksi arvioituja kohteita sekä etsitty ratkaisuja näihin kohteisiin. Prosessin yhteydessä on esimerkiksi saavutettu yhteisymmärrys Suomussalmella sijaitsevan Vienan reitin läheisyydessä sijaitsevien metsien käsittelystä.

Aiemmin prosessin aikana on vuosina 2019–2021 pidetty 18 valtakunnallista ja kymmenen alueellista tapaamista. Lisäksi kohteisiin on tutustuttu useilla yhteisillä maastokäynneillä. Tarkastelussa on yhteistyöprosessin aikana ollut yli 300 kohdetta, joiden yhteispinta-ala on lähes 2 200 ha.

Oikeuskansleri antoi päätöksen maksuttomista sidosryhmäluvista

Oikeuskansleri antoi päätöksen vuonna 2021 tehtyyn kanteluun Metsähallituksen myöntämistä maksuttomista metsästyksen sidosryhmäluvista. Päätöksessään oikeuskansleri totesi, etteivät Metsähallituksen myöntämien sidosryhmälupien käytänteet olleet metsästyslain 47 § mukaisia, vaan sekä toimintaa ohjaava maa- ja metsätalousministeriön maksuasetus että siihen perustuvat erätalousjohtajan ohjeet ovat olleet liian laveaa laintulkintaa. Lisäksi oikeuskansleri velvoitti Metsähallituksen selvittämään verottajal-

ta maksuttomien, riistanhoitoa ja valvontaa vastaan myönnettyjen lupien verotuksellisen aseman yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

Sidosryhmälupien myöntökäytänteet uusittiin oikeuskanslerin antaman laillisuusohjauksen mukaisesti. Metsähallituksen myöntämien maksuttomien metsästyslupien verotuksellisen aseman selvittäminen Verohallinnosta on aloitettu yhdessä maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Verohallinnon päätöksen saatuaamme arvioimme uudelleen myös riistanhoitoa ja valvontaa vastaan annettavien lupien myöntöohjeet. Niissä on laajemminkin kysymys yhdenvertaisuuden ja hallinnon harkintavaltaa ohjaavien hallinnon oikeusperiaatteiden noudattamisesta.

Vastuullisuus

Vastuullisuus tarkoittaa Metsähallituksessa tavoitteellista tekemistä ja kehittämistä yhdessä kestävämmän, tasa-arvoisemman ja yhdenvertaisemman tulevaisuuden puolesta. Huomioimme toimintamme vaikutukset kaikkialla, mihin ne ulottuvat.

Sisältö:

Johtaminen.....	s. 39
Ihmiset	s. 48
Ympäristö	s. 66
Yhteiskunta	s. 102

VASTUULLISUUS

Vastuullisuus on sisäänrakennettu kaikkeen toimintaamme

Vastuullisuus on Metsähallituksessa strategista. Se on sisäänrakennettu kaikkeen toimintaamme ja se ohjaa ja tukee tavoitteidemme saavuttamista. Toiminnan lisäksi vastuullisuus kuuluu meillä kaikessa – siinä, miten puhumme ja kuinka kohtaamme asiakkaita, kumppaneita ja sidosryhmiä esimerkiksi luonnonvarasuunnittelussa, lupa-asioissa, kauppa- ja hanke-neuvotteluissa, kansallispuistoissa ja retkeilyalueilla, vuokra- ja käyttöoikeusasioissa tai sosiaalisessa mediassa.

Metsähallituksen vastuullisuuden ydin syntyy asiakkaiden, kumppaneiden ja sidosryhmien tarpeiden ja toiveiden sekä toimintaympäristön ja oman toiminnan

vaikutusten ymmärtämisestä. Tässä tarkastelussa syntyvät olennaiset teemat määrittävät Metsähallituksen vastuullisen toiminnan painopisteitä: mikä on keskeistä meille sekä asiakkaillemme, kumppaneillemme ja sidosryhmillemme.

Hyvä hallinto, vaatimustenmukaisuus ja tapa toimia muodostavat toimintamme eettisen ja vastuullisen perustan.

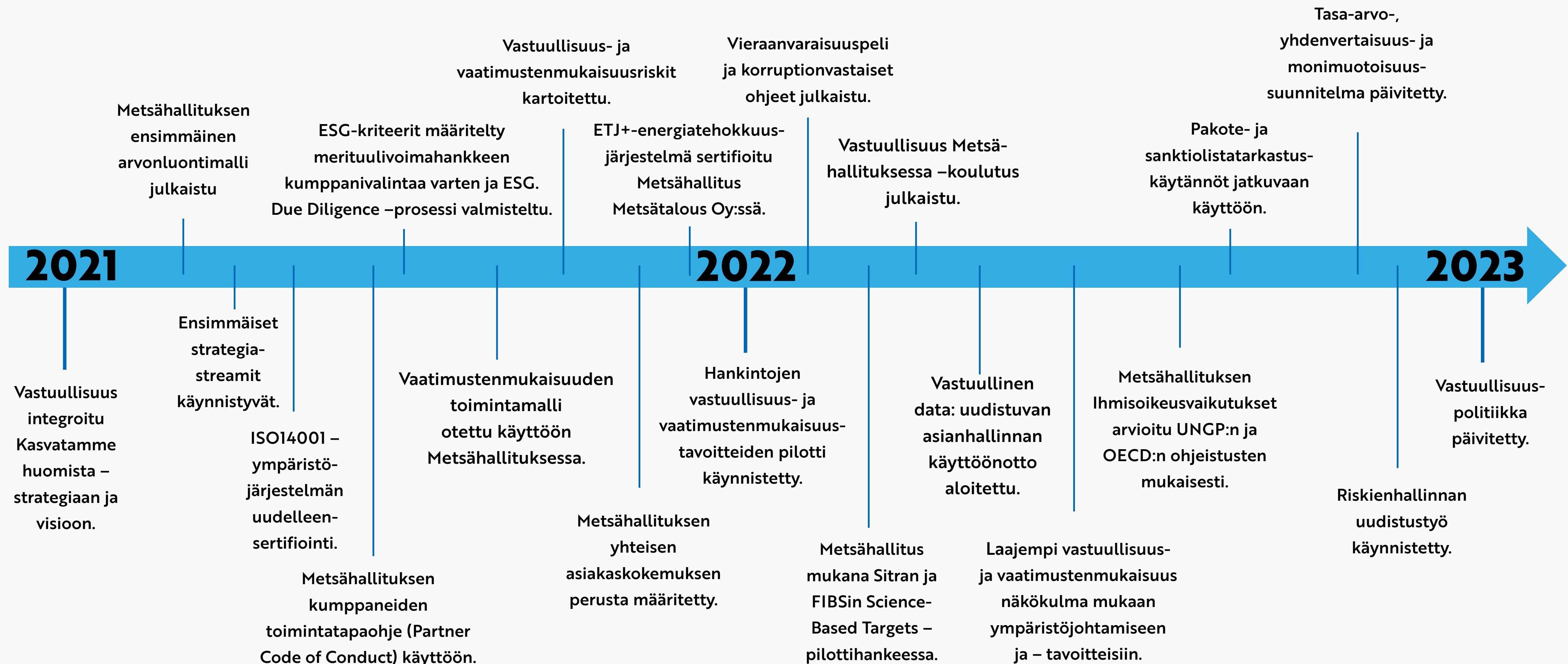
Teemme vastuullisuustyötä systemaattisesti

Vastuullisuutta on Metsähallituksessa rakennettu systemaattisesti vuodesta 2017 lähtien. Ensimmäisen vastuullisuusohjelman myötä rakensimme Metsä-

hallituksen vastuullisuuden perustan – tunnistimme olennaiset teemat, loimme vastuullisuuspolitiikan sekä toimintatapaohjeen, jotka integroimme osaksi johtamista ja toimintaa. Lisäksi loimme päälinjat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöllemme sekä uudistimme brändin.

Vuoden 2020 strategiatyössä integroimme vastuullisuuden strategiaan, ja vuoden 2021 alusta käynnistimme Kasvatamme huomista -strategiakauden vastuullisuustyön. Olemme tunnistaneet työmme yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja luoneet Metsähallituksen arvonluontimallin sekä edistäneet strategista vastuullisuutta johtamisen, asiakaskokemuksen,

Kasvatamme huomista - vastuullisuustyön keskeiset toimenpiteet

VASTUULLISUUS

matkailun, luonnon monimuotoisuuden, uusiutuvan energian ja vuorovaikutuksen osalta. Olemme myös ottaneet käyttöön vaatimustenmukaisuuden toimintamallin ja kartoittaneet laajasti sekä vastuullisuusettä vaatimustenmukaisuusriskejä mukaan lukien Metsähallituksen ihmisoikeusvaikutukset. Vastuullisuustyömme jatkuu tulevina vuosina muun muassa hankintaketjuihin, kumppanuuksiin, henkilöstön monimuotoisuuteen ja yhdenvertaisuuteen sekä luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastoon liittyen.

Metsähallituksen vastuullisuusohjelma

Metsähallituksen vastuullisuustavoitteet on kirjattu vastuullisuusohjelmaan, joka perustuu olennaisuusanalyysissä tunnistamiimme merkittävimpiin teemoihin.

Vastuullisuusohjelma sisältää neljä painopistealuetta, jotka ovat johtaminen, ympäristö, ihmiset ja yhteiskunta. Painopistealueet määrittävät vastuul-

lisuustyötä ja sisältävät tavoitteet, jotka strategian ja vastuullisuusohjelman kautta ovat osa jokaisen metsähallituslaisen työtä. Vastuullisuusohjelman aseointia ja tavoitteita on tarkasteltu ja tarkastellaan strategiakausien aikana.

Strategian ja vastuullisuustyömme päämittarit on koottu arvonluontimalliin. Ne mittaavat koko Metsähallituksen toiminnan vaikuttavuutta ja pitävät sisällään vastuualuekohtaisia mittareita. Tämän lisäksi vastuullisuusohjelma sisältää hyvien käytäntöjen mukaiset vastuullisuusmittarit, jotka liittyvät esimerkiksi henkilöstöön sekä asiakkaisiin, kumppaneihin ja sidosryhmiin.

Keräämme säännöllisesti tietoa tavoitteiden saavuttamisesta ja raportoimme niistä käyttäen kansainvälistä GRI-viitekehystä (Global Reporting Initiative), joka mahdollistaa vertailukelpoisen kehyksen vastuullisuuden arviointiin. Lisäksi raportoimme myös EU:n muiden kuin taloudellisten tietojen viiteke-

Vastuullisuuden olennaiset teemat:

- Eettinen johtaminen
- Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen
- Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
- Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen
- Laadukas osaaminen ja hyvä työpaikka
- Ihmis- ja työoikeudet omassa ja kumppaneiden toiminnassa
- Valtion maihin ja vesiin kohdistuvien tarpeiden yhteensovittaminen
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Maakuntien elinvoimaisuus
- Luonnon virkistyskäyttö

hyksessä. Vastuullisuusohjelman lisäksi raportoimme vuosittain myös Metsähallituslaissa säädettyjen yhteiskunnallisten velvoitteiden panoksista ja niiden vaikuttavuudesta.

Metsähallituksen vastuullisuusohjelma

Kasvatamme huomista – Metsähallituksen strategia 2021-2024

Vastuullisuusohjelma

Johtaminen

Ympäristö

Ihminen

Yhteiskunta

Olennaisuus

Tavoitteet

Tavoitteet

Vastuullisuus- ja vaatimustenmukaisuus-regulaation seurannan kehittäminen.

Toimintatapaohjeen mukaisen toiminnan varmistaminen ja edistäminen.

Riskienhallinnan kehittäminen ja kumppaniriskien hallinnan parantaminen.

Sidosryhmä- ja asiakaskokemuksen parantaminen.

Tavoitteet

Ympäristöjohtaminen ja toiminnan laadun varmistaminen ja jatkuva parantaminen.

Suomen ilmastotavoitteiden ja hiilineutraaliuden edistäminen.

Toiminnasta johtuvien päästöjen vähentäminen.

Luonnon monimuotoisuuden tilan parantaminen ja luontokadon hillitseminen

Tavoitteet

Yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja työyhteisön monimuotoisuuden lisääminen.

Työtaturmien vähentäminen ja työturvallisuuden parantaminen.

Työhyvinvoinnin ja -terveyden edistäminen.

Yhteisten osaamisalueiden kehittäminen.

Ihmis- ja työoikeuksien kunnioittaminen omassa ja kumppaneiden toiminnassa.

Saamelaiskulttuurin huomioonottaminen.

Tavoitteet

Luonto- ja eräkäyntien ja niistä saatavien hyvinvointivaikutusten kestävä kasvu.

Eräkultuurin ja kulttuuriperinnön siirtäminen sukupolvelta toiselle ja kestävä kehityksen periaatteiden vahvistaminen.

Maakuntien elinvoiman edistäminen ja kestävä taloudellisen tuoton tuottaminen yhteiskunnalle.

Kestävä luonto- ja erämatkailun mahdollisuuksien parantaminen.

VASTUULLISUUS

Vastuullisuusohjelman keskeiset toimenpiteet 2022

Vuonna 2022 edistimme toimenpiteitä kaikilla vastuullisuusohjelman painopistealueilla.

Johtaminen-painopistealueella jatkoimme ennakoivien toimintamallin rakentamista ja tarkastelimme toimintaamme erityisesti tulevan EU-sääntelyn vaatimusten osalta. Lisäksi julkaisimme koko Metsähallituksen henkilöstölle laajan vastuullisuuskoulutuksen, joka oli myös osa tulospalkkioon vaikuttavaa koulutuskokonaisuutta. Vuoden 2023 alussa päivitimme vastuullisuuspolitiikan ja yhdistimme vastuullisuus- ja ympäristöpolitiikan yhdeksi tavoitteena tukea ja selkeyttää yhtenäistä johtamista.

Vaatimustenmukaisuuden osalta otimme käyttöön uudistetut Metsähallituksen toimivaltuudet. Hankinnassa pilotoimme vuoden aikana vastuullisuus- ja vaatimustenmukaisuustavoitteita ja jatkamme tavoitteiden asettamista, mittaamista ja seurantaan vuonna

2023. Otimme myös käyttöön pakote- ja sanktiolistatarkastuskäytännöt jatkuvana toimintona. Vuoden lopulla käynnistimme Metsähallituksen riskienhallinnan uudistuksen, jossa integroimme riskienhallintaa entistä tiiviimmin osaksi toimintaa ja otamme kolmannen osapuolen- ja toimittajariskien näkökulmat uudella tavalla tarkastelun alle. Uudistuksella vastaamme riskienhallinnan kasvaviin haasteisiin tiedon määrän ja ESG-vaatimusten lisääntyessä. Riskienhallinnan työ jatkuu vuonna 2023.

Ympäristö-painopistealueella ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän ulkoisissa auditoinneissa johtamisjärjestelmän ja ympäristöjärjestelmän toimivuuden lisäksi uutena auditoinnin painopisteenä oli kestävä matkailu. Auditoinneissa havaittiin kaksi lievää poikkeamaa Luontopalvelujen toiminnassa. Poikkeamat liittyivät puutteisiin ympäristöasioiden johtamisessa sekä sisäisessä auditoinnissa. Poikkeamiin on vastattu ja toimenpiteet niiden korjaamiseksi ovat käynnissä.

Kehitimme myös ympäristöjohtamista tarkentamalla strategisten ympäristötavoitteiden asetannan linjauksia, joissa painottuvat johtamisen lisäksi vahvemmin laajempi vastuullisuus- ja vaatimustenmukaisuusnäkökulma. Ilmasto-ohjelman toimenpiteet ja ennallistamis- ja luonnonhoitotyöt etenivät tavoitteiden mukaisesti.

Osallistuimme vuoden aikana vastuullisuusverkosto FIBSin ja Sitran Science-Based Targets for Nature -pilotihankkeeseen, jossa testattiin tiedeperusteisten luontotavoitteiden ohjeistoa ensimmäisten joukossa maailmassa. Ohjeiston tavoitteena on tarjota yrityksille käytännön työkaluja vaikuttavaan ja vertailukelpoiseen luontotyöhön ja vauhdittaa toimenpiteitä luontokadon hillitsemiseksi. Kansainvälinen sisävesiä koskeva ohjeistus valmistui pilotin aikana, mutta muilta osin ohjeistus on vielä valmistelussa. Pilotissa oli mukana kymmenen yritystä ja pilotin lopputilaisuus pidettiin helmikuussa 2023.

VASTUULLISUUS

Ihmiset-painopistealueella toteutimme koko Metsähallituksen toiminnan kattavan ihmisoikeusvaikutusten arvioinnin. Tulosten avulla pystymme määrittämään ihmisoikeustyön painopistealueita, tavoitteita ja mittareita sekä kytkemään ihmisoikeudet yhä vahvemmin osaksi vastuullista toimintaamme ja vaatimustenmukaisuutta. Lisäksi täytämme arvioinnilla Euroopan unionista tulevan ihmisoikeuksiin liittyvän huolellisuusvelvoitteen vaatimuksia.

Arvioinnin yhteydessä laadittu tiekartta sisältää toimenpiteet ihmisoikeusvaikutusten lieventämiseksi ja huomioimiseksi. Jatkamme vuonna 2023 tiekartan mukaisesti arvioinnin tulosten integrointia toimintaamme muun muassa hankinnan ja riskienhallinnan osalta.

Päivitimme Metsähallituksen monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman vuosille 2023–2026. Suunnitelma on jatkoa vuosina 2019–2022 voimassa olleelle Metsähallituksen yhdenver-

taisuus- ja tasa-arvosuunnitelmalle. Tavoitteenamme on suunnitelmalla edistää monimuotoista työyhteisöä, yhdenvertaisuutta ja osallisuutta sekä poistaa syrjintää niin työnantajatoiminnassa kuin palveluissa, jotka on suunnattu asiakkaille, kumppaneille ja sidosryhmille. Suunnitelma sisältää myös toimenpiteet saamelaisten yhdenvertaisuuden edistämiseksi Metsähallituksen työnantajatoiminnassa.

Yhteiskunta-painopistealueella Korsnäsin merituulivoimahanke eteni merkittäviä askelia vuoden 2022 aikana. Monivaiheinen kumppanihaaku eteni aikataulussa ja loppuvuodesta allekirjoitimme sopimuksen Vattenfallin kanssa Korsnäsin merituulivoimapuiston kehittämisestä ja rakentamisesta. Hankkeen kehitys jatkuu yhdessä hankekumppanin kanssa vuonna 2023.

Kuva: Katri Lehtola

Johtaminen

Vastuullisuusohjelman johtaminen-painopistealueella tavoitteena on tukea strategisten tavoitteiden saavuttamista, varmistaa vastuullisuuden ja vaatimustenmukaisuuden parhaiden käytäntöjen ja ohjeiden toteutuminen sekä parantaa sidosryhmä- ja asiakaskokemusta.

Sisältö:

Eettinen ja vastuullinen toimintatapa.....	s. 40
Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen.....	s. 43

EETTINEN JA VASTUULLINEN TOIMINTATAPA

Vastuullisuutta johdetaan ja kehitetään parhaiden käytäntöjen mukaisesti

Metsähallituksen toimintaa ohjaavat Metsähallituksesta annettu laki ja asetus, omistajapoliittiset linjat sekä strategia, työjärjestys ja politiikat. Vastuullisuus on Metsähallituksessa integroitu strategiaan ja kannustinjärjestelmiin. Tulospalkkiomme yhtenä kriteerinä on yhtenäinen ja vastuullinen Metsähallitus, jonka onnistumista mitataan sekä vastuullisuusohjelman onnistuneella toimeenpanolla että asiakasnäkökulmamittarilla.

Tärkein vastuullisuutta ohjaava politiikkamme on koko Metsähallitusta koskeva vastuullisuuspolitiikka, jonka Metsähallituksen hallitus on vahvistanut. Vastuullisuuspolitiikassa määritellään vastuualueidemme ja yksiköidemme yhteisen tekemisen alueet, kytkös strategiaan ja sen toteuttamiseen, päätavoitteet, keskeisimmät periaatteet ja painopistealueet, pääroolit ja vastuut sekä raportointimenettelyt.

Vuoden 2023 alussa päivitimme vastuullisuuspolitiikan ja yhdistimme vastuullisuus- ja ympäristöpolitiikan yhdeksi. Tavoitteena yhdistämisessä on tukea yhtenäistä johtamista ja selkeyttää vastuullisuuden johtamista ja vastuita. Vastuullisuus- ja ympäristöasioiden lisäksi vastuullisuuspolitiikka sisältää ihmisoikeuksiin liittyvät periaatteemme.

EETTINEN JA VASTUULLINEN TOIMINTATAPA

Toteutamme vaatimustenmukaisuutta Metsähallituksessa laajasti. Varmistamme lakien ja säädösten mukaisuuden lisäksi toiminnan eettisyyden ja vastuullisuuden. Seuraamme säännöllisesti Metsähallituksen toimintatapaohjeen ja arvojen mukaisen toiminnan toteutumista tavoitteenamme jatkuva kehitys.

Varmistamme ja kehitämme toimintamme vastuullisuutta ympäristön osalta myös sertifioidulla ISO 14001 -ympäristöjärjestelmällä. Talouskäytössä olevat monikäyttömetsät on PEFC-sertifioitu ja toimittamamme puu täyttää myös FSC Controlled Wood -kriteerit. Olemme vastuullisuusverkosto FIBSin pro-jäsen ja Suomen Laatuyhdistys ry:n (Excellence Finland) yhteisöjäsen.

Vastuullisuuden johtaminen Metsähallituksessa

Metsähallituksen hallitus vastaa vastuullisuuden ja ympäristöasioiden johtamisen järjestämisestä ja integroimisesta osaksi strategiaa ja toimintaa. Hallitus

hyväksyy Metsähallituksen vastuullisuuspolitiikan ja päättää ympäristöjärjestelmän sertifiointin periaatteista.

Pääjohtaja vastaa vastuullisuuden ja ympäristöasioiden johtamisesta ja toteutumisesta Metsähallituksessa. Viestintä- ja vastuullisuusyksikön johtaja vastaa vastuullisuusohjelman kehittämisestä ja toteuttamisesta sekä toimii Metsähallituksen ympäristöryhmän puheenjohtajana. Toiminnan tukena työskentelevät konserniyksiköiden ja vastuualueiden eli Metsähallitus Metsätalous Oy:n, Kiinteistökehityksen, Luontopalvelujen ja Eräpalvelujen asiantuntijoista koostuvat vastuullisuus- ja ympäristöryhmät. Lakiasianjohtaja vastaa vaatimustenmukaisuudesta ja Metsähallituksen toimintatapaohjeesta (Code of Conduct) sekä huolehtii eettisten ja vastuullisten toimintatapojen edistämisestä.

Metsähallituksessa jokaisella on vastuu siitä, että vastuullisuus toteutuu omassa työssämme.

EETTINEN JA VASTUULLINEN TOIMINTATAPA

Metsähallituksen johtoryhmä asettaa yhteiset strategiset vastuullisuustavoitteet, mukaan lukien ympäristötavoitteet, ja vastaa niiden toteutumisesta omilla vastuualueillaan. Metsähallituksen johtoryhmä katselee ympäristöjärjestelmän vuosittain sen varmistamiseksi, että se on soveltuva, tarkoituksenmukainen ja vaikuttava. Johtoryhmä käsittelee ja hyväksyy Metsähallituksen ympäristökatselmuksen.

Vastuualueet ja konserniyksiköt varmistavat, että vastuullisuus- ja ympäristöperiaattemme näkyvät toiminnassamme asiakkaiden, kumppanien, toimittajien ja muiden sidosryhmien kanssa. Jokainen Metsähallituksen työntekijä vastaa siitä, että vastuullisuusohjelma ja ympäristöjärjestelmän ohjeistus sekä toimintatapaohje toteutuvat omassa työssä.

Vastuullisuuden ja vaatimustenmukaisuuden merkittävimmät riskit

Metsähallituksen keskeiset vastuullisuusriskejä ovat toiminnan mahdollinen negatiivinen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastonmuutokseen sekä alkuperäiskansojen oikeuksiin, yhteiskunnan eri tarpeiden yhteensovittamisen ja yhdenvertaisuuden varmistamisen epäonnistuminen, mahdolliset puutteet toimittaja- ja kumppanihallinnassa sekä ihmisoikeuksien toteutumisessa toimitus- ja arvoketjuissa, tiedonhallintaan ja tietoturvaan liittyvät riskit sekä toiminnan vaatimustenmukaisuuden puutteet. Lisäksi vastuullisuus- ja maineriskeinä on tunnistettu mahdolliset poikkeamat sovitusta ja viestityistä toimintamalleista.

Kuva: Mikko Törmänen

VAATIMUSTENMUKAISUUDEN VARMISTAMINEN

Jatkoimme kehitystyötä vaatimustenmukaisuuden parantamiseksi

Jatkoimme kehitystyötä vastuullisuuden ja vaatimustenmukaisuuden parantamiseksi hankinnoissa sekä sopimus- ja toimittajahallinnassa vuonna 2021 tehdyn riskiperusteisen arvion pohjalta. Vuoden lopulla toteutimme vastuualueilla itsearviointin näissä aiheissa tavoitteena päästä entistä tarkempaan kehittämiskohteiden tunnistamiseen toiminnoittain. Jatkamme työtä itsearviointin tulosten perusteella vuonna 2023.

Koulutimme vuoden aikana henkilöstöä korruption torjunnasta ja lahjonnan tunnistamisesta vieraanvaraisuus-verkkokoulutuksella. Koulutus oli osa Metsähallituksen tulospalkkiokriteereihin kuuluvia koulutuksia. Otimme myös käyttöön jatkuvana toimintona pakote- ja sanktiolistojen tarkastuksen eri sopimustyypeissä.

Vuoden 2022 alkupuolella uudistimme Metsähallituksen toimivaltuuksiin liittyvät käytäntömme. Päivitimme toimivaltuusrajoja roolipohjaisesti ja toimimme

uudistetut ohjeet ja käytännöt entistä paremmin näkyviin sisäisessä viestinnässä. Otimme myös käyttöön Toimivalta-sovelluksen, jolla varmistamme, että toimivaltuuksien hallinta on läpinäkyvää. Sisäisen tarkastuksen toteuttama valvontatarkastus totesi uudistuksen toimivaksi vuoden lopussa.

Vuoden aikana julkaistiin lukuisia Metsähallitukselle merkittäviä EU-tason sääntelyhankkeita, kuten yritysten kestävyysraportointia koskeva direktiivi (Corporate Sustainability Reporting Directive). Ko-

VAATIMUSTENMUKAISUUDEN VARMISTAMINEN

timaisista käynnissä olevista lakihankkeista etenkin luonnonsuojelulain ja sen nojalla annettujen säästöjen uudistamisella on myös olennainen vaikutus toimintaamme. Osana vastuullisuus- ja vaatimustenmukaisuustyötä, kasvatimme tietoisuutta tulevasta sääntelystä läpi organisaation ja jatkamme vaikutusten ennakkollista tunnistamista sekä vaikutuksiin liittyvää laajempaa vuoropuhelua organisaation sisällä vuonna 2023.

Vastuullinen data päätöksenteon tukena

Tietopääoma on Metsähallituksen arvonluonnin ja strategian olennainen osa, sillä tavoitteidemme saavuttaminen edellyttää luotettavaan tietoon perustuvaa päätöksentekoa ja tehokasta datan hallintaa ja hyödyntämistä. Lisäksi se avaa mahdollisuuksia kehittää palveluja ja harjoittaa kestävästä liiketoimintaa. Vastuullisella tiedonhallinnalla pienennämme esimerkiksi tietoturvaan liittyviä riskejä ja maineriskejä sekä lisäämme asiakasluottamusta, työntekijöiden sitoutuneisuutta ja liiketoiminnan kannattavuutta.

Metsähallituksen asianhallinnan ja tietoturvallisuus- ja tietosuojaperiaatteiden mukaisesti jokainen metsähallituslainen on vastuussa käsittelemästään tiedosta sekä tietoturvallisuuden ja tietosuojan huomioon ottamisesta kaikessa toiminnassaan. Jatkoimme vastuullisen tiedonhallinnan edistämistä vuonna 2022.

Paransimme Metsähallituksen tiedonhallintaa erityisesti uusien järjestelmien käyttöönoton myötä. Otimme käyttöön uuden asianhallintajärjestelmän, joka mahdollistaa entistä paremman sähköisen tiedonhallinnan koko tiedon elinkaaren ajalta. Uusi asianhallintajärjestelmä sisältää myös sopimushallinnalle oman toiminnallisuuden. Lisäksi otimme käyttöön paikkatietopohjaisen sopimusjärjestelmän Metsähallituksen kiinteistösovimuksille. Sopimushallintajärjestelmillä edistämme Metsähallituksen sopimustiedon sähköistä hallintaa ja parannamme sopimustiedon laatua. Rakennamme Metsähallituksen sopimusjärjestelmistä integraatiot uuteen asianhallintajärjestelmään sopimusprosessien sujuvoitta-

miseksi. Integraatiotyötä on tehty vuoden aikana, ja se on tarkoitus saattaa valmiiksi vuoden 2023 alkupuolella.

Asianhallinta- ja sopimushallintajärjestelmän käyttöönoton yhteydessä koulutimme henkilöstöä kattavasti asianhallinnasta ja sopimushallinnasta sekä vastuullisen tiedonhallinnan toimintatavoista. Pidimme myös useita sopimusoikeudellisia koulutuksia henkilöstölle. Sopimustoiminnan kehittämistyö jatkuu myös ensi vuonna ja tarkoituksena on parantaa käytäntöjä erityisesti sopimusten elinkaarihallinnassa, kuten seurannassa ja arkistoinnissa sekä selkeyttää sopimukseen liittyviä vastuita, rooleja ja tehtäviä.

Metsähallituksen datastrategia hyväksyttiin vuonna 2022. Edistämme strategialla datalähtöistä liiketoimintaa ja tiedolla johtamista Metsähallituksessa. Huomioimme strategian periaatteet kaikessa ICT-kehittämisessä.

VAATIMUSTENMUKAISUUDEN VARMISTAMINEN

Edistimme vuoden aikana tiedonhallintalain velvoitteiden mukaisia tavoitteita muun muassa salassa pidettävän sekä turvaluokitellun tiedon luokittelulla. Jatkoimme kehitystyötä myös tietoturvallisuuden alueella. Koulutimme henkilöstöä erityisesti tietoturvasta sekä kuukausittaisissa kaikille avoimissa digivarteissa että erillisenä sosiaalisen median tietoturvaa koskevana koulutuksena. Otimme myös käyttöön O365-ympäristön teknisiä tiedon suojausmenetelmiä.

Veimme läpi kolmannen osapuolen tietoturva-ammatilaisten tekemiä tietoturva-auditointeja suurimmissa vuonna 2022 käyttöönotetuissa järjestelmissä, kuten Tammi-asianhallintajärjestelmässä sekä Luoto-järjestelmässä, joka kattaa Metsähallituksen vuokraustoiminnan. Lisäksi teimme uudelleenauditoinnin maastotiedonkeruuta palvelevaan järjestelmään.

Metsä.fi-sivustoon ja sen alisivustoihin kohdistui merkittävä palvelunestohyökkäys, ja vuoden mittaan

on havaittu ajoittaisia hyökkäysryityksiä Metsähallituksen ympäristöön murtautumiseksi. Metsähallituksen tarkastusvaliokunta, hallitus ja johtoryhmä seuraavat tiiviisti tietoturvallisuustilannetta ja kehittämistoimien edistymistä.

Kartoitimme henkilöstön kokemusta eettisyydestä

Vuonna 2022 kartoitimme henkilöstötutkimuksen yhteydessä henkilöstön kokemusta eettisyydestä ja näkemyksiä Metsähallituksen arvojen ja toimintatapaohjeen noudattamisesta. Kyselyyn vastasi 72 prosenttia henkilöstöstä.

Tutkimuksessa kysyttiin sekä omaan työhön että Metsähallituksen toimintaan liittyviä kokemuksia. Tulosten mukaan enemmistö, yli 84 prosenttia, vastaajista ei ollut kohdannut työssään arvojen tai toimintatapaohjeen kanssa ristiriitaisia ohjeita tai toimintatapoja. Vastaajista lähes 16 prosenttia ilmoitti kuitenkin kohdanneensa tällaisia. Eniten havaintoja poikkeamissa omaan työhön liittyen tehtiin työs-

kentelyolosuhteista ja ilmapiiristä huolehtimisessa. Metsähallituksen toiminnassa eniten havaintoja poikkeamista tehtiin ympäristönsuojelussa ja luonnonvarojen käyttämisessä.

Tutkimuksen tulokset on käyty yksiköittäin läpi alkuvuonna 2023, ja tulemme huomioimaan havainnot Metsähallituksen toimintatapaohjeen päivityksessä. Lisäksi tulemme jatkossa seuraamaan toimintatapaohjeen noudattamista vuosittaisen eettisyysbarometrin avulla.

Ilmoituskanavaan tehtyjen ilmoitusten määrä kasvoi

Vuonna 2019 käyttöön otettu Ilmoituskanava antaa mahdollisuuden ilmoittaa nimellä tai anonyymisti Metsähallituksen toimintaan liittyvästä väärinkäytösepäilystä ja tilanteista, joissa ei noudateta toimintatapaohjeemme mukaista vastuullista ja eettistä toimintatapaa. Seurasimme vuoden 2022 uuden ilmoittajansuojelulain voimaan tuloa ja uu-

VAATIMUSTENMUKAISUUDEN VARMISTAMINEN

distuvien vaatimusten sisältöä Metsähallituksen ilmoituskanavan ylläpidossa.

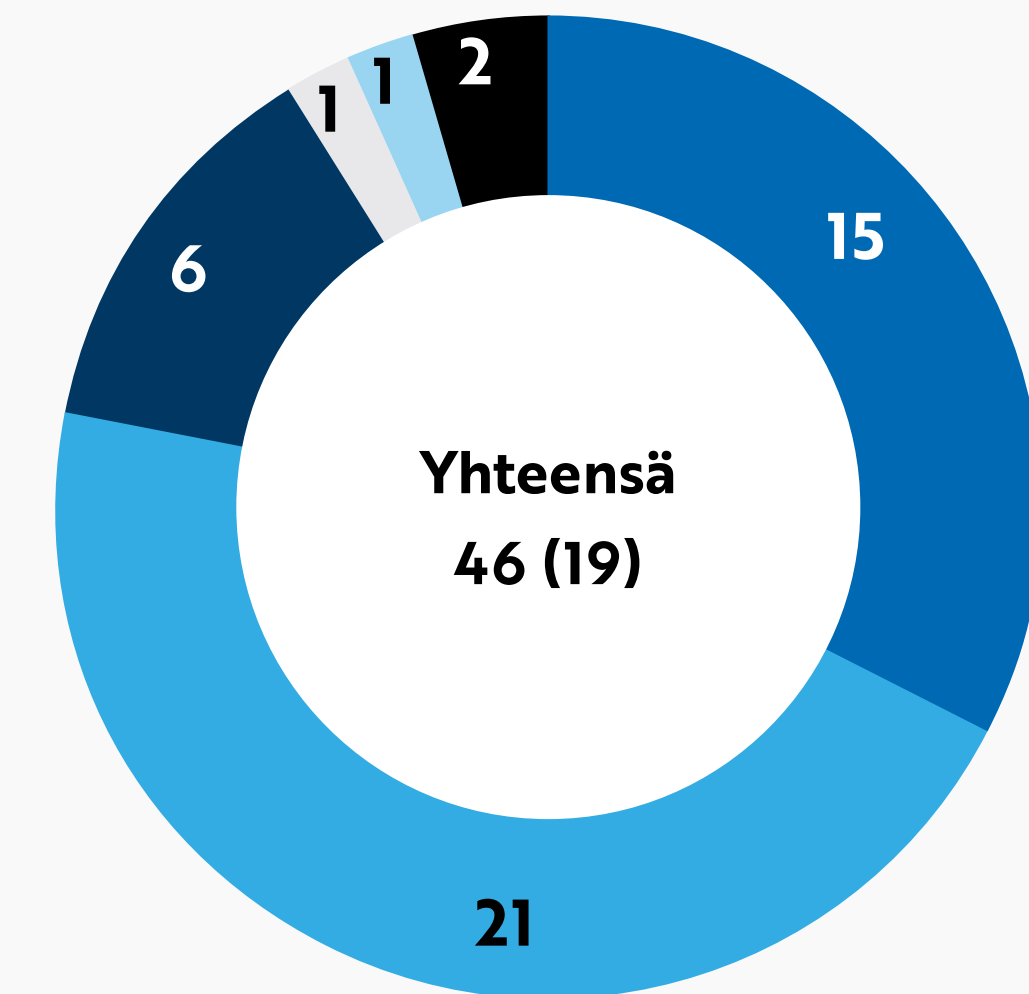
Ilmoituskanavan ilmoitusten määrä on vuosina 2019–2021 joka vuosi vähentynyt, mutta vuonna 2022 ilmoitusten määrä kasvoi merkittävästi. Vuoden aikana ilmoituskanavaan tuli 46 ilmoitusta, kun vuonna 2021 ilmoituksia tuli 19. Syitä tähän voi olla ilmoituskanavasta tehty sisäinen viestintä sekä ilmoituskanavien ja niitä koskevan lainsäädännön käsittely julkisuudessa.

Vuonna 2022 tulleista ilmoituksista suurin osa käsiteli ympäristö- (21 kpl) ja henkilöstöasioita (15 kpl). Muut ilmoitukset koskivat vaatimustenmukaisuutta, omaisuuden- ja tiedon hallintaa sekä hankintaa. Lisäksi oli kaksi ilmoituskanavaan tullutta sinne kuulumatonta epäolennaista asiaa. Ilmoituskanavaan ei tullut ihmisoikeuksia, korruptiota tai lahjontaa, turvallisuutta tai tietosuojaa eikä eturistiriitoja koskevia ilmoituksia.

Näiden ilmoitusten lisäksi ilmoituskanavaan tehtiin myös ilmoituksia, jotka olivat enemmän asiakaspalveluonteisia kuin varsinaisia epäiltyjä väärinkäytöksiä. Osa ilmoituksista koski lisäksi toimintaa, jossa Metsähallitus ei ollut osallinen, ja se tapahtui muualla kuin Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla.

Ilmoitukset on käsitelty laki-, henkilöstö- ja riskienhallintatoiminnoissa, ja niiden perusteella on ryhdytty tarpeellisiin toimenpiteisiin. Ilmoituskanavan toiminnasta raportoidaan hallituksen tarkastusvaliokunnalle ja johtoryhmälle säännöllisesti.

Tulemme vuonna 2023 kehittämään ilmoituskanavan toimintaa määrittämällä ja toteuttamalla nykyistä selkeämmän toimintamallin suullisten ilmoitusten tekemiseen. Lisäksi tarkennamme ilmoitusten jaottelea, jotta voimme jatkossa paremmin erottaa Metsähallituksen omaa toimintaa koskevat ja Metsähallituksen hallinnassa olevilla aluilla tapahtuvaa muuta toimintaa koskevat ilmoitukset toisistaan.

Ilmoituskanavaan tulleet ilmoitukset teemoittain 2022 (2021)

- Henkilöstöasiat 15 (4)
- Ympäristö 21 (4)
- Eturistiriidat 0 (1)
- Ihmisoikeudet 0 (1)
- Vaatimustenmukaisuus (lait ja sitoumukset) 6 (1)
- Hankinnat 1 (0)
- Korruptio tai lahjonta 0 (0)
- Omaisuuden ja tiedon hallinta 1 (0)
- Turvallisuus ja tietosuoja 0 (0)
- Epäolennainen muu asia 2 (8)

Yhteensä 46 (19)

Metsähallituksen vaatimustenmukaisuuden toimintamalli

Johdon vastuu ja valvonta

Vastuullisuus ja vaatimustenmukaisuus

Ennakointi

- Lainsäädännön ennakointi ja seuranta: EU ja kansalliset lainsäädäntöhankkeet ml. ESG - > organisaatioviestinnän kehittäminen.
- Eteneminen vastuullisuuden ja vaatimustenmukaisuuden riskiperusteisesti valituissa kehittämiskohteissa: hankinnat, sopimukset ja toimittajahallinta.

Ehkäisy

- Vastuullisten hankintojen tavoitteiden ja mittaamisen pilotointi 2022.
- Hankintaosaaminen: MH hankintojen käsikirja julkaistu.
- MH toimivaltauudistus. Käyttöönotto 03/2022.
- Kiinteistöosaaminen: kiinteistötoimitusten käsikirja julkaistu.

Integrointi

- Digitaaliset sopimusjärjestelmät kaikille sopimustypeille, sopimusten elinkaarihallinta, sähköinen allekirjoitus.
- Tiedonhallintalain käyttöönotossa eteneminen: Tammi asianhallintajärjestelmä käyttöön.
- Pakote-sanktiolistojen jatkuva tarkastusprosessi
- Kiinteistötoimitusten edunvalvonnan yhtenäisyys: ohjaus ja valvonta.

Reagointi ja jatkuva kehitys

- Ilmoituskanavan ylläpito. Ilmoittajansuojelulain (2023-) mukaisuuden varmistaminen.
- Tietosuoja- ja tietoturvakysymykset.
- Oikeudelliset prosessit ja riita-asiat.
- Sidosryhmälupa-käytäntöjen uudistus.
- Riskienhallinnan uudistuksen käynnistys: data ja ESG ajureina.

Todentaminen ja sisäinen tarkastus

- Hallituksen hyväksymän Sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelman mukaiset tarkastukset.
- 2022 muun muassa:**
- Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen ja osallistuminen.
- Kiinteistökauppa ja -vuokraus (hinnoittelu, prosessi ja kontrollit)
- Käyttöoikeuksien hallinnan prosessi

Ihmiset

Vastuullisuusohjelman ihmiset-painopistealueen keskiössä ovat ihmisoikeudet sekä Metsähallituksen oman henkilöstön, mutta myös toimintamme toimitus- ja arvoketjujen sekä saamelaiskulttuurin näkökulmista.

Sisältö:

Ihmisoikeudet.....	s. 49
Henkilöstö.....	s. 51
Hankinta- ja arvoketjujen henkilöstö	s. 59
Saamelaiskulttuuri	s. 62

IHMISOIKEUDET

Sosiaalisen vastuun ytimessä ovat ihmisoikeudet

Metsähallitus kunnioittaa ja noudattaa ihmis- ja perusoikeuksia, mukaan lukien kielelliset oikeudet. Toimintamme perustuu kansainvälisesti tunnustettuihin vastuullisuuden ohjeisiin ja periaatteisiin, kuten YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskeviin ohjaaviin periaatteisiin sekä kestävän kehityksen toimintaohjelmaan (Agenda 2030).

Olemme linjanneet ihmisoikeuksien kunnioittamisesta vastuullisuuspolitiikassamme ja toimintatapaohjeessamme. Edellytämme perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittamista yhä laajemmin myös

hankinta- ja sopimuskumppaneiltamme toimintatapaohjeemme mukaisesti.

Arvioimme toimintamme vaikutukset ihmisoikeuksiin

Toteutimme vuonna 2022 koko Metsähallituksen toiminnan kattavan ihmisoikeusvaikutusten arvioinnin. Tulosten avulla pystymme määrittämään ihmisoikeustyön painopistealueita, tavoitteita ja mittareita sekä kytkemään ihmisoikeudet yhä vahvemmin osaksi vastuullista toimintaamme ja vaatimustenmukaisuutta. Lisäksi täytämme arvioinnilla Euroopan

unionista tulevan, ihmisoikeuksiin liittyvän huolellisuusvelvoitteen vaatimuksia.

Ihmisoikeusvaikutusten arvioinnissa tunnistettiin, arvioitiin ja priorisoitiin Metsähallituksen toiminnan olemassa olevia tai mahdollisia vaikutuksia ihmisoikeuksiin liittyen esimerkiksi henkilöstön turvallisuuden ja monimuotoisuuteen, työperäiseen hyväksikäyttöön, sananvapauteen tai alkuperäiskansojen oikeuksiin. Viitekehyksenä arvioinnissa käytettiin YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia ohjaavia periaatteita ja OECD:n due diligence -ohjeistusta.

IHMISOIKEUDET

Tunnistettuja vaikutuksia on tarkasteltu vaikutussuhteen, mittasuhteiden, laajuuden, todennäköisyyden ja korjattavuuden näkökulmista. Tästä tarkastelusta muodostuneiden pisteiden perusteella vaikutukset on jaettu negatiivisiin, neutraaleihin ja positiivisiin vaikutuksiin. Tietoa arviointia varten on kerätty osallistaen sekä Metsähallituksen henkilöstöä että sidosryhmiä työpajoissa, haastatteluin ja kyselyllä. Arvioinnin suoritti Deloitte Oy.

Arvioinnissa tunnistetuista riskeistä suurimmat koskivat tavara- ja palveluhankintaa ihmisoikeuksien kannalta korostuneen riskin toimialoilta, työperäistä hyväksikäyttöä metsätalous- ja luonnonhoitotöiden palveluissa sekä urakoitsijoiden työturvallisuutta. Lisäksi arvioinnissa korostuivat saamelaisiin ja heidän elinkeinoihinsa ja kulttuuriinsa liittyvät riskit. Arvioinnissa tunnistettiin myös ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä korkeita vaikutuksia ihmisoikeusnäkökulmasta. Hallitsemme ja lievennämme näitä riskejä osana ympäristöriskien hallintaa.

Henkilöstön tai asiakkaiden ja sidosryhmien osalta arvioinnissa ei tullut esiin korkeita riskejä. Kohtalaisia vaikutuksia henkilöstöön tunnistettiin monimuotoisuuden ja yhdenvertaisuuden varmistamisessa, työturvallisuudessa sekä sosiaalisen median aiheuttamassa henkisessä ja sosiaalisessa kuormituksessa. Asiakkaiden ja sidosryhmien osalta kohtalaiset vaikutukset kohdistuivat asiakasturvallisuuteen sekä esteettömyyden ja saavutettavuuden toteutumiseen.

Metsähallituksen toiminnalla arvioitiin olevan neutraali vaikutus kielellisten oikeuksien toteutumiseen ja positiivisia vaikutuksia ihmisoikeuksien toteutumiseen ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä, luonnonvarasuunnittelussa osallistavien menetelmien ja Akwé: Kon -toimintamallin käytössä sekä vankien tukemisessa yhteiskuntaan integroimisessa kuntouttavan työtoiminnan avulla.

Arvioinnin tulokset on käsitelty Metsähallituksen johtoryhmässä. Arvioinnin yhteydessä on laadittu

tiekartta, jonka toimenpiteillä integroimme arvioinnin tulokset osaksi toimintaamme. Tiekartan toimenpiteiden mukaisesti huomioimme ja lievennämme esimerkiksi henkilöstön, asiakkaiden, kumppaneiden ja sidosryhmien monimuotoisuuteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä ihmisoikeusvaikutuksia vuoden 2022 lopussa päivitetyn monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteillä. Suunnitelma sisältää myös toimet saamelaisten yhdenvertaisuuden edistämiseksi Metsähallituksen työnantajatoiminnassa. Lisäksi saamelaisten asemaa ja oikeuksia koskevia toimenpiteitä on sisällytetty laajasti viime vuonna laadittuun Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelmaan. Arvioinnin tulosten integrointi toimintaan jatkuu muun muassa hankinnan ja riskienhallinnan osalta vuonna 2023.

HENKILÖSTÖ

Hyvinvointi syntyy osaamisesta, yhteistyöstä ja arvostuksesta

Kasvatimme henkilöstön vastuullisuusosaamista

Kasvatamme huomista -strategian onnistunut toimeenpano, yhdessä muuttuvan toimintaympäristön kanssa, vaatii tarvittavan osaamisen tunnistamista ja kehittämistä. Vuonna 2022 kehitimme erityisesti Metsähallituksen henkilöstön vastuullisuusosaamista. Myös johtamisen, esihenkilökulttuurin, digitaitojen ja työyhteisötaitojen osaamista edistimme koko konsernin koulutuksilla. Koulutukset oli sidottu osaksi henkilöstön tulospalkkiokriteereitä, ja ne suoritettiin verkkokoulutuksina eOppiva-, Ahjo- ja Eduhouse-oppimisalustoilla.

Vuoden aikana eOppivassa suoritettiin yli 3 500 kurssia. Vastuullisuuskoulutuksen suoritti yli 1 100 metsähallituslaista.

Kehitimme johtamis- ja esihenkilökulttuuria

Syvensimme vuoden 2022 aikana Metsähallituksen johtamisen periaatteiden ymmärrystä. Periaatteet perustuvat vahvasti arvoihimme ja kertovat, miten strategiassa määritellyjä päämääriä tavoitellaan.

Esihenkilöiden osaamisen kehittäminen painottui suorituksen johtamiseen sekä esihenkilön oikeuksien ja velvollisuuksien tunnistamiseen. Vuosittais-

Kuva: Katri Lehtola

Vuonna 2022
Metsähallituksessa
työskenteli yli
1 600
henkilöä 82
paikkakunnalla.

86 %
henkilöstöstä
työskenteli
muualla kuin
pääkaupunki-
seudulla

HENKILÖSTÖ

ten Metsähallituksen esihenkilöille tarkoitettujen johtamisen kehittämispäivien teemoina olivat lisäksi muun muassa palautekulttuuri sekä tunteet ja kohtaaminen. Kehittämispäiville osallistui noin 130 Metsähallituksen esihenkilöä.

Tarkastelimme Metsähallituksen johtamisjärjestelmän toimivuutta vuoden aikana useissa strategian kehitystyöhön liittyvissä johtoryhmän työpajoissa. Työpajojen keskeiset kehittämispäätökset liittyivät johtoryhmän kokouskäytänteisiin, johtoryhmän henkilöstöviestintään sekä projektisalkun hallintatapoihin. Myös organisaatorakennetta muutettiin siirtämällä Viestintä-, strategia- ja vastuullisuus- sekä ICT-yksikön toimintoja vastuualueille.

Edistimme palkkatasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä asetimme uusia kunnianhimoisia tavoitteita

Metsähallituksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman kolmivuotinen kausi päättyi vuoden 2022

lopussa. Edistimme vuoden aikana suunnitelman tavoitteita, tarkastelimme suunnittelukauden toteumaa, kartoitimme nykytilaa ja uusimme monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman seuraavalle kolmivuotiskaudelle vuosille 2023–2026.

Suunnittelukaudella 2019–2022 olemme edistäneet tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta useilla eri toimenpiteillä. Häirinnän ja syrjinnän ehkäisyyn liittyen olemme vahvistaneet esihenkilöiden valmiuksia puuttua häirintään ja syrjintään valmennuksilla ja koulutuksilla. Lisäksi häirintäyhdyshenkilöt ovat aloittaneet toimintansa matalan kynnyksen tahoina, joihin voi ottaa yhteyttä epäasiallisen kokemuksen tilanteessa. Olemme myös tarjonneet vuorovaikutustaitoihin liittyvää koulutusta koko henkilöstölle.

Kauden aikana olemme ulottaneet työsuhde-etuudet koko henkilöstölle yhdenvertaisesti. Olemme kartoittaneet esteettömyyden nykytilaa ja varmistaneet digitaalisten palvelujen osalta verkkosivustojen

saavutettavuuden.

Saamelaisten huomioon ottamiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi olemme laatineet Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelman vuosiksi 2022–2027. Suunnittelussa on hyödynnetty Akwé: Kon -menettelyä ja suunnitelman laadinnan yhteydessä Metsähallituksen hallitus on järjestänyt suunnittelualueen keskeisille toimijoille kuulemistilaisuuden, jossa keräsimme tietoa toimijoille tärkeistä luonnonvarasuunnitelmassa huomioitavista asioista. Lisäksi olemme tarjonneet Akwé: Kon -menettelyä koskevaa koulutusta sekä esitelleet luonnonvarasuunnitelmaan sisältyviä toimenpiteitä Metsähallituksen henkilöstölle. Tavoitteenamme on myös ollut vahvistaa saamen kielten ja saamelaiskulttuurin tuntemusta muun muassa ottamalla rekrytoinneissa käyttöön positiivisen erityiskohtelun mahdollisuuden ja lisäämällä viestintää saamen kielellä.

HENKILÖSTÖ

Vuoden 2022 aikana edistimme suunnitelman tavoitteita ottamalla käyttöön uuden Palkkavaaka-palkkausjärjestelmän ja tekemällä palkkakartoituksen. Palkkausjärjestelmän uudistuksella varmistamme entistä yhdenvertaisemman palkkauksen Metsähallituksessa. Tarkastelimme palkkakartoituksessa 1151 toimihenkilön ja 116 metsurin palkkoja. Kartoituksessa ei havaittu perusteettomia palkaneroja sukupuolten välillä, ja vaativuusryhmien sisäinen palkkahajonta oli pienentynyt uudistusta edeltäneeseen ajankohtaan verrattuna. Toimihenkilöiden osalta palkkakartoitus ja analyysi toteutettiin yhteistyössä Mandatum Oy:n kanssa.

Toteutimme myös nimikeuudistuksen ja otimme käyttöön sukupuolineutraalit nimikkeet. Uudistuksella tavoiteltiin nimikkeiden toimivuutta, johdonmukaisuutta ja tasapuolisuutta sekä Metsähallituksen brändin mukaisuutta. Nimikeuudistuksen

myötä Metsähallituksen kaikki ammattinimikkeet on käännetty ensimmäistä kertaa myös saamen kielille. Tavoitteena on, että nimet palvelevat yhä paremmin sidosryhmiä ja asiakkaita sekä tukevat siten strategiaa asiakaslähtöisemmästä Metsähallituksesta.

Edistimme saamelaisten yhdenvertaisuuteen liittyviä tavoitteita vuoden aikana muun muassa viestimällä eri saamen kielillä saamen kielten viikolla 24.–30.10.2022 ja pitämällä henkilöstölle suunnattuja saamen kielten tietoisuuskartteja.

Vuosien 2019–2022 suunnitelman toteuman ja nykytilan analyysin perusteella asetimme vuosien 2023–2026 monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman erityiseksi painopisteeksi monimuotoisuusjohtamisen kehittämisen. Suunnittelukauden tavoitteilla pyrimme liittämään monimuotoisuus- ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkö-

kulmat kiinteäksi osaksi Metsähallituksen johtamista, henkilövalintoja, esihenkilötyötä ja urasuunnittelua. Keskeisinä toimenpiteinä tavoittelemme esimerkiksi 50/50-jakaumaa sukupuolten välillä vastualueiden johtoryhmissä ja Metsähallituksen nimeämässä työryhmissä, kasvatamme aliedustettujen ryhmien osuutta henkilöstöstä kolmeen prosenttiin ja lisäämme anonyymien rekrytoinnin käyttöä 25 prosenttiin suunnittelukauden loppuun mennessä. Uusittu suunnitelma on hyväksytty johtoryhmässä joulukuussa 2022.

HENKILÖSTÖ

Metsähallituksen monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023–2026

Suunnitelman toimenpiteillä tavoittelemme yhä monimuotoisempaa työyhteisöä, jossa jokainen voi olla töissä oma yksilöllinen itsensä turvallisesti, ilman pelkoa syrjinnästä tai häirinnästä henkilökohtaisten ominaisuuksiensa tai mielipiteittensä vuoksi. Edistämme suunnitelmalla myös YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista sekä ehkäisemme ja lievennämme henkilöstön, asiakkaiden, kumppaneiden ja sidosryhmien monimuotoisuuteen, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä ihmisoikeusvaikutuksia.

**Tutustu uuteen
suunnitelmaan (metsa.fi)»**

Kuva: Katri Lehtola

HENKILÖSTÖ

Avainvahvuudet työn merkityksellisyyden kokemus, asiantuntijuus ja sitoutuminen työhön

Seuraamme henkilöstön työtyytyväisyyttä ja työyhteisön kehitystarpeita vuosittain toteutettavalla henkilöstötutkimuksella. Kokonaistyytyväisyyttä mitataan kuudella päämittarilla: oman työn sisältö, esihenkilön toiminta, työyhteisön toiminta, Metsähallituksen johdon toiminta, Metsähallitus työnantajana ja toimintamme asiakaslähtöisyys. Vuonna 2022 tutkimukseen vastasi 72 prosenttia henkilöstöstä.

Vuoden 2022 tulosten mukaan vahvuuksia Metsähallituksessa ovat erityisesti työn merkityksellisyyden kokemus, asiantuntijuuden kulttuuri ja työhön sitoutuminen. Erityisesti tyytyväisiä ollaan oman työn sisältöön, esihenkilötyöhön ja omaan tiimiin. Ilmapii-ri koetaan myös aiempaa kehitysmuotoisemmaksi ja kollegiaalinen tuki on vahvaa. Johdon päätösten

viestintä henkilöstölle koetaan merkittävästi parantuneen ja johto toimii myös hyvänä esimerkkinä eettisessä toiminnassa. Tutkimuksen mukaan työnantajakuva on edelleen hyvää tasoa, ja 77 prosenttia vastaajista suosittelisi Metsähallitusta muille ja 83 prosenttia haluaa jatkossakin tehdä töitä Metsähallituksessa.

Kehityskohtina tutkimuksesta nousi esiin työntekijä- ja yhdenvertaisuuden kokemuksen vaihtelu eri vastuualueilla. Lisäksi työssä jaksaminen oli laskenut, vaikka jaksamiseen ja työajan riittävyteen sekä palautumiseen on kohdistettu toimenpiteitä aiempien tutkimusten perusteella. Jatkamme vuoden 2023 aikana työtä työhyvinvoinnin edistämiseksi ja vahvistamme yksiköiden välistä yhteistyötä työntekijäkokemuksen parantamiseksi.

Henkilöstötutkimuksen tulokset niin vahvuuksien kuin kehityskohteiden osalta työstetään tiimeittäin, ja todetut kehitystoimenpiteet käsitellään Metsähallituksen johtoryhmässä.

Yhdenvertaisuuskokemus ja kokemus erilaisuuden kunnioituksesta kasvoivat hieman

Kartoitamme henkilöstötutkimuksessa myös yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon näkökulmia työyhteisössä ja kysymme henkilöstön kokemuksia erilaisuuden kunnioittamisesta, yhdenvertaisesta kohtelusta ja syrjinnästä.

Vuoden 2022 tulosten mukaan erilaisuuden kunnioittamisen ja yhdenvertaisuuden kokemukset olivat parantuneet hieman. Vastaajista 79 (2021: 76) prosenttia koki, että työyhteisössä kunnioitetaan erilaisuutta ja 69 (2021: 66) prosenttia koki, että yh-

HENKILÖSTÖ

denvertaisuuden huomioiminen kuuluu tapaamme toimia. Lisäksi 75 prosenttia vastaajista koki saavansa arvostusta työyhteisössä. Tulos oli pysynyt ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna.

Metsähallituksessa on nollatoleranssi häirinnälle, emmekä hyväksy epäasiallista tai syrjivää kielenkäyttöä. Ehkäisemme häirintää työyhteisössä monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteiden mukaisesti, ja olemme nimenneet työsuojeluhenkilöistä kaksi häirintäyhdyshenkilöä. Yhdyshenkilöt tarjoavat matalan kynnyksen neuvontaa ja tukea häirintää, ahdistelua, kiusaamista, syrjintää tai muuta epätasa-arvoista kohtelua kohdanneille tai havainneille. Selvitämme henkilöstökyselyllä häirinnän ja kiusaamisen laajuutta vuosittain. Kyselyyn vuonna 2022 vastanneista noin kaksi prosenttia ilmoitti kokeneensa häirintää tai kiusaamista, ja noin prosentilla tilanne oli selvitetty. Kiusaamis- ja häirin-

täkokemusten määrässä ei ole tapahtunut muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Häirinnästä ja epäasiallisesta käytöksestä voi myös ilmoittaa omalla nimellä tai nimettömänä Metsähallituksen ilmoituskanavassa. Vuosina 2020–2022 ilmoituskanavaan ei ole tullut yhtään ilmoitusta häirintään liittyen.

Aktivoimme ja koulutimme henkilöstöä työsuojelun saralla

Otimme vuonna 2022 käyttöön digitaalisen Rego-sovelluksen, johon tallennetaan työturvallisuushavainnot, läheltä piti -tilanteet, työtapaturmat sekä vuosittain tehtävien työsuojeluauditointien tulokset. Sovellus mahdollistaa nopeamman ja läpinäkyvämmän käsittelyprosessin ja kaikkien Metsähallituksessa työskentelevien osallistumisen työsuojelutyöhön.

Vuoden aikana Regoon tehtiin 793 työturvallisuuteen liittyvää ilmoitusta: 121 turvallisuusaloitetta, 341 posi-

tiivista turvallisuushavaintoa ja noin 330 kappaletta muita turvallisuushavaintoja ja vaaratekijöitä.

Arvioimme lisäksi vuoden aikana työsuojeluriskejä laajasti eri vastualueilla. Riskien arvioinnit kattoivat muun muassa erävalvonnan, ennallistamis- ja metsänpoltot, rakentamisen, kaivostoiminnan ja tuulivoiman sekä erilaiset metsähoitotyöt. Riskienarviointien perusteella päivitimme ja teimme uusia turvallisuusohjeita. Työ jatkuu vuonna 2023.

Uusi työsuojeluorganisaatio aloitti vuonna 2022. Heille järjestettiin sekä Teams- että lähikoulutusta työturvallisuuteen liittyen ja myös henkilöstöä ohjattiin peruskursseille tarpeen mukaan. Yksi työsuojelupäälliköistä kävi päällikkökurssin. Järjestimme myös useita työturvallisuuteen ja -hyvinvointiin liittyviä koulutuksia henkilöstölle. Lisäsimme koulutuksilla esimerkiksi valmiuksia moottorikelkan ajamiseen ja

HENKILÖSTÖ

hallintaan erilaisissa olosuhteissa, ensiaputaitoja sekä myönteisen työturvallisuuden edistämistä liittyen muun muassa yhteisiin toiminta- ja työympäristöihin.

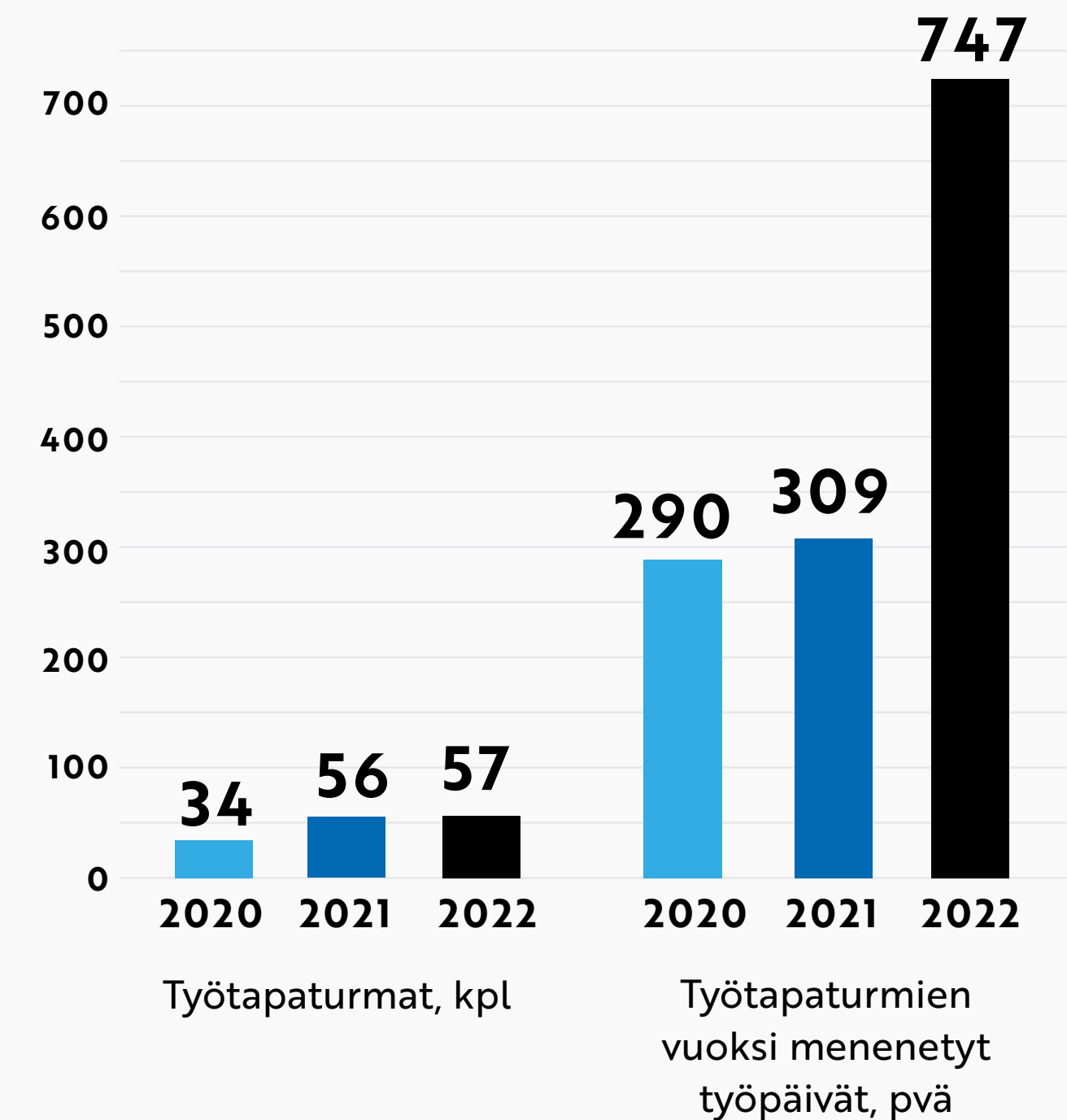
Olemme toteuttaneet metsätaloudessa, julkishallinnon vastuualueella ja konserniyksiköissä hyvinvointivalmennushankkeita, joiden tarkoituksena on ollut kehittää ja lisätä tietoisuutta ravinnon, unen, liikunnan ja stressinhallinnan merkityksestä työhyvinvoinnille. Mittaus on auttanut henkilöstöä tunnistamaan omaa palautumistaan ja tiedostamaan levon merkityksen edistäjänä.

Työturvallisuuteen ja ympäristöosaamiseen liittyvää koulutusta on toteutettu myös sähköisessä

Ahjo-osaamisympäristössä. Metsätalouden toimihenkilöt ja metsurit tekivät vuonna 2022 yhteensä 1762 Ahjo-kursisuoritusta.

Vuonna 2022 työtaturmia ilmoitettiin 57 kappaletta. Työtaturmistä ilmoitettuja poissaoloja kertyi 747 päivää, mikä oli 334 päivää enemmän kuin edellisenä vuonna.

Työtaturmat ja niiden vuoksi menetetyt työpäivät

Henkilöstö 31.12.2022 (2021)

Henkilöstömäärä muualla kuin pääkonttorissa, hlö
968 (1 043)

Henkilöstön keski-ikä, v
50 (51)

Henkilöstön koulutus

Koulutus, htp
1 018 (610)

Koulutuksiin osallistuneet, hlö
418 (338)

Rekrytoinnit

Anonyymit rekrytoinnit, kpl
5 (14)

Henkilöstömäärältään suurimmat toimipist
hlö

Oulu
86
(83)

Turku
43
(39)

Vantaa, pääkonttori
199
(175)

Rovaniemi
115
(129)

Lieksa
40
(45)

Jyväskylä
43
(46)

Vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus

Alkaneet palvelussuhteet, kpl
53 (37)

Päättyneet palvelussuhteet, kpl
89 (57)

Kokonaisvaihtuvuus, %
-3,1 (-1,6)

Vanhuuseläke, keskimääräinen eläköitymisikä
64,6 (63,8)

Työkyvyttömyyseläke, keskimääräinen eläköitymisikä
61,0 (60,1)

Henkilöstön sukupuolijakauma, %

Metsähallituksen hallitus (uusi hallituskausi 1.4.2022 lähtien)

Naisia **50** (38) Miehiä **50** (62)

Johtoryhmä

Naisia **50** (50) Miehiä **50** (50)

Metsähallituskonserni

Naisia **39** (37) Miehiä **61** (63)

Konsernitoiminnot

Naisia **70** (69) Miehiä **30** (31)

Metsähallitus Metsätalous Oy

Naisia **13** (11) Miehiä **87** (89)

Kiinteistökehitys

Naisia **37** (37) Miehiä **63** (63)

Luontopalvelut

Naisia **50** (50) Miehiä **50** (50)

Eräpalvelut

Naisia **19** (23) Miehiä **81** (77)

Henkilöstömäärä, hlö
1 167
(1 218)

Vakinaisia, %
79,5
(78)

Määräaikaisia, %
20,5
(22)

Naisia, %
34
(38)

Miehiä, %
66
(62)

Harjoittelijat, hlö 168
Harjoittelijoiden keski-ikä, v. **22,9**
(22,5)

Henkilöstövuokraus

Määräaikaiset työntekijät, hlö **28**

Määräaikaiset työntekijät työskentelivät Staffpoint-henkilöstöpalvelun kautta tehtävissä, jotka liittyivät enimmäkseen asiakaspalveluun ja viestintään.

Työtapaturmat

Työtapaturmia, krt **57** (56)

Läheltä piti tilanteet, **75** kpl

Työtapaturmien vuoksi menetetyt työpäivät, kpl **747** (309)

HANKINTA- JA ARVOKETJUN HENKILÖSTÖ

Varmistamme vastuulliset hankinta- ja arvoketjut

Metsähallitus työllistää hankinta- ja arvoketjuissa laajasti niin palveluntuottajia, tavarantoimittajia kuin urakoitsijoita. Sopimuskumppaneitamme toimii esimerkiksi yrityksiä matkailun, ravintola- ja siivouspalvelujen, rakentamisen, konsultoinnin, kuljetuksen, ICT:n ja logistiikan aloilta. Edistämme vastuullisuutta ja vaatimustenmukaisuutta hankinta- ja toimitusketjuissa ympäristön, perus- ja ihmisoikeuksien, tietoturvan sekä lahjonnan ja korruption ehkäisyn osalta toimintatapaohjeemme periaatteiden mukaisesti.

Vuonna 2022 tuulivoiman, kaivannaisten ja kiinteistökaupan osalta sopimuskumppaneita oli yhteensä noin 300. Työllistimme ostopalveluina muun muassa konsultteja, markkinointia, kiinteistöjen siivousta, huoltajia ja asennusfirmoja. Korsnäsin merituulivoimahankkeen kumppanivalinnassa toteutimme kansainväliset vaatimukset täyttävän ESG Due Diligence -prosessin, jossa vastuullisuusvaatimukset kohdistuivat ympäristösuorituskyvyn ja ilmastokysymysten ja hyvän hallinnon lisäksi myös hankkeen sosiaalisiin vaikutuksiin. Edellytämme kumppanin noudatta-

Kuva: Katri Lehtola

van kansainvälisiä ihmisoikeuksiin ja työntekijöiden oikeuksiin liittyviä sitoumuksia, kuten YK:n ihmisoikeusperiaatteita ja kansainvälisen työjärjestö ILO:n periaatteita.

Luontopalvelujen sopimuksia kumppaniyritysten kanssa oli vuoden lopulla voimassa noin 1 000 kap-

HANKINTA- JA ARVOKETJUN HENKILÖSTÖ

paletta. Kumppanit tarjoavat luontomatkailupalveluja suojelualueilla tai majoitus- ja ravitsemuspalveluja suojelualueiden läheisyydessä, osalle heistä on ulkoistettu luontokeskusten toimintaa. Sopimus-kumppanit sitoutuvat kestävän matkailun periaatteisiin. Sopimukset ovat määräaikaisia, ja voimassaolon aikana tarkastellaan sopimusehtojen noudattamista.

Metsätalouden sopimusurakoitsijoita oli alihankkijoinen noin 600. Metsätaloudessa urakoitsijat tekevät kaikki metsänhoitoon ja tienpitoon liittyvät konetyöt, puutavaran korjuun ja kuljetuksen sekä valtaosan istutuksesta ja raivaussahatyöstä. Käymme vuosittain urakoitsijoiden kanssa kehityskeskustelut, joissa käydään läpi myös työturvallisuuteen liittyviä asioita. Käsittelemme tuloksia tarpeen mukaan alueiden johtotiimeissä. Lisäksi tarkastelemme urakoitsijoiden ja heidän työntekijöidensä työoloja esimerkiksi urakoitsijapäivien, erilaisten koulutusten ja työmaakäyntien yhteydessä. Pyydämme sopimusurakoitsijoilta tilaajavastuuselvitykset sopimus-

ta tehtäessä ja tarkastamme ne vuosittain. Vuoden 2022 aikana ulotimme selvitykset koskemaan myös heidän alihankkijoitaan, jotta varmistamme, että lakia noudatetaan koko toteutusketjussa. Lisäksi aluehallintovirasto teki useita työsuojelutarkastuksia Metsähallituksen sopimusurakoitsijoille. Metsähallituksen toiminnassa ei tarkastuksissa havaittu puutteita, mutta huomautettavaa oli urakoitsijoiden tekemien työsopimusten sisällöistä, metsäalan työehtosopimusten lisien maksamisen näkyvyydestä palkkalaskelmissa ja työterveystarkastussuunnitelmiensa laadusta ja työterveystarkastuksista. Metsähallitus Metsätalous Oy käy tarkastusraportit läpi vuosittaisissa kehityskeskusteluissa urakoitsijoiden kanssa.

Vuonna 2023 jatkamme kehitystyötä toimitusketjujen vastuullisuuden varmistamiseksi. Metsähallitus Metsätalous Oy pilotoi toimintatapaohjeeseen perustuvaa toimittaja-auditointia kevään aikana. Kyseiset auditoinnit ovat aina kolmannen, riippumattoman osapuolen tekemiä. Pilotoinnissa tullaan

keskittymään sosiaaliseen vastuuseen, kuten työsopimusasioihin ja ESG-vaatimukseen. Kehitämme hankintaketjumme vastuullisuutta pilotista saatavien tulosten perusteella, sekä ihmisoikeusvaikutusten arvioinnin tiekartan ja tulevan vastuullisuussäätelyn mukaisesti.

Mobiilisovellus vähentää työperäisen hyväksikäytön riskiä maa- ja metsätalouden alalla

Osallistuimme vuonna 2022 TYÖ2030-ohjelman työelämän innovaatiohankkeeseen, jossa kehitettiin mobiilisovellus, joka jakaa tietoa työelämän pelisäännöistä viidellä eri kielellä. Hermes-sovellus on suunnattu maa- ja metsätalouden alan työntekijöille ja työnantajille.

Teollisuusliiton hankkeessa toteuttama maksuton sovellus tarjoaa tietoa työelämän pelisäännöistä sekä elämisestä Suomessa. Sovelluksessa jaettavalla tiedolla pyritään vähentämään työperäisen hyväksi-

HANKINTA- JA ARVOKETJUN HENKILÖSTÖ

käytön riskiä. Sisältö on identtinen kaikissa viidessä kieliversioissa. Kielinä ovat englanti, ruotsi, suomi, ukraina ja venäjä.

Sovellus on ladattavissa metsa.fi-sivustolla, ja jaamme aktiivisesti tietoa sovelluksesta metsätalouden sopimusyrittäjien käyttöön ja viestittäväksi eteenpäin. Metsähallituksen ja Teollisuusliiton lisäksi yhteistyökumppaneina hankkeessa olivat Maaseudun työnantajaliitto, Yksityismetsätalouden työnantajat ry sekä Siirtolaisuusinstituutti.

Koulutamme urakoitsijoita ja kumppaneita

Vuonna 2022 koulutimme metsätalouden urakoitsijoita ja kumppaneita sähköisen osaamisympäristön Ahjon kautta, johon on tehty monia erilaisia urakointi- ja työlajeihin liittyviä kursseja. Urakoitsijoiden työntekijät suorittivat vuonna 2022 kursseja yhteensä 1 812 ja metsäalan oppilaitosten opettajat ja oppilaat

2 789 kappaletta. Keskeisimmät suoritettut kurssit liittyivät puunkorjuuseen.

Vuoden 2023 alussa järjestimme kiviainesalueiden vuokrasopimusasiakkaille kolme ympäristö- ja turvallisuuskoulutusta. Koulutuksien sisältönä olivat Metsähallituksen vastuullisuusnäkökohdat, vuokrasopimuksien ehdot, ympäristöohjeet sekä turvallisuuskäytännöt maa-ainesalueilla. Lisäksi koulutuksessa käsiteltiin pohjavesiasioiden huomioonottamisesta, maa-aineslupia ja maisemointia.

Työmahdollisuuksia avovangeille

Rikosseuraamuslaitos ja Metsähallituksen Luontopalvelut ovat jo pitkään tehneet yhteistyötä Etelä- ja Keski-Suomessa tarjoamalla vapautumassa oleville avolaitosvangeille mahdollisuuden tutustua työelämään luonnonhoidon ja maastorakenteiden kunnos-

tuksen merkeissä. Vankien työskentely työkohteissa on ohjattua ja valvottua, ja työskentely on yksi väline vangin kuntoutuksessa matkalla kohti vapautumista.

Vuonna 2022 vangit työskentelivät kansallispuistoissa ja muissa luontokohteissa yhteensä 87 henkilötyövuoden verran.

SAAMELAISKULTTUURI

Saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan

Saamelaisten kotiseutualue käsittää Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnat sekä Lapin paliskunnan alueen Sodankylästä. Alueesta 90 prosenttia on Metsähallituksen hallinnassa. Tästä pinta-alasta 72 prosenttia on suojelu- ja erämaa-alueita, 13 prosenttia luontais-talousalueita sekä 15 prosenttia monikäyttömetsiä, joista noin puolet on metsätaloustoiminnan piirissä.

Hallinnassamme olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu sovitetaan alueella yhteen siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan. Saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan turvataan sopimus- ja neuvottelumenettelyin sekä tukemalla saamenkielis-

tä viestintää ja kulttuurihankkeita.

Käymme saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaiset ennakkoneuvottelut saamelaiskäräjien kanssa kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana. Saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaamisesta raportoidaan vuosittain myös Metsähallituksen [Yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet \(YYV\) -raportissa](#).

Vuonna 2022 Metsähallituksen panos yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden kautta saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaamiseksi oli 5,1 mil-

Saamelaisten kotiseutualue

joonaa euroa ja porotalouden huomioon ottamiseksi monikäyttömetsissä 3,5 miljoonaa euroa.

SAAMELAISKULTTUURI

Luonnonvarasuunnitelma ohjaa toimintaa saamelaisten kotiseutualueella

Vuoden 2022 alussa voimaan tullut saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelma ohjaa Metsähallituksen toimintaa kotiseutualueella vuosina 2022–2027. Suunnittelutyössä on käytetty Akwé: Kon -toimintamallia, ja Akwé: Kon -työryhmä on arvioinut suunnitelman vaikutukset. Suunnitelmassa sovitetaan yhteen alueen keskeisiä maankäyttömuotoja siten, että saamelaisen kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan.

Saamelaisten kotiseutualueen metsänkäsittelyperiaatteet on sovittu saamelaiskäräjien, kolttien kyläkouksen ja Metsähallituksen välisissä neuvotteluissa. Metsätalouden hakkuusuunnite saamelaisten kotiseutualueen suunnittelualueella viisivuotiskaudella on 104 000 kuutiometriä/vuosi, josta valmiiksi neuvoteltuna on 83 000 kuutiometriä/vuosi. Hakkuita tehdään vain metsätalousalueen metsämailla. Vuonna 2022 metsämaasta 122 000 hehtaaria oli ensisi-

jaisesti saamelaisen kulttuurin huomioimisen takia metsätaloustoiminnan ulkopuolella tai rajoitetun käytön piirissä. Luonnonvarasuunnitelman linjausten mukaan Metsähallitus ei käynnistä tuulivoimahankkeita saamelaisten kotiseutualueella suunnittelukaudella.

Vuonna 2022 jatkoimme kehitystyötä porotalouden edistämiseksi kestäväenä, kannattavana ja kulttuurisesti merkittävänä elinkeinona Metsähallituksen ja Paliskuntain yhdistyksen välisen paliskuntasopimuksen pohjalta. Poronhoidon järjestelyt ja rakenteet sekä keskeiset laidunalueet on käyty läpi paliskuntakohtaisesti metsäsuunnitelmien laadinnan yhteydessä ja tallennettu paikkatietojärjestelmään. Vuonna 2022 paliskuntakohtainen metsäsuunnitelma oli saatu valmiiksi viiden paliskunnan kanssa, ja kolmen paliskunnan kanssa neuvottelut olivat kesken. Metsähallitus ei toteuta saamelaisten kotiseutualueella hakkuita, ellei niistä ole päästy yhteisymmärrykseen paliskuntien kanssa.

Julkaisimme vuoden aikana verkkokarttapohjaisen Poropaikka-sovelluksen, jonka kautta voimme toimittaa sähköisesti paliskunnille tietoa suunnittelemistamme metsätalouden toimenpiteistä. Paliskunnat voivat sovelluksen avulla puolestaan kommentoida vastaanottamiaan toimenpidesuunnitelmia ja tehdä myös niihin korjausesityksiä. Sovelluksen avulla paliskuntien osallistaminen on vuorovaikutteisempaa ja järjestelmällisempää. Vuoden loppuun mennessä sovellus oli käytössä puolella paliskunnista. Käyttöönotto jatkuu vuoden 2023 aikana.

Paliskuntasopimus edellyttää, että Metsähallitus toimittaa ennakkoon tiedot paliskuntien alueelle suunnitelluista hakkuista, maanmuokkauksista ja tienrakennuksen toimenpiteistä. Vuonna 2022 Paliskuntien yhdistys välitti palautteet kolmesta tapauksesta, joissa oli tehty maanmuokkauksia vastoin sovittua ja yhdestä tapauksesta, jossa hakkuusta ei ole ilmoitettu etukäteen. Korjaavina toimenpiteinä varmistamme tiedonkulkua ja tarkennamme ohjeita urakoitsijoil-

SAAMELAISKULTTUURI

le sekä parannamme ja varmistamme paliskuntien osallistumista sähköisellä Poropaikka-sovelluksella ja luovumme paperisista kartoista.

Edistämme saamelaisten yhdenvertaisuutta ja lisäämme tietoa saamen kielistä ja kulttuurista

Vuonna 2022 kartoitimme laajasti Metsähallituksen ihmisoikeusvaikutuksia ja osallistimme työhön myös saamelaisyhteisöä verkkokyselyllä ja haastattelulla. Arvioinnin tuloksia on hyödynnetty muun muassa vuoden lopussa päivitetystä Metsähallituksen monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa, joka sisältää toimenpiteet saamelaisten yhdenvertaisuuden edistämiseksi Metsähallituksen työnantajatoiminnassa.

Vuonna 2022 lisäsimme henkilöstön tietämystä saamelaiskulttuurista järjestämällä Akwé: Kon -menettelyä koskevaa koulutusta ja esittelimme saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelmaa ja

siihen sisältyviä toimenpiteitä laajasti henkilöstölle. Lisäsimme myös viestintää saamen kielillä ja teimme muun muassa henkilöstölle suunnattuja saamen kielten tietoiskuja. Tuemme myös henkilöstön saamen kielen opiskelua. Rekrytoinneissa käytössä on positiivisen rekrytoinnin mahdollisuus, jotta voisimme lisätä saamenkielistä henkilöstöä.

Teemme saamelaisten kulttuuriperintökohteiden hoidossa yhteistyötä Saamelaismuseum Siidan kanssa. Saamelaismuseum ja Ylä-Lapin luontokeskus Siida avattiin uusittuna kesällä 2022. Vuoden loppuun mennessä Siidassa vieraili yli 55 000 näyttelyasiakasta. Näyttelyn lisäksi luontokeskus antaa retkineuvontaa ja myy kalastuslupia.

Ylä-Lapin kalastuspaine rauhoittui

Kotimaan matkailun ja eräharrastusten suosion kasvu ovat viime vuosina lisänneet kävijäpainetta Ylä-Lapin suosituimmille kalastuskohteille. Kesällä 2021 kaikki Metsähallituksen vapaluvat myytiin loppuun

Ylä-Lapissa. Kasvava kalastuspaine herätti huolta paikallisissa, sillä suosituimmilla kohteilla sosiaalinen kestävyys on ollut koetuksella. Kesällä 2022 kalastuspaine rauhoittui, ja kalastuslupia riitti pääosin kaikille halukkaille, eikä edelliskesän tilanne lupien loppumisesta toistunut.

Metsästys- ja kalastusasiat huolettavat

Vuonna 2022 uusittiin metsästyksen kiintiöpäätökset ajalle 1.6.2022–31.7.2025. Kiintiöpäätöksiä valmisteltaessa on neuvoteltu saamelaiskäräjien kanssa ja kuultu Ylä-Lapin neuvottelukuntia, Paliskuntain yhdistystä, kolttien kyläkokousta ja paikallisia riistanhoitoyhdistyksiä metsästyslain 8 §:n alueella. Neuvotteluissa Paliskuntain yhdistys on nostanut esille erityisesti lupametsästäjien koirien aiheuttamat vahingot porotaloudelle. Vahinkojen ennaltaehkäisemiseksi laajennamme lupametsästäjille kohdennettua viestintää koiran käytöstä poronhoitoalueella muun muassa yhteistyössä Suomen riistakeskuksen kanssa.

SAAMELAISKULTTUURI

Paikallisyhteisössä kalakantoihin ja kalastukseen liittyvät asiat herättävät huolta monin tavoin. Ilmastonmuutoksen seurauksena lämpenevät vedet vaikeuttavat kylmiin ja karuihin vesiin tottuneiden kalalajien sopeutumista. Jouduimme vuoden aikana keskeyttämään lupamyynnin useilla Metsähallituksen kalastuskohteilla Lapissa ja muualla Suomessa, kun veden lämpötila nousi erityisesti lohikalajien kannalta kriittisen korkeaksi. Lisäksi Teno- ja Näätämöjoen vesistöihin levinneen vieraslajin, kyttyrälohen, kanta on kahtena edellisvuonna yli kymmenkertaistunut. Samanaikaisesti Tenon oma lohikanta on vähentynyt, kun Atlantilta Tenoon palaavien lohien määrä on ollut hälyttävän alhainen. Lohikantaa on pyritty suojaamaan asettamalla Tenolle ja sen sivuvesiin lohien täyskalastuskielto. Kaksi vuotta kestänyt kielto tulee jatkumaan myös vuonna 2023.

Kalastuskielloilla on ollut vaikutuksia paikalliseen kulttuuriin Tenojokivarressa sekä myös Utsjoen kuntatalouteen. Erityisesti huolta on herättänyt kalas-

tusjärjestelyiden rajoittava vaikutus saamelaiden oikeuteen kalastaa perinteisillä pyyntialueilla Ylä-Lapissa. Paikallisen pyyntikulttuurin ja perinteen säilymiseksi Metsähallitus myy paikkakuntalaisille kalastuslupia, jotka oikeuttavat muun kalan paitsi Tenon lohien vapakalastukseen valtion hallinnoimilla vesialueilla Tenojoen sivuvesissä. Metsähallitus jatkaa keskusteluja saamelaiskäräjien ja muiden sidosryhmien kanssa keinoista muun kalastuksen jatkuvuuden turvaamiseksi Tenon lohien kalastuskielloista huolimatta.

Kuva: Taina Lämsmä

Ympäristö

Luonto on toimintamme lähtökohta ja keskeinen osa vastuullisuusohjelmaa. Vastuullisuusohjelman ympäristöpainopistealue sisältää kolme kokonaisuutta, jotka käsittävät ympäristöjohtamisen, Metsähallituksen ilmasto-ohjelman mukaiset ilmastotoimet ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvät toimenpiteet. Kehitämme, seuraamme ja mittaamme näitä kokonaisuuksia käyttäen kansainvälisesti tunnustettuja standardeja ja mittareita.

Sisältö:

Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen s. 73
Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen..... s. 85

YMPÄRISTÖ

Valtion maa- ja vesialueiden hallinta hoidetaan yhtenä kokonaisuutena

Valtion maa- ja vesiomaisuutta hoidetaan Metsähallituksen maa- ja vesiomaisuuden hallintapolitiikan periaatteiden mukaisesti. Metsähallituksen hallitus ohjaa ja valvoo maa- ja vesialueiden hallintaa ja vahvistaa luonnonvarasuunnitelmat. Hallitus päättää kiinteistövarallisuuden hankintaa, sekä sen mukaan kuin oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta annetussa laissa säädetään, kiinteistövarallisuuden luovuttamista ja vuokraamista koskevan päätösvallan järjestämisestä Metsähallituksessa. Pääjohtaja johtaa ja kehittää maa- ja vesialueiden hallintaa.

Maa- ja vesiomaisuuden hallinnan yhteisiä käytäntöjä suunnittelee, ohjaa ja seuraa maa- ja vesiomaisuuden hallinnan johtoryhmä. Sen puheenjohtajana toimii pääjohtajan nimeämä henkilö, ja jäseninä ovat vastuualueiden nimeämät henkilöt sekä konsernin Laki- ja vaatimustenmukaisuusyksikön kiinteistöasiantuntijat.

Kukin vastuualue vastaa maa- ja vesialueiden hallinnasta omalla toimialallaan ja raportoi maa- ja vesialueiden käytöstä pääjohtajalle.

Ympäristöasioita johdetaan sertifioidulla järjestelmällä

Metsähallituksessa ympäristöasioita johdetaan kansainväliseen ISO 14001 -standardiin perustuvalle sertifioidulle ympäristöjärjestelmällä. Toimimme jatkuvan parantamisen periaatteen mukaisesti suunnitelmallisesti ympäristön suojelemiseksi ja luonnonvarojen kestäväen käytön varmistamiseksi. Huomioimme ilmastovaikutukset, ilmastonmuutokseen sopeutumisen, luonnon monimuotoisuuden ja kestäväen talouden sekä myönteiset aluetaloudelliset ja työllisyysvaikutukset kaikessa toiminnassamme.

YMPÄRISTÖ

Jokaisen metsähallituslaisen tulee ottaa ympäristöasiat huomioon päivittäisessä työssään ja toimia yhteisen ympäristömme hyväksi. Metsähallituksen johto on sitoutunut ympäristöasioiden vastuulliseen hoitamiseen Metsähallituksen vastuullisuuspolitiikan mukaisesti.

Ympäristöjärjestelmän ylläpitoa koordinoi Metsähallituksen ympäristöryhmä, jossa ovat edustettuina kaikki ympäristöjärjestelmää käyttävät Metsähallituksen toimijat. Toiminnan taso varmistetaan ulkoisin ja sisäisin auditoinnein.

Arvioimme toimintamme ympäristönäkökohdat ja -riskit vuosittain. Noudatamme toiminnassamme varovaisuusperiaatetta ympäristöön vaikuttavien toimien kohdalla. Edistämme ympäristöystävällisten toimintatapojen ja teknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa.

Ympäristövaikutusten hallitsemiseksi ja ympäristönhoidon jatkuvaksi parantamiseksi laadimme koko Metsähallituksen kattavat strategiset ympäristötavoitteet, -ohjeet ja seurantamenetelmät. Johtoryhmän asettamien strategisten ympäristötavoitteiden perusteella määritetään vuosittain vastuualuekohtaiset tarkennetut ympäristötavoitteet, jotka viedään käytännön toimintaan ohjeistuksen ja koulutuksen kautta. Olemme vuoden 2023 ympäristötavoitteiden osalta tarkentaneet tavoitteiden asetannan linjauksia ja painotamme niissä erityisesti johtamista ja laajempaa vastuullisuus- ja vaatimustenmukaisuusnäkökulmaa.

Strategiset ympäristötavoitteemme vuonna 2022

- Biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen ja kehittäminen
- Ilmastonmuutokseen hillintä ja siihen sopeutuminen
- Kestävä matkailu.

Kuva: Mikko Törmänen

YMPÄRISTÖ

Ympäristötavoitteiden toteutuminen arvioidaan vuosittain, ja tulokset koostetaan ympäristökatselmuksen, jossa myös määritetään tärkeimmät ympäristöasioiden kehittämiskohteet. Johtoryhmä käsittelee ja hyväksyy Metsähallituksen ympäristökatselmuksen.

Ympäristöjärjestelmä on sertifioitu, mikä tarkoittaa sitä, että ulkopuolinen taho arvioi järjestelmän toimivuuden, tehokkuuden ja tarkoituksenmukaisuuden vuosittain. Voimassa olevan sertifikaatin on myöntänyt Kiwa Inspecta Sertifiointi. Sertifikaatti on voimassa 31.5.2024 asti.

Vuonna 2022 tehdyissä ympäristöjärjestelmän ulkoisissa auditoinneissa johtamisjärjestelmän ja ympäristöjärjestelmän toimivuuden lisäksi uutena auditoinnin painopisteenä oli kestävä matkailu. Matkailun lisäksi auditoinnissa tarkasteltiin myös luonnonhoitotöitä, vanhan kaivosalueen turvallisuutta, kävijöiden ohjaamista ja liikennettä suojelualueilla, metsästyksjärjestelyjä sekä vieraslajeja.

Auditoinneissa havaittiin kaksi lievää poikkeamaa Luontopalvelujen toiminnassa. Poikkeamat liittyivät puutteisiin ympäristöasioiden johtamisessa sekä sisäisessä auditoinnissa. Poikkeamiin on vastattu ja toimenpiteet niiden korjaamiseksi ovat käynnissä. Johtamista ja vastuuta selkeytetään toimintatapa-uudistuksessa, ja vuoden 2023 alussa nimesimme Luontopalvelujen ympäristöryhmän, jonka jäsenet koordinoivat ympäristöasioiden hoitoa ja vastaavat sisäisistä auditoinneista sekä toimivat auditoinneina. Yleisesti ottaen ympäristöasioiden hallinnan todettiin olevan hyvällä tasolla. Ympäristönäkökulmien ja ympäristöriskien kehittämiseen ja mitattavuuden parantamiseen kiinnitettiin huomiota, ja työ jatkuu seuraavana vuonna.

Ympäristöjärjestelmän edellyttämää toiminnan tason tarkastelua tehdään lisäksi vuosittain toteutettavien sisäisten auditointien avulla. Vuonna 2022 Kiinteistökehityksen auditointeja tehtiin kaksi kappaletta. Auditoinnit kohdistuivat valtiosektorin pal-

veluiden asiakkuusprosessimallien toimivuuteen ja Laatumaa.fi sivoustouudistukseen. Auditoinneissa löytyi poikkeamia 0 kappaletta, kehitysehdotuksia 5 kappaletta, havaintoja 2 kappaletta ja positiivisia havaintoja 6 kappaletta.

Eräpalvelujen sisäisessä auditoinnissa kohteena oli organisaatiomuutos, jossa Eräpalvelut jaettiin kahteen hallinnolliseen alueeseen entisen kolmen sijaan. Erävalvonta puolestaan yhdistettiin yhdeksi valtakunnalliseksi tiimiksi. Jakautuminen eteläiseen ja pohjoiseen alueeseen täytti sille asetetut säästötavoitteet. Auditoinnin mukaan muutos onnistui muutenkin pääosin hyvin. Erävalvonnan eriytyminen muista tiimeistä herätti huolta henkilöstössä. Lievä poikkeama tuli siitä, ettei aluejohtoryhmiä ollut perustettu, vaikka ne alun perin oli päätetty perustaa.

Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä sisäisiä auditointeja toteutetaan kolmivuotisen suunnitelman mukaisesti. Vuonna 2022 tavoitteena oli tehdä 22 auditointia,

YMPÄRISTÖ

joista 17 toteutui. Viisi auditointia siirrettiin seuraaville vuosille. Poikkeamia auditoinneissa tehtiin kolme, mikä on selvästi vähemmän kuin aikaisempina vuosina. Kaksi poikkeamista koski polttoainekuljetuksien puutteita, kuten säiliöiden lukitsemista. Yksi poikkeama koski työhöntulo- ja terveystarkastusta, joita ei oltu tehty lainkaan. Auditoinneissa tehtiin yhteensä 92 havaintoa, joista osa oli myös positiivisia havaintoja. Eniten havaintoja tehtiin ohjeiden noudattamiseen ja toimintatapoihin liittyen. Kehittämiseen tehtiin esityksiä 43 kappaletta. Kehittämissesitykset painottuivat toiminnan ja toimintatapojen sekä tietojärjestelmien kehittämiseen.

PEFC-metsäsertifioinnin ulkoisissa auditoinneissa viisi poikkeamaa

Kaikki valtion monikäyttömetsät on PEFC-sertifioitu, minkä lisäksi sertifiointijärjestelmään kuuluu puun alkuperän seurantarjestelmä (PEFC Chain of Custody). Tämän lisäksi toimittamamme puu täyttää FSC Controlled Wood -kriteerit.

Vuonna 2022 Kiwa Inspectan tekemissä PEFC-metsäsertifioinnin ulkoisissa auditoinneissa havaittiin viisi poikkeamaa, jotka koskivat puutteita metsänkäyttöilmoituksen toimittamisessa Metsäkeskukselle, energiapuun korjuuta, vesiensuojelua kunnostusojituksen yhteydessä, urakoitsijoiden työnantajavelvoitteiden toteutumista sekä poronhoidon toimintaedellytysten turvaamista. Kaikki poikkeamiin johtaneet syyt on käyty läpi ja korjaavia toimenpiteitä on tehty, jotta vastaavilta poikkeamilta vältetään jatkossa.

Metsänkäyttöilmoituksia puuttui kaikkiaan seitsemän. Kahdessa tapauksessa syynä oli hakkuuoikeuden siirto toiselle toimijalle. Kolmessa tapauksista kyseessä oli järjestelmävirhe ja loput olivat inhimillisiä unohduksia. Korjaavina toimenpiteinä ohjeita on kerrattu ja järjestelmiä on kehitetty, jotta vastaava ei toistu.

Energiapuun korjuussa hakkuutähdettä oli yhdellä tarkastelukohteella jätetty liian vähän, ja yhdellä tar-

kastelluista kunnostusojituksen maastokohteista ei vesiensuojelutoimenpiteistä ole huolehdittu maanmuokkauksen yhteydessä. Korjaavana toimenpiteenä urakoitsijoita koulutetaan. Kunnostusojituskohteella käytiin täydentämässä vesiensuojelutoimenpiteitä jälkikäteen.

Työnantajavelvoitteita auditoinnin yhteydessä tarkasteltaessa kävi ilmi, että yhden yrityksen työntekijällä ei ollut kirjallista työsopimusta. Korjaavana toimenpiteenä asiaa käydään laajalti läpi vuoden –23 urakoitsijoiden kehityskeskusteluissa.

Poronhoidon toimintaedellytyksiä turvaavaan kriteeriin liittyen Paliskuntain yhdistys toimitti auditoijalle palautteet kolmelta paliskunnalta, joissa on tehty maanmuokkauksia vastoin sovittua, ja yhdeltä paliskunnalta, jonka alueella tehdystä hakkuusta ei ollut ilmoitettu etukäteen. Yksi paliskunnista sijaitsee Pohjanmaa-Kainuun alueella, muut Lapissa. Syyt poikkeamiin vaihtelivat järjestelmähäiriöstä ja

YMPÄRISTÖ

toteutuksen aikaisista vaikeista sääoloista inhimillisiin virheisiin. Inhimillisten virheiden mahdollisuutta vähentää vuonna -22 käyttöön otettu sähköinen Poropaikka-sovellus, jonka kautta metsien käsittelyn ja uudistamisen toimenpiteet saatetaan tiedoksi paliskunnille, ja jossa paliskunnat voivat kommentoida toimenpiteitä.

PEFC-metsästandardi sai kansainvälisen hyväksynnän

Metsäsertifiointijärjestelmä PEFC:n kansallinen metsien hoidon ja käytön standardi sai joulukuussa 2022 kansainvälisen hyväksynnän. Standardi tarkistetaan viiden vuoden välein, ja tämänkertainen päivitys oli järjestyksessä viides.

PEFC-standardi vaikuttaa laajasti metsätalouden käytäntöihin koko Suomessa. Uudistetut vaatimukset tulevat vahvistamaan metsätalouden ekologista kestävyttä tehokkaiksi todennettujen keinojen avulla. Valmistunut standardi lisää vaikuttavuutta kaikilla

kestävyyden osa-alueilla. Etenkin vaatimukset metsätalouden keskeisille luonnonhoidon toimenpiteille tiukentuvat. Tapio Palvelut Oy:n toteuttaman vaikutustenarvioinnin mukaan standardilla tulee olemaan positiivisia vaikutuksia myös ilmastonmuutoksen torjumiseen ja siihen sopeutumiseen, sekä hiilensidontaan.

Kaikki Metsähallituksen ensisijaisesti talouskäytössä olevat monikäyttömetsät ovat PEFC-sertifioinnin piirissä. Siirtymää päivitettyyn standardiin lähdettiin toteuttamaan marraskuussa 2022, ja kaiken toiminnan edellytettiin olevan päivitettyjen vaatimusten mukaista 1.2.2023 alkaen. Uusittujen PEFC-vaatimusten aikaansaamat täsmennykset ohjeistukseen päivitetään Metsätalouden ympäristöoppaaseen kevään 2023 aikana.

Pilotoimme tiedeperusteisten luontotavoitteiden ohjeistoa ensimmäisten joukossa maailmassa

Osallistuimme vuoden 2022 ajan Sitran ja vastuullisuusverkosto FIBSin toteuttamaan pilottihankkeeseen, jossa testattiin ensimmäisten joukossa maailmassa Science Based Targets Network -verkoston (SBTN) kehitteillä olevaa uutta ohjeistoa tiedeperusteisten luontotavoitteiden asettamiseksi. Ohjeiston tavoitteena on tarjota yrityksille käytännön työkaluja vaikuttavaan ja vertailukelpoiseen luontotyöhön ja vauhdittaa toimenpiteitä luontokadon hillitsemiseksi.

Hankkeessa oli mukana yhteensä kymmenen yritystä. Päätöstilaisuus pidettiin alkuvuodesta 2023 ja hankkeen kokemuksista tehdään julkaisu, joka on kaikkien saatavilla.

YMPÄRISTÖ

Selvitimme pilaantuneiden maa-alueiden kunnostustarpeiden todennäköisyyttä

Vuonna 2022 selvitimme pilaantuneiden maa-alueiden (PIMA-kohteiden) ja muiden jälkihoidettavien kohteiden kunnostustarpeiden todennäköisyyttä. Näitä kohteita ovat esimerkiksi käytöstä poistetut kaivosalueet tai niiden rikastushiekka- ja sivukivikasat, joista voi liueta ympäristöön haitallisia aineita. Kohonnut riski pilaantumiselle käytöstä poistuneiden kaivosalueiden lisäksi on tunnistettu erityisesti ampumarata-alueilla lyijypäästöjen osalta, mikäli ne kohdentuvat pohjavesialueille sekä alueilla, joissa muun toiminnan seurauksena on päässyt öljyä maaperään.

Kohteet siirtyvät kunnostettavaksi riskin- ja puhdistamistarpeen arvioinnin jälkeen. Mikäli selvitetyn PIMA-kohteen todetaan aiheuttavan ympäristölle tai terveydelle haittaa, niin se puhdistetaan ja kunnostetaan. Kunnostusmenetelmän valinnassa huomioidaan kustannustehokkuus, luonnonvarojen säästä-

minen, haitallisten ympäristövaikutusten minimointi ja kiertotalouden edistäminen.

Vuonna 2022 selvitimme valtion mailla olevien kohteiden kunnostustarpeiden todennäköisyyttä. Laadimme tunnistetuille kohteille todennäköisyysluokituksen, joka sisältää portaittaisen riskiluokituksen ja luokkien määritelmän. Arvioimme myös kohdekohtaiset kunnostuskulut. Lähes varmasti tai todennäköisesti toteutuvia kohteita arvioitiin olevan kymmenen kappaletta. Lisäksi arvioitiin, että joku pienempi vielä yksilöimätön kohde voi toteutua. Näiden arvioiden perusteella Kiinteistökehitys-vastuualueelle tehtiin 1 950 000 euron jälkihoitovaraus vuoden 2022 tilinpäätökseen.

Toimimme lisäksi yhteistyössä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa KAJAK-hankkeessa, jossa selvitetään suljettujen ja hylättyjen kaivannaisjätealueiden riskejä. Hankkeen tavoitteena on saada vanhojen kaivannaisjätealueiden ympäristö- ja terveysriskit

kestävällä tavalla hallintaan. Kansallisessa luettelossa olevien suljettujen ja hylättyjen kaivannaisjätealueiden riskejä seurataan ja selvitetään vuonna 2020 alkaneessa hankkeessa kohdekohtaisesti. Alueita kunnostetaan tarpeen mukaan riskiperusteisesti. Ympäristöministeriö on keskittänyt tehtävän toteutuksen valtakunnallisesti Pirkanmaan ELY-keskukseen. Metsähallituksen alueella sijaitsevia kohteita on KAJAK-hankkeen selvityksen piirissä neljä.

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

Edesautamme ilmasto-ohjelmallamme Suomen hiilineutraaliuden saavuttamista

Ilmastonmuutos ja siihen sopeutuminen ovat merkittävässä roolissa Metsähallituksen strategiassa, sillä valtion mailla on keskeinen rooli ilmastonmuutoksen hillinnässä. Koko Suomen metsien hiilinielusta valtion metsien osuus oli viimeisimmän, vuoden 2018, valtakunnan metsien inventoinnin (VMI12) perusteella lähes puolet ja valtion maiden puuston nielun suuruus vastasi reilua viidesosaa koko Suomen kasvihuonekaasupäästöistä.

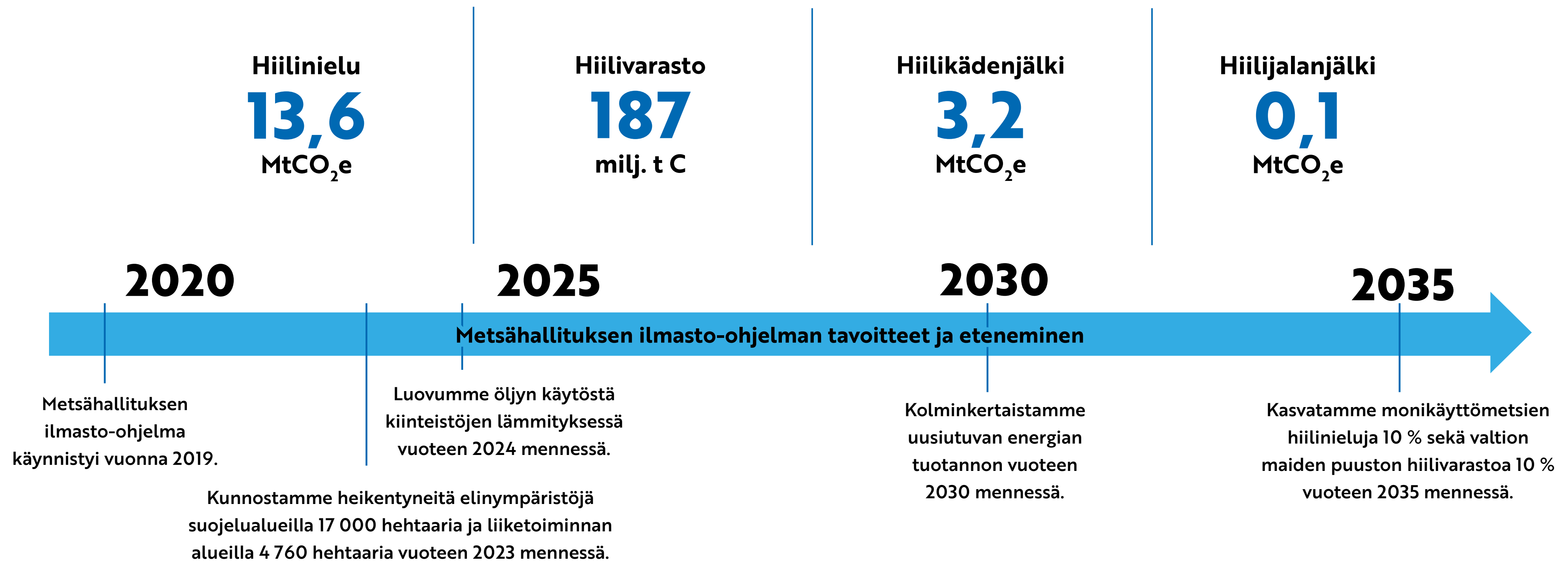
Ilmasto-ohjelmassamme lisäämme hiilinieluja ja -varastoja ja puhtaan energian tuotantoa sekä vähen-

nämme päästöjä. Lisäksi ohjelmamme sisältää toimet muuttuviin olosuhteisiin varautumiseksi ja ilmastonmuutoksen sopeutumiseksi. Ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen rinnalla tärkeänä tavoitteenamme on ylläpitää ja kehittää luonnon monimuotoisuutta maa- ja vesialueilla.

Ilmasto-ohjelman tietojen lähtötaso on laskettu vuodelta 2018. Laskelmat perustuvat valtakunnan metsien 12. inventoinnin (VMI12) tietoihin. Hiilinielun ja -varastojen kehitys arvioidaan vuosittain näihin tietoihin pohjautuen. Seurannassa ovat mukana

puuston kasvu, hakkuu- ja luonnonpoistuma. Kasvun ja luonnonpoistuman tunnusluvut sekä monikäyttömetsissä että suojelualueilla perustuvat VMI12-tietoihin. Monikäyttömetsien hakkuupoistuma eli korjatun puun määrä sisältyy laskentaan vuosittaisen toteutuman mukaisesti. Hiilijalanjälki perustuu Metsähallituksen ostolaskudataan ja se lasketaan Hanselin Hankintapulssin tiedoilla. Vuoden 2021 raportin laskenta koski vuotta 2020. Raportoimme tässä raportissa tiedot vuosilta 2021 ja 2022.

Ilmasto 2022

13 ILMASTOTEKOJA

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

Oikein valitut ja ajoitetut toimet lisäävät valtion metsien hiilensidontaa

Vuonna 2022 jatkoimme ilmasto-ohjelmamme aktiivista toimeenpanoa kasvattamalla sekä monikäyttömetsien hiilinielua että valtion maiden puuston hiilivarastoa. Tavoittemme on saada kumpaakin lisäystä 10 prosenttia vuoden 2018 lähtötilanteesta (VMI12) vuoteen 2035 mennessä.

Vuonna 2022 monikäyttömetsien puuston hiilinielu oli laskennallisesti 9,2 miljoonaa tonnia hiilidioksidiekvivalenttia. Valtion maiden puuston hiilivaraston koko oli laskennallisesti 187 miljoonaa tonnia hiiltä, josta monikäyttömetsien osuus oli 126 miljoonaa tonnia hiiltä. Monikäyttömetsien puuston hiilinielu on kasvanut noin 13,1 prosenttia ja valtion maiden puuston hiilivarasto 5,7 prosenttia vertailuvuodesta 2018. Ennusteen mukaan valtion metsien puuston hiilivarasto kasvaa edelleen.

Keskeisiä toimia hiilensidonnän lisäämiseksi ja hiilivaraston kasvattamiseksi on monikäyttömetsien suunnitelmallinen metsänhoito. Olemme vuodesta 2017 alkaen panostaneet ilmastonmuutoksen hillintää tukevaan metsänhoitoon. Monikäyttömetsien käsittelyä ohjaavat metsänhoito-ohje ja sitä tarkentavat työlajikohtaiset ohjeet sekä Metsätalouden ympäristöopas. Hyödynnämme tutkimusperusteista tietoa hakkuukäsittelyjen ja metsänhoidon toimenpiteiden kehittämisessä sekä metsänhoidon ohjeistuksen jatkuvassa uudistamistyössä.

Metsän ja siten hiilinielun kasvua tuetaan jalostetun viljelymateriaalin käytöllä ja lannoituksella. Monikäyttömetsien uudistusaloista jaksollisen metsänkasvatuksen kohteilla tehtiin vuonna 2022 metsänviljelytoimia yli 14 500 hehtaarilla. Istutuspinna-ala kertyi yli 9 700 hehtaaria, jolle istutettiin 17 miljoonaa puuntaimea. Istutusmäärä vastaa edellisvuoden tasoa. Pääsääntöisesti jalostetulla siemenellä kylväen uudistettiin yli 4 800 hehtaaria.

Vuonna 2022 lannoitettiin valtion monikäyttömetsiä kaikkiaan 12 800 hehtaaria, josta tuhkalannoituksen osuus oli 6 900 hehtaaria. Huomioimme lannoituksessa vesiensuojelun vaatimukset korostetusti. Lannoitteet varastoidaan ja levitetään niin, että niiden pääsy suoraan vesistöihin ja ojavesiin estetään. Pohjavesialueilla ei käytetä kasvatuslannoitteita ja lannoitettavan alueen ja vesistöjen väliin jätetään riittävä suojavyöhyke.

Metsälannoitusten kokonaismäärässä jäätiin vuonna 2022 merkittävästi alle 30 000 hehtaarin vuositavoitteen. Toteutuessaan se olisi kasvattanut hiilinielua 0,435 miljoonaa tonnia hiilidioksidiekvivalenttia. Alijäämätilanne oli suoraan seurausta Venäjän Ukrainaa vastaan helmikuussa 2022 aloittamasta hyökkäysso- dasta ja sen aiheuttamasta merkittävästä häiriöstä yleiseen lannoitteiden ja siten myös metsälannoitteiden saatavuuteen.

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

Valtion maiden puuston hiilinielun ja hiilivaraston laskennallinen kehitys

Mittari	VMI12	2020	2021	2022	Kasvu vrt. VMI12
Puuston hiilinielu valtion mailla, MtCO₂e	12,2	13,4	12,9	13,6	11,7 %
Monikäyttömetsien puuston hiilinielu, MtCO ₂ e	8,2	9,1	8,6	9,2	13,1 %
Suojelualueiden puuston hiilinielu, MtCO ₂ e	4,0	4,4	4,4	4,4	10 %
Puuston hiilivarasto valtion mailla, milj. t C	177	181	184	187	5,7 %
Monikäyttömetsien puuston hiilivarasto, milj. t C	118	122	124	126	7,1 %
Suojelualueiden puuston hiilivarasto, milj. t C	59	59	60	61	3,3 %

Kuva: Mikko Törmänen

Case:

Turvemaiden hiilitaseluokitus edistää ilmastoviisasta metsätaloutta (Metsä.fi-lehti)»

Osana Metsähallituksen ilmasto-ohjelmaa ja yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen kanssa kehitimme hiilitasearviot, joilla metsätalouden suunnittelijat kykenevät arvioimaan entistä paremmin turvemaille suunniteltujen toimenpiteiden ilmastovaikutuksia. Hiilitaseluokitus havainnollistaa hiilitaseeseen vaikuttavia tekijöitä ja auttaa tekemään ilmaston ja metsien kasvun kannalta hyviä ratkaisuja.

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

Otimme käyttöön Hankintapulssin hiilijalanjälkilaskennassa

Otimme vuoden 2023 alusta käyttöön Hanselin Hankintapulssin hiilijalanjäljen laskentaa varten. Hiilijalanjälkilaskelmassa tietolähteenä on käytetty Metsähallituksen ostolaskudataa.

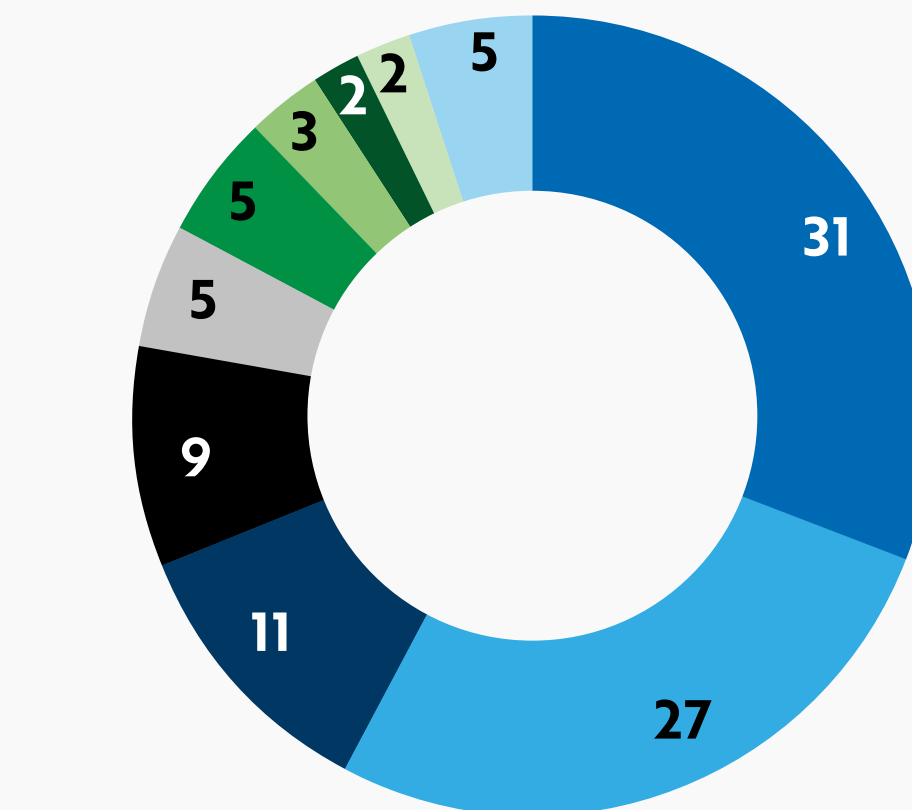
Hankintapulssin hiilijalanjälkilaskenta perustuu Suomen ympäristökeskuksen kehittämiin Envi-mat-kertoimiin. Menetelmä ei ole virallisen standardin mukainen, mutta se antaa hyvän kokonaiskuvan Metsähallituksen hankintoihin liittyvästä hiilijalanjäljestä. Arviot hankintakategorioiden hiilijalanjäljistä perustuvat keskimääräisiin Suomen markkinoilla olevien tuotteiden hiilijalanjälkiin. Laskentamenetelmän vaihdon vuoksi jalanjäljen raportoinnissa käytetty luokittelu on muuttunut aiemmasta ja on nyt Metsähallituksen hankintakategorioiden mukainen. Ostolaskudatan myötä hiilijalanjäljen laskentaan on saatu mukaan lisää tietoa erityisesti Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien kasvihuonekaasupäästöis-

tä, joita aikaisemmassa laskentamenetelmässä ei pystytty huomioimaan vastaavalla laajuudella. Hiilijalanjälki on laskettu takautuvasti Hankintapulssin datalla vuoteen 2020 asti.

Ainespuun korjuu ja kuljetus suurimmat kasvihuonepäästöjen lähteet

Vuonna 2022 hiilijalanjälkemme oli noin 0,1 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia. Eniten päästöjä aiheutui korjuu- ja kuljetuspalvelukategoriassa, joihin sisältyvät puunkorjuusta ja puun kuljetuksesta syntyvät päästöt. Nämä kategoriat muodostivat noin 59 prosenttia kokonaispäästöistä. Seuraavaksi eniten päästöjä toiminnassamme syntyi rakentamisesta ja alueiden ylläpidosta, metsänhoidosta ja tienrakennuksesta.

Metsähallituksen oman toiminnan päästöt

- Kuljetuspalvelut: ainespuu ja puuenergia 31 %
- Korjuupalvelut: ainespuu ja puuenergia 27 %
- Rakentaminen ja alueiden ylläpito: rakennukset, reitit ja tiet 11 %
- Metsänhoito 9 %
- Tiehankkeet 5 %
- Toimitila- ja kiinteistökulut 5 %
- Koneet- laitteet ja ajoneuvot 3 %
- ICT- ja digihankinnat 2 %
- Hallintopalvelut: henkilöstö ja matkustus 2 %
- Muut 5 %

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

Metsähallituksen suurimmat päästölähteet ja niiden kehitys 2020–2022

Päästölähde	2020 t CO ² eq	2020 Osuus kokonais- päästöistä	2021 t CO ² eq.	2021 Osuus kokonais- päästöistä	Muutos 2020–2021	2022 t CO ² eq.	2022 Osuus kokonais- päästöistä	Muutos 2021–2022	GHG protokolla
Kuljetuspalvelut: ainespuu ja puuenergia	24 580	31 %	27 270	29 %	10,9 %	32 000	31 %	17,3 %	Scope 3
Korjuupalvelut: ainespuu ja puuenergia	22 160	28 %	25 570	27 %	15,4 %	27 320	27 %	6,8 %	Scope 3
Rakentaminen ja alueiden ylläpito: rakennukset, reitit ja tiet	5 710	7 %	6 670	7 %	16,8 %	11 690	11 %	75,3 %	Scope 3
Metsänhoito	9 080	11 %	10 240	11 %	12,8 %	9 000	9 %	-12,1 %	Scope 3
Tiehankkeet	3 920	5 %	3 900	4 %	-0,5 %	5 470	5 %	40,3 %	Scope 3
Toimitila- ja kiinteistökulut	8 320	10 %	11 310	12 %	35,9 %	5 100	5 %	-54,9 %	Scope 1 ja 2
Koneet- laitteet ja ajoneuvot	1 960	2 %	2 640	3 %	34,7 %	2 860	3 %	8,3 %	Scope 1 ja 3
ICT- ja digihankinnat	1 520	2 %	1 720	2 %	13,2 %	1 960	2 %	14,0 %	Scope 1, 2 ja 3
Hallintopalvelut: henkilöstö ja matkustus	1 870	2 %	1 930	2 %	3,2 %	2 250	2 %	16,6 %	Scope 1 ja 3
Muut	2 730	3 %	4 130	4 %	51,3 %	4 620	5 %	11,9 %	Scope 1 ja 3
Summa	80 560	100,0 %	93 660	100 %	16 %	102 230	100 %	9 %	

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

Laskennallisesti kokonaispäästöjen osuus on noussut vuonna 2022 edellisestä vuodesta noin yhdeksän prosenttia. Nousua on tapahtunut erityisesti kuljetuspalveluissa sekä rakentamisessa ja alueiden ylläpidossa. Syitä päästöjen kasvuun ovat esimerkiksi julkisten hallintotehtävien rahoituksen ja siten hankintojen kasvu, jonka myötä on ollut mahdollista ennallistaa ja hoitaa laajempia aloja, mikä tapahtuu suurelta osin konetyönä. Puun korjuun ja puun kuljetuksen päästöjen nousua vuosina 2021 ja 2022 voi selittää vuoden 2021 myrskytuhojen korjuu, mikä on normaalia puunkorjuuta energiaintensiivisempää työtä, ja jossa työvaiheiden toteutusta ei pystytä optimoimaan parhaalla mahdollisella tavalla. Juurisyiden tunnistaminen on tärkeää esimerkiksi toiminnan energiatehokkuuden edistämisen kannalta, joten tietojen analysointia ja täydennystä jatketaan kevään 2023 aikana.

Energiatehokkuutta puukuljetuksiin

Jatkoimme vuonna 2021 Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä käyttönotetun ETJ+-energiatehokkuusjärjestelmän ja siihen liittyvien energiatehokkuustavoitteiden kehittämistä vuonna 2022. Metsätalous Oy:n tavoitteena on ohjata puun korjuuta ja puun kuljetusta energiatehokkaampaan suuntaan ja vähentää niihin liittyviä kasviuonekaasupäästöjä hyödyntämällä uusiutuvia polttoaineita ja teknologioita, sekä kehittämällä korjuun ja kuljetuksen logistiikkaa ja operaatioita. Metsätalous Oy:n urakoinnin energiankulutuksen suuruusluokkia arvioidaan Metsähallituksen hiilijalanjälkilaskelman perusteella.

Vuosina 2021 ja 2022 puun korjuun ja kuljetuksen energiatehokkuus on viimeisten laskelmien mukaan heikentynyt korjattua ja kuljetettua puukuutiota kohden, mikä muuttaa aikaisempien vuosien kehityksen suunnan. Erityisesti puun korjuun energiatehokkuus on heikentynyt kahden edellisen vuoden ai-

kana. Tuloksen taustalla voi olla vuosina 2021 ja 2022 tehdyt myrskytuhojen korjuut sekä jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn osuuden kasvu. Muutoksen syiden analysointi ja uuteen laskentamenetelmään perehtyminen ovat vielä käynnissä ja jatkuvat keväällä 2023.

Vuonna 2022 käynnistimme, osana ilmasto-ohjelmaa, puun uittamisen seitsemän vuoden tauon jälkeen. Uittaminen on päästö- ja kustannustehokkuudeltaan erityisesti pitkien välimatkojen kuljetusmuoto. Tutkimusten mukaan uittaminen vähentää puun kuljetuksen hiilidioksidipäästöjä jopa 75 prosenttia verrattuna rautatie- ja aluskuljetuksiin. Pyrimme uiton avulla myös vastaamaan toimintaympäristössä nopeasti tapahtuneisiin muutoksiin, kuten Venäjän hyökkäyssodasta johtuvan tuontipuun tyrehtymisen aiheuttamaan rataverkon kuormitukseen, joka vaikuttaa myös puun kuljetukseen rautateitse. Tulemme jatkamaan uittoja ja lisäämään sen käyttöä yhtenä pitkän matkan kuljetusmuotona myös vuonna 2023.

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

Uittamisen lisäksi käytimme puukuljetuksissa Euroopan ensimmäistä biokaasulla kulkevaa täyspevävaunullista puutavarayhdistelmärekkaa. Auton elinkaaren aikaiset päästöt ovat jopa 90 prosenttia pienemmät fossiilisiin polttoaineisiin verrattuna. Olemme ilmasto-ohjelmaan liittyen kehittäneet ja kokeilleet myös muita ilmastoystävällisempiä kuljetusmuotoja, kuten uusiutuvalla dieselillä kulkevia puutavarayhdistelmiä, isoja puutavara-autoja (HCT) sekä pitkiä junakuljetuksia (LHT).

Kolminkertaistamme uusiutuvan energian tuotannon

Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali ja fossiilivapaa yhteiskunta vuoteen 2035 mennessä. Samalla eri toimintojen sähköistyminen kasvattaa päästöttömän energian kysyntää. Valtion alueilla on merkittävä potentiaali uusiutuvan energian tuotannolle ja hallinnoimillemme alueille eri vaiheissaan kehitteillä ole-

Rakennettu tuulivoimakapasiteetti Metsähallituksen alueilla **590** (489) megawattia

vat tuulivoimahankkeet vahvistavat myös maamme energiaomavaraisuutta. Metsähallituksen hallinnoimille vesialueille on mahdollista rakentaa uusiutuvaa energiaa määrän, jolla katetaan 20–30 prosenttia Suomen vuotuisesta sähkönkulutuksesta, joka on yli 80 terawattituntia vuonna 2022.

Nykyisen strategian mukaisesti Metsähallitus pyrkii kolminkertaistamaan tuulivoimakapasiteetin vuoden 2020 määrästä valtion alueilla. Vuonna 2022 Metsähallituksen alueilla oli rakennettua tuulivoimakapasiteettia 590 megawatin edestä. Kasvua edelliseen vuoteen on noin 100 megawattia. Hankekehityksessä on lukuisia tuulivoimahankkeita, merkittävänä esimerkkeinä valtion yleisvesialueilla Korsnäsin ja Tahkoluodon merituulivoimahankkeet. Metsähallitus tuo markkinoille 3–4 vastaavan kokoista hanketta lähivuosina ja vuonna 2023 aloitetaan kahden kohteen

Tuulivoima vihreän siirtymän keskiössä

Edistämme Suomen hiilineutraaliuden saavuttamista mahdollistamalla uusiutuvan energian vastuullista ja kestävää kasvua. Valmistelimme ja kilpailutimme Suomen ensimmäisen teollisen mittakaavan avomerelle sijoittuvan Korsnäsin tuulipuiston vuoden 2022 aikana. Kumppaniksi valitsimme Vattenfallin. Korsnäsin tuulivoimapuiston vuosituotanto tulee vastaamaan noin kuutta prosenttia Suomen sähkönkulutuksesta.

Lue lisää Korsnäsin merituulivoimahankkeesta ja muusta tuulivoimatoiminnastamme »

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

kilpailutus. Tuulivoiman sijoittumista valtion alueilla ohjaa huolellinen esiselvitystyö, maakuntakaavoitus, tuulivoimaselvitykset, YVA- ja kaavoitusprosessissa tehtävät vaikutusten arvioinnit ja kuulemiset, sekä aktiivinen vuoropuhelu sidosryhmien kanssa. Lopullisen päätöksen tuulivoimahankkeen kaavan hyväksymisestä tekee alueen kunta.

Ilmastonmuutokseen liittyvät riskit ja sopeutuminen

Ilmastonmuutos muodostaa yhden Metsähallituksen toimintaan liittyvistä keskeisistä riskeistä sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Ilmastonmuutoksella on vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen sekä Metsähallituksen liiketoimintaan ja valtion maiden ja vesien virkistyskäyttöön. Hallitsemme riskejä Metsähallituksessa määritetyn riskienhallintaprosessin avulla.

Turvaamme ja parannamme luonnonsuojelualueiden luonnon monimuotoisuutta sekä kehitämme niiden virkistys-, luontomatkaile- ja muita kestävän

käytön arvoja kokonaisvaltaisella ja suunnitelmallisella suojelualueverkoston hoidolla. Ilmastonmuutoksen vaikutusten ja sopeutumiskeinojen arviointi on olennainen osa suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelua, johon kiinnitämme entistä suurempaa huomiota. Tuemme monimuotoisuuden säilymistä ja paranemista suojelualueilla monikäyttömetisien alue-ekologisissa suunnitelmissa määriteltyjen ekologisten käytävien ja askelkivien verkostolla. Se kehittää suojelualueita lähialueineen ekologisesti paremmin toimiviksi kokonaisuuksiksi ja lisää alueiden kytkeytyvyyttä.

Kohdennamme ja toteutamme luonnonhoito- ja ennallistamistoimet siten, että ne edistävät sekä luonnon monimuotoisuutta että ilmastotavoitteita. Huomioimme kalastuksen suunnittelun ja järjestämisen sekä elinympäristökunnostusten avulla erityisesti ilmastonmuutoksesta kärsineet kylmien vesien kalalajit meressä, järvissä ja virtavesissä. Siirrymme kalavesien hoitotoimissa istutuspainotteisesta kalakan-

tojen hoidosta kohti luonnonkalakantojen luontaista lisääntymistä ja elinkiertoa.

Ilmastonmuutoksen myötä tautien ja tuholaisien metsille aiheuttamat vahingot, myrskytuhot ja metsäpalot tulevat lisääntymään. Myrskytuhot vaikuttavat myös puun korjuuseen ja nostavat taloudellista riskiä, kun puutavaran arvo laskee ja kustannukset nousevat. Puutavaran arvonlasku liittyy etupäässä erilaisiin vikoihin, kuten halkeamiin, katkeamiin ja säilytymiseen, joita erityisesti tukkipuuhun syntyy niiden kaatuessa myrskyn seurauksena, ja joiden vuoksi järeää puutavaraa siirtyy kuitupuuksi tai se jätetään kokonaan korjaamatta. Myrskyn kaataman puuston korjuu on hitaampaa ja rasittaa korjuukalustoa enemmän kuin tavanomainen puunkorjuu.

Toisaalta myrskyjen myötä monimuotoisuuden kannalta tärkeän kuolleen puun määrä maastossa lisääntyy.

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

Lumen ja roudan puute ja runsas sateisuus hankaloittavat toimintaa maastossa sekä metsätyömailla että kansallispuistojen ja muiden retkeilykohteiden huollossa ja ylläpidossa. Varaudumme muutoksiin esimerkiksi parantamalla metsäteitä niin, että ne kestävät sateisten syksyjen ja lauhojen talvien keirikot. Kattava metsätieverkko auttaa myös muun muassa metsäpalojen torjunnassa ja sammuttamisessa.

Varaudumme ja sopeudumme ilmastonmuutokseen metsätaloudessa hyödyntämällä myös uusia tutkimustietoja ilmastonmuutoksen vaikutuksista metsänkasvuun ja puuntuotokseen. Erityisesti keskikesän kuivuusjaksojen yleistyminen yhdistettynä myrskytuhoihin lisää metsätuhojen riskiä. Tuhoriskien minimoinnissa keskeisiä toimia ovat metsien hyvä hoito, puuston oikea-aikaiset ja oikein mitoitettut käsittelyt sekä puulajivaihtelun lisääminen. Puuston lehtipuuosuutta pyritään ylläpitämään ja lisäämään jo taimikonhoitovaiheessa. Lisäksi havupuuvaltais-

ten metsien puulajivaihtelua lisätään uudiskohteilla männyn ja kuusen sekaviljelyllä. Vuonna 2022 selvitimme sekaviljelyä pääosin Kainuussa ja Koillismaalla sijaitsevien reilun kahdenkymmenen, 6–30 vuotta sitten perustetun sekaviljelykohteen perusteella. Kohteiden arvioinnista saamamme tiedon pohjalta sisällytimme sekaviljelytavoitteen vuoden 2023 ympäristötavoitteisiin ja lisäämme mänty-kuusi-sekaviljelykokeilualueita jokaisen metsätiimin alueelle.

Case:

Puuta kuljetetaan nyt biokaasuautolla (Metsä.fi-lehti)»

Aloitimme kesäkuun alussa jätteistä ja teollisuuden sivuvirroista tuotetun biokaasun käytön puutavarakuljetuksissa. Uudella polttoaineella elinkaaren kasvihuonepäästöjä syntyy vain murto-osa fossiilisiin polttoaineisiin verrattuna.

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TURVAAMINEN

Lisäämme luonnon monimuotoisuutta ja hillitsemme luontokatoa

Luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja luontokadon hillitseminen on yksi Metsähallituksen strategisista lupauksista. Hillitsemme luontokatoa valtion maa- ja vesialueilla aktiivisilla toimenpiteillä, joilla ylläpidämme ja lisäämme luonnon monimuotoisuutta sekä minimoimme ympäristöön kohdistuvia haitallisia vaikutuksia. Monimuotoisuustyön rinnalla toteutamme Metsähallituksen ilmasto-ohjelmaa. Toimenpiteemme luonnon monimuotoisuuden ja ilmaston hyväksi tukevat myös YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista.

Käytimme luonnon monimuotoisuutta lisääviin ak-

tiivisiin ennallistamisen ja luonnonhoidon toimenpiteisiin vuonna 2022 yhteensä yli 15 miljoonaa euroa, josta noin 14 miljoonaa euroa on Luontopalvelujen budjetti- ja EU-rahoitusta ja 1,29 miljoonaa euroa Metsähallitus Metsätalous Oy:n omaa tulosrahoitusta.

Luontokadon hillitseminen näkyy positiivisesti myös paikallistaloudessa, sillä käytämme ennallistamisen ja luonnonhoidon toimenpiteiden toteutuksessa runsaasti ostopalveluja suojelualueilla ja sopimusyrittäjiä monikäyttömetsissä. Rahoitus on tuonut myös lisää osaamista, kun palkattu henkilöstö sekä palveluntuottajat ovat yhdessä kehittäneet uusia menetelmiä.

Vuonna 2022 käytimme suojelualueiden ennallistamisen ja luonnonhoidon ostopalveluihin yhteensä 6,5 miljoonaa euroa. Ostopalvelujen työllistävä vaikutus oli yli 100 yritystä ja 76 henkilötyövuotta. Monikäyttömetsissä luonnonhoitoon ja ennallistamiseen käytettiin sopimusyrittäjien palveluja yli 600 000 euron arvosta.

Metsähallitus Metsätalous Oy panostaa lisäksi vuosittain luonnon monimuotoisuuteen runsaat 50 miljoonaa euroa ylläpitämällä alue-ekologista verkostoa, ja noin kaksi miljoonaa euroa lahoppuun lisäämisen kautta.

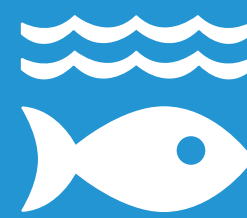
Luonnon monimuotoisuus 2022

Luonnonhoito- ja
ennallistamistoimia
yli 17 000
ha

Suomen
lahopuumäärästä
73 milj. m³
valtion mailla

Poistettuja
vaellusesteitä
123 kpl

14 VEDENALAINEN
ELÄMÄ

15 MAANPÄÄLLINEN
ELÄMÄ

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TURVAAMINEN

Vahvistamme Helmi-ohjelmalla Suomen luonnon monimuotoisuutta

Hallituksen Helmi-elinympäristöohjelman tavoitteena on vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvata luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluja hilliten samalla ilmastonmuutosta ja edistään siihen sopeutumista. Metsähallituksen Luontopalvelut on ohjelman suurin yksittäinen toteuttaja. Eräpalvelujen tehtävä ohjelmassa on vieraspetojen eli minkin ja supikoiran hävittäminen arvokkailla lintuvesialueilla. Metsähallitus Metsätalous Oy osallistuu ohjelmaan omistajapolitiikan mukaisella panostuksella ja toteuttaa työt omalla tulosrahoituksellaan.

Suojelualueilla Helmi-ohjelman tavoitteet liittyvät soiden ja metsien ennallistamiseen, lintuvesien ja -kosteikkojen, perinnebiotooppien, pienvesien ja rantaluonnon kunnostukseen ja hoitoon sekä metsäisten elinympäristöjen luonnonhoitoon. Valtion monikäyttömetsille asetetut tavoitteet koskevat

puolestaan soiden ennallistamista, lehtojen ja paahdeympäristöjen hoitoa, tulenkäyttöä ja vaellusreittien poistoa. Tavoitteita tullaan tulevana vuosina lisäämään lisäksi virtavesien kunnostuksen osalta. Toteutamme Helmi-töitä osin Metsähallituksen vastuualueiden välisenä yhteistyönä sekä muiden toimijoiden kanssa, millä saavutamme synergiaetuja ja laajempaa vaikuttavuutta.

Teemme luonnonhoitoa ja ennallistamista sekä lajien- ja vesiensuojelua myös useissa monivuotisissa EU-rahoitteisissa LIFE-projekteissa. Metsähallituksen eri vastuualueiden lisäksi hankkeissa on mukana laaja kumppaniverkosto. Vuonna 2022 olimme mukana 13 LIFE-projektissa, joista suurimmassa osassa koordinaattorina toimii Metsähallituksen Luontopalvelut, joka vastaa kansallisen rahoituksen pääosuudesta. Laajimpia hankkeista ovat sisävesiä 2016–2022 kunnostanut Freshabit LIFE IP ja Biodiverse LIFE IP (2021–2029), joka on Suomen suurin yhteistyöhanke Itämeren luonnon turvaamiseksi. LIFE-hankkeet ete-

nivät vuonna 2022 suunnitellusti.

Tavoitteena nostaa luonnonsuojelualueverkoston hoito maailmanluokkaan

Yhtenä luonnon monimuotoisuuden parantamisen tavoitteena on nostaa luonnonsuojelualueverkoston hoito maailmanluokkaan sen ekologisen tilan parantamiseksi. Seuraamme ja arvioimme Natura-alueiden tilaa säännöllisesti ns. NATA-arvioinneissa, joissa määritetään luonto-, kulttuuri- ja käyttöarvot ja niiden tila sekä arvoihin kohdistuvat uhkatekijät. Näiden perusteella määritellään arvojen tavoitetilan säilyttämiseksi tai saavuttamiseksi tarvittavat toimet ja suunnitelmat. Lisäksi arvioidaan aluekohtaisesti luontotyyppien ja lajien tilaa sekä tehtyjen suojelutoimenpiteiden riittävyttä.

Teimme NATA-arviointeja yhteensä 36 kappaletta ja ylitimme arvioinneille asetetun tavoitteen, joka oli 25 kappaletta.

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TURVAAMINEN

Suojelualueiden ennallistamisessa uusi pinta-alaennätys

Vuonna 2022 ennallistimme suojelualueiden luontoa Helmi-elinympäristöohjelman ja EU:n LIFE-hankkeiden myötä enemmän kuin koskaan. Toteutimme elinympäristöjen tilaa parantavia toimenpiteitä valtion suojelualueilla 9 000 hehtaarin ja yksityisillä suojelualueilla noin 950 hehtaarin alalla. Luvussa ei ole mukana perinnebiotooppien jatkuvaa hoitoa. Ylitimme vuodelle 2022 asetetun pinta-alatavoitteemme lähes 3 000 hehtaarilla. Suurin osuus oli soiden ennallistamisella, yli 7 300 hehtaaria, mikä oli ennätysmäärä jo toisena vuonna peräkkäin.

Toimenpiteistä kolmasosa toteutettiin EU:n LIFE-hankkeissa, kuten Hydrologia-LIFE, ja kaksi kolmasosaa Helmi-toteutuksena. Arvokkaita elinympäristöjä, kuten lehtoja, jalopuumetsiä, valkoselkätikkametsiä sekä pienvesiä ja merialueita hoidimme edellisvuoden tapaan. Metsien ennallistamisessa emme saavuttaneet tavoitepinta-alaa epäsuotuisien

ennallistamispoltto-olosuhteiden takia.

Hoidimme perinneympäristöjä laiduntamalla tai niittämällä valtion suojelualueilla yhteensä 5 800 hehtaarin verran. Jäimme kuitenkin hieman perinnebiotooppien uuden hoitoalan kunnostustavoitteesta, vaikka kunnostusta tehtiin noin 200 hehtaaria enemmän kuin vuonna 2021. Uusien hoitokohteiden kunnostusta, kuten puuston raivausta ja ruovikon niittoa, toteutimme valtion suojelualueilla yli 300 hehtaarilla. Metsähallituksen Luontopalvelut tekee luonnonhoitoa maanomistajien luvalla myös yksityisillä suojelualueilla, missä perinnebiotooppeja hoidettiin lähes 100 hehtaarilla. Lisäksi jo hoidon piirissä olevilla perinnebiotooppikohteilla tehtiin kohteiden laadun parantamiseksi laidunnusta tai niittoa täydentäviä hoitotoimia noin 300 hehtaarilla.

Helmi-ohjelmassa asetettujen toimenpiteiden toteutus on riittävien resurssien ja osaavan henkilöstön ansiosta edennyt erinomaisesti ja vuoden 2022 loppuun

mennessä olimme lähes saavuttaneet suojelualueille hallituskaudelle 2020–2023 asetetut soiden ennallistamisen ja perinnebiotooppien kunnostuksen tavoitteet.

Monimuotoisuuden turvaamiseksi ja edistämiseksi tehdyt keskeisimmät luonnonhoito- ja ennallistamistoimet valtion luonnonsuojelualueilla 2022

Toimet	Tavoite 2022	Toteuma 2022
Soiden ennallistaminen, ha	5 500	7 308
Kangasmetsien ennallistaminen, ha	500	550
Perinnebiotooppien jatkuva hoito valtion suojelualueilla, ha	6 300	5 838
Muiden arvokkaiden luontotyyppien hoito, ha	1 000	1 204
Yhteensä	13 300	14 900

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TURVAAMINEN

Panostimme luonnonhoitotöihin monikäyttömetsissä

Parannamme heikentyneiden elinympäristöjen tilaa monikäyttömetsien aktiivisella luonnonhoidolla, ja ylläpidämme tai hoidamme elinympäristöjä, jotta niiden rakennepiirteet voivat säilyä ja kehittyä monimuotoisuuden kannalta toivottuun suuntaan.

Vuonna 2022 panostimme luonnonhoitotöihin valtion monikäyttömetsissä merkittävästi, tavoitteenamme metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja sen tasainen lisääminen metsätaloustoiminnan ohessa.

Toteutimme soiden ennallistamista lähes 1 600 hehtaarilla. Lisäksi poistimme vaellusesteitä 123

kappaletta, kunnostimme virtavesiä ja toteutimme luonnonhoidollista kulotusta. Vuoden aikana teimme myös vieraslajien poistoa ja perinnebiotooppien hoitoa yhdessä muiden vastualueiden kanssa.

Panoksemme luonnonhoitotöihin monikäyttömetsissä oli vuonna 2022 noin 1,29 miljoonaa euroa. Monikäyttömetsien luonnonhoidosta vastaa ammattitaitoinen henkilöstö, ja työt suunnitellaan omistajapoliittisten tavoitteiden mukaisesti sekä Metsähallituksen omia ympäristöohjeita noudattaen. Töiden toteutuksesta vastaavat Metsähallituksen sopimusyrittäjät, jotka ovat perehtyneet Metsähallituksen ympäristö- ja laatu järjestelmiin ja sitoutuneet toimimaan Metsähallituksen vastuullisuusperiaatteiden mukaisesti.

Monimuotoisuuden turvaamiseksi ja edistämiseksi tehdyt keskeisimmät luonnonhoito- ja ennallistamistoimet valtion monikäyttömetsissä 2022

Toimet	Tavoite 2022	Toteuma 2022
Soiden ennallistaminen, ha	1100	1578
Lehtojen ja paahdeympäristöjen hoito, ha	130	128
Kulotus ja säästöpuuryhmien poltto, ha	450	438
Vaellusesteiden poisto, kpl	130	123

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TURVAAMINEN

Lahopuun määrä kasvussa – Suomen metsälajistosta noin neljännes tarvitsee lahoppuuta

Seuraamme monimuotoisuudelle tärkeiden lahoppuun ja järeän haavan määrän kehittymistä valtion mailla Luonnonvarakeskuksen tekemän valtakunnan metsien inventoinnin avulla. Lahopuuseurannan viimeisimmät tulokset perustuvat vuosien 2017–2021 valtakunnan metsien inventoinnin (VMI) maastomittauksiin.

Monikäyttömetsien lahoppumäärä on tällä hetkellä keskimäärin 7,7 kuutiometriä hehtaarilla. Pitkän aikavälin lahoppuutavoite on 10 kuutiometriä hehtaarilla. Kaikilla valtion metsä- ja kitumailla lahoppuuta on yhteensä noin 73 miljoonaa kuutiometriä, ja sen määrä on kasvussa.

Vuositasolla tavoittemme on tehdä monikäyttömetsiin hakkuiden yhteydessä noin 100 000 teko-pötkelöä sekä lisätä kuollutta puuta noin 50 000 kuutiometriä. Monikäyttömetsissä lahoppuun määrää turvataan säästämällä kaikki kuollut puu ja jättämällä kaikille käsittelyalueille eläviä säästöpuuta aikaisempaa runsaammin kaikissa metsänkäsittelyn vaiheissa. Elävät säästöpuut kehittyvät kuoltuaan pitkällä aikavälillä lahoppuiksi. Pötkelöt puolestaan ovat 3–4 metrin korkeudelta katkaistuja eläviä puita, jotka näin muuttuvat nopeasti lahoppuiksi. Huomioimme lahoppuun myös myrskytuhojen korjuussa. Esimerkiksi Koillismaalle, Ylä-Kainuuseen ja Utajärvelle kesällä 2021 iskeneen Paula-myrskyn myötä lahoppuun määrä on kasvanut myrskytuhoalueella kaikissa eri ikävaiheen metsissä, ja on arvioitu, että myrskytuhopuita jää alueen talouskäytössä oleviin monikäyttömetsiin noin 300 000 kuutiometriä, ja Kylmäluoman Natura 2000 -alueelle noin 300 000 kuutiometriä.

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TURVAAMINEN

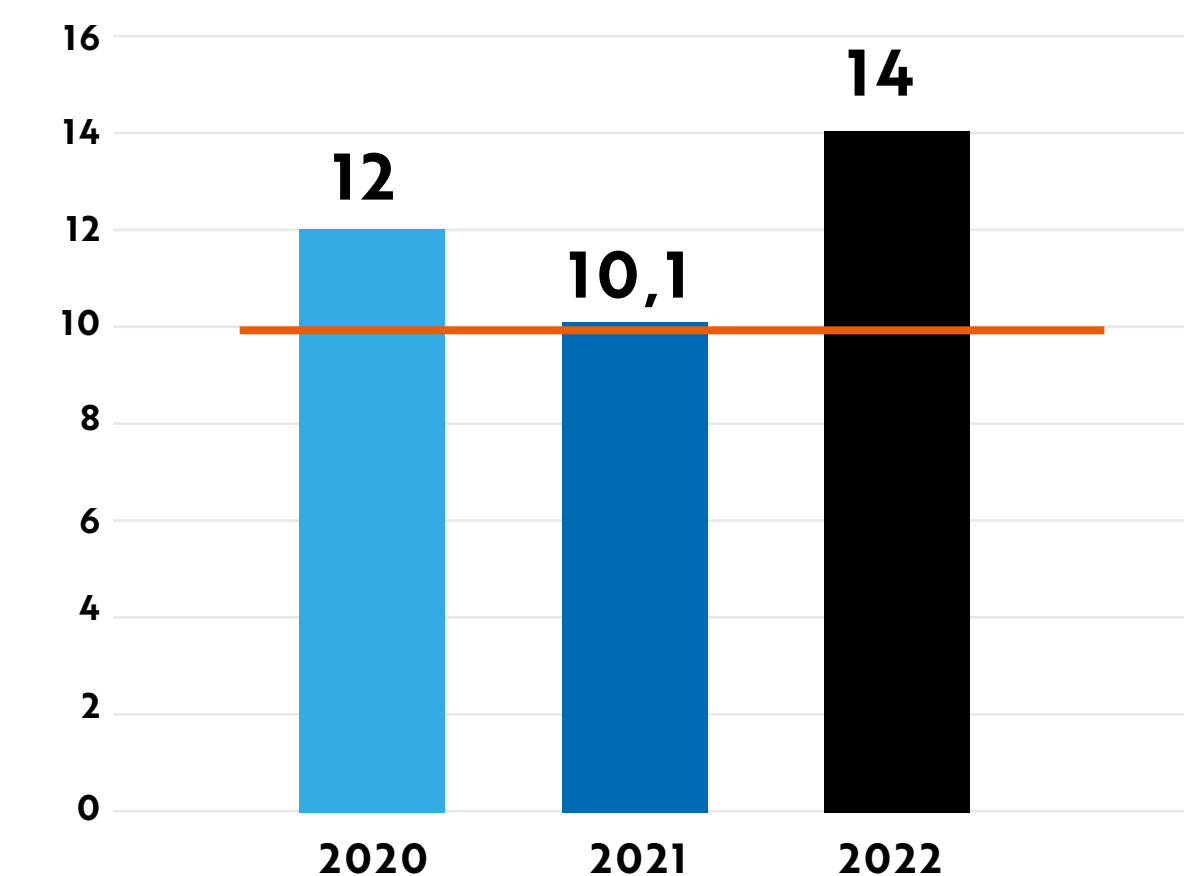
Vuonna 2022 jätimme monikäyttömetsien uudistushakkuin käsitellylle hehtaarille keskimäärin 14 kappaletta Metsähallitus Metsätalous Oy:n ympäristöoppaan tavoitetason mukaista arvokasta elävää säästöpuuta. Tulos täyttää ympäristöoppaan elävän säästöpuuston tavoitetason, joka on 10 kappaletta hehtaarilla. Lisäksi PEFC-metsäsertifioinnin kriteerin mukaisia säästöpuuta jää huomattavasti enemmän kuin kriteeri edellyttää, koska ympäristöoppaan arvokkaan elävän säästöpuun minimiläpimittavaatimus on suurempi kuin metsäsertifioinnissa säästöpuiksi laskettavan elävän puun minimiläpimitta. Elävien säästöpuiden lisäksi metsään jätetään myös kaikki lahoppu sekä muu kuollut maa- ja pystypuu.

Lisäämme järeän haavan määrää aktiivisesti jättämällä metsänkäsittelyssä alueille riittävästi lehtipuita. Järeää haapaa on valtion mailla viimeisimmän valtakunnan metsien vuosien 2017–2021 maastomittausten perusteella noin 0,51 kuutiometriä hehtaarilla. Järeän haavan määrä monikäyttömetsissä on kasvanut

edellisestä maastomittauksesta (2015–2019), jolloin järeää haapaa oli 0,45 kuutiometriä hehtaarilla. Haapaa suositaan erityisesti säästöpuuna.

Suojelualueiden metsiin syntyy lahoppua ennallistamispoltoissa ja myrskyjen seurauksena. Lisäksi lisäämme lahoppua aktiivisesti muiden luonnonhoitotoimien yhteydessä, kun esimerkiksi haapojen ja jalojen lehtipuiden ympäriltä poistetaan varjostavaa puustoa kaatamalla rungot maahan. Yksittäisten uhanalaisten lajiesiintymien säilymistä voidaan auttaa myös aktiivisella puiden kaatamisella tai kaulaamisella, jos esiintymä uhkaa hävitä ilman näitä toimia.

Monikäyttömetsiin jätetyt Metsätalouden ympäristöoppaan mukaiset arvokkaat elävät säästöpuut*

* Arvokkaita, eläviä säästöpuuta ovat esimerkiksi yksittäiset, valtapuustoa järeämmät puut, kolopuut, tiedossa olevat petolintujen pesäpuut tai rinnankorkeusläpimitaltaan vähintään 10 cm:n paksuiset raidat, pihlajat ja jalopuut.

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TURVAAMINEN

Lajien seuranta, huomioiminen ja hoito

Hyviä uutisia erityisvastuullamme olevista lajeista

Äärimmäisen uhanalainen naali sai poikasia Suomessa ensimmäistä kertaa 25 vuoteen. Suomen puolella käyneitä naaleja on ruokittu automaateilla, joihin ketut eivät pääse, ja kettuja on metsästetty naalien alueilta pois. Pohjoismaisen yhteistyön tuloksena naaleja on tarhattu Norjassa ja päästetty vapaiksi muun muassa Enontekiön tuntureille, mistä naalipari löysi vanhan pesäluolaston.

Saimaannorpan kannan koko on kasvanut noin kym-

menellä yksilöllä kahteen aikaisempaan vuoteen verrattuna ja on nyt 430–440 norppaa. Viime vuosina poikasia on syntynyt vuosittain noin 90, mutta saimaannorppa on edelleen erittäin uhanalainen.

Poronhoitoalueella tarkastimme suojeluvastuullamme olevien petolintujen pesiä helikopterilla 1 343 kappaletta. Lisäksi pesiä tarkastettiin maastossa enimmäkseen vapaaehtoisvoimin. Tunnetuista maakotkien reviiireistä saatiin tarkastettua noin 90 prosenttia. Maakotkan pesintätulos oli hyvä ja muuttohaukan keskimääräinen. Äärimmäisen uhanalaisel-

la tunturihaukalla todettiin kymmenen onnistunutta pesintää ja niissä yhteensä 24 rengastusikäistä poikasta, mikä on kymmenen vuoden aikajanalla hyvä tulos.

Vastuulajeihimme kuuluu myös jokihelmisimpukka eli raakku, jonka elinympäristöjä kunnostetaan osana suojeluohjelmaa. Puhtaissa vesissä viihtyvä ja jopa 200-vuotiaaksi elävä raakku on avainlaji, joka hävittesään vesistöistä veisi mukanaan myös monta muuta lajia. Erittäin uhanalaista raakkua etsittiin 82 purosta ja sitä löydettiin 12 purosta, Tenojoen vesistö-

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TURVAAMINEN

sä. Lisäksi suunnittelimme LIFE Revives -hankkeessa raakkuvesien tilaa parantavia valuma-alueiden ennallistamisia ja työt käynnistyivät raakkupurojen kunnostuksilla 18 kilometrin verran Oulu- ja Iijokien alueilla.

Kartoitimme vastuulajien lisäksi myös hyönteis- ja kasvilajien esiintymiä sekä jatkoimme linnuston linjalaskentoja. Hyönteisinventoinneissa löytyi useita tieteelle uusia lajeja. Beetles LIFE -hankkeessa luotiin suojelualueille elinympäristöjä luontodirektiivin hyönteislajeille ennallistamispoltoilla ja lahoppua tuottamalla. Toimenpiteiden onnistumista seuralsimme eri hyönteisryhmien lajistokartoituksilla ja -seurannoilla. Havaintoja uhanalaisista lajeista kertyi ilahduttavasti ja kävi ilmi, että harvinaisen korpikolva-kovakuoriaisen isäntäpuuksi kelpaa myös keinotekoisesti tuotettu lahoppu.

Maalintujen linjalaskentoja tehtiin suojelualueilla 1 246 km, mistä Metsähallituksen työnä 934 km. Laskentoja on tehty säännöllisesti 1980-luvulta lähtien, ja niistä kertynyt aineisto on yksi arvokkaimmista Suomen metsä- ja suolintujen kannanmuutoksista kertova aineisto.

Olemme tuottaneet Ylä-Lapin luonnon kaukokartoitushankkeessa yhteistyönä Suomen ympäristökeskuksen kanssa uuden luontotyyppiaineiston Ylä-Lapin suojelu- ja erämaa-alueille. Aineiston tuotanto perustuu kaukokartoituksen ja maastohavaintojen yhdistämiseen kolmen miljoonan hehtaarin alalta ja päivittää tietojamme erityisesti tunturiluontotyypeistä, joista yli kolmannes Suomessa on uhanalaisia.

Kartoitimme myös kasvillisuutta monipuolisesti esimerkiksi Lapissa inventoimalla sammalia, jäkäliä ja putkilokasveja, tarkastamalla suojeltavien kasvilajien

esiintymiä ja hoitamalla neidonkengän kasvupaikkaa poistamalla puustoa. Etelärannikolla teimme suojeltavien ja muiden uhanalaisten putkilokasvilajien kiireellisiä esiintymätarkastuksia 45 paikassa. Luontoharrastajien suosiossa ovat myös Bioblitz-tapahtumat, joissa yhden vuorokauden aikana etsitään tietyltä alueelta mahdollisimman monta lajia. Monet osallistujista ovat alansa asiantuntijoita, ja löydöt lisäävät tietoa kohteen kasvi- ja eläinlajeista. Kesällä 2022 Liesjärven kansallispuistossa järjestetyssä Bioblitz-tapahtumassa löytyi 1 601 lajia. Näistä noin puolet oli kansallispuistolle ”uusia” eli lajeja, joista ei ollut aikaisempaa havaintoa.

Kartoitimme lajistoa monikäyttömetsissä

Monikäyttömetsissä otamme ympäristöohjeiden mukaisesti aina huomioon tiedossa olevat uhanalaiset lajit hakkuiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Vuonna 2022 täydensimme lajitiedon osalta mo-

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TURVAAMINEN

nikäyttömetsien paikkatietoaineistoa Metsähallituksen omien lajistoasiantuntijoiden inventointien perusteella, joita tehtiin yhteensä noin 500 hehtaarin alueella. Kartoituksissa tehtiin kaikkiaan yli 3 000 havaintoa uhanalaisista, silmälläpidettävistä ja muista metsätaloudessa huomioitavista lajeista. Havaitsimme muun muassa useita uusia erityisesti suojeltavien jäkälä-, sammal- ja sienilajien esiintymiä.

Toteutimme lajistokartoituksen pilotin, jossa selvitimme jäkälä- ja sammallajistoa yhteensä noin 50 kohteella Lapissa ja Kainuussa. Kohteiden pinta-ala oli yhteensä 140 ha. Tavoitteena oli selvittää uhanalaislajiston esiintymistä satunnaisesti valituilla monikäyttömetsäkohteilla. Kartoituskohteet olivat pienialaisia, vaihtelevan ikäisiä tavanomaisen metsätalouden piirissä olevia metsiköitä ja toiminnan ulkopuolisia luontokohteita. Vuonna 2022 selvityksessä lajihavainnot kertyi 1 150 kappaletta ja Punaisen kir-

jan lajeja havaittiin keskimäärin 7,5 lajia per metsikkö. Selvitystyötä jatketaan vuonna 2023.

Uhanalaisten lajien esiintymien turvaaminen on tärkeä osa metsätalouden monimuotoisuustyötä. Selvitimme turvaamisen keinoja vuonna 2022 päättyneessä Lajiesiintymät monikäyttömetsien suunnittelussa (LAJIDEMO) -projektissa. Hankkeen tuloksena esiteltiin toimintamalli, jossa lajistoarvoja sisältävät metsät luokitellaan laji- ja rakennepiirretietoa hyödyntäen toiminnan ulkopuolisiin ja metsänkäsittelyn piiriin jääviin kohteisiin. Lajiesiintymiä koskevat ratkaisut tehdään tapauskohtaisesti lajiasiantuntijoiden arvioinnin pohjalta.

Aloitimme Lajidemo-projektin tulosten viemisen käytäntöön vuoden 2022 aikana. Suunnittelimme hankkeen suositusten pohjalta puunkorjuun toimenpiteitä, rajasimme lajistoperusteisia luontokohteita

ja esitimme monimuotoisuustavoitteisesti hoidettavien alue-ekologisen verkoston tukialueiden perustamista. Toimeenpanoa jatketaan vuonna 2023 muun muassa päivittämällä Metsätalouden ympäristöoppaan lajiesiintymiä koskevaa ohjeistusta sekä toteuttamalla Metsähallitus Metsätalous Oy:n toimihenkilöille suunnattu lajisuojelun verkkokurssi.

Poistimme vieraspetoja lintuvesikohteilta

Haitalliset vieraslajit minkki ja supikoira ovat vakava uhka Suomen vesilintukannoille. Toteutimme minkin ja supikoiran poistopyyntiä Helmi-ohjelman mukaisesti yhteistyössä 120 hankkeeseen sitoutuneen metsästäjän voimin 30:ltä Pohjanlahden rannikkoalueella sijaitsevalta tärkeältä lintuvesikohteelta. Tavoitteena on koulutettujen pyyntiryhmien avulla tehostaa vieraspetopyyntiä tasolle, jolla vieraspetojen kannat saadaan laskuun ja vesilintujen poikastuotto kasvuun. Keväällä 2023 hankkeessa keskitytään poista-

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TURVAAMINEN

maan kohteilla lisääntymään valmistautuvia vieraspetoja.

Metsäpeurojen palautusistutus onnistuneesti päätökseen

Vuonna 2016 alkaneen MetsäpeuraLIFE-hankkeen keskeisimpänä tavoitteena on ollut palauttaa metsäpeura sen alkuperäisille esiintymisalueille eteläiselle Suomenselälle. Seitsemisen ja Lauhanvuoren kansallispuistoissa viisi vuotta sitten alkanut metsäpeurojen palautusistutus saatiin kesällä päätökseen, kun vapautimme loput metsäpeurat totutustarhoista luontoon. Molempien kansallispuistojen alueella elää nyt 40–50 yksilön kokoinen metsäpeurakanta, mikä ylittää koordinoimallamme MetsäpeuraLIFE-hankkeelle asetetut tavoitteet.

Metsähallitus vastaa myös metsäpeuran perimän turvaamisesta, joka käytännössä tarkoittaa, että pyrim-

me estämään metsäpeuran ja poron risteytymisen. Tätä varten aloitimme vuonna 2022 metsäpeuroja ja poroja erottavan aidan suunnittelun Oulun Ylikiimingin, Utajärven ja Puolangan alueella. Suunnittelutyötä edelsi esiselvitys, ja aidan eteneminen rakennusvaiheeseen riippuu muun muassa maanomistajille sopivan linjauksen löytymisestä.

SusiLIFE edistää vuorovaikutusta

Jatkoimme vuonna 2022 yhteistyötä Luonnonvarakeskuksen vetämässä SusiLIFE-hankkeessa, jonka tavoitteena on edistää ihmisen ja suden rinnakkaiseloja. Susi on Suomessa uhanalainen, mutta elinvoimaisen susikannan saavuttaminen on vaikeaa, jos ihmiset kokevat huolta ja pelkoa susien takia. SusiLIFE-hanke välittää tietoa sudesta, edistää vuorovaikutusta susialueilla ja kehittää keinoja estää kotieläinvahinkoja. Osallistuimme SusiLIFE-hankkeessa myös susien laittoman tappamisen ehkäisemiseen:

Itä-Suomessa erätarkastajamme partioivat yhdessä poliisin kanssa pitäen myös yhteyttä metsästäjien ja muiden paikallisten kanssa. Metsähallituksella on tärkeä rooli myös hankkeen viestinnässä. Järjestimme elokuussa 2022 susipäivän toimittajille Mustasaaren Björköbyssä, missä toimittajat pääsivät tutustumaan lampaiden laidunsaareen ja kuulemaan samalla SusiLIFE-hankkeen työstä ja tuloksista.

Case:

Lajistoasiantuntijan työssä oppiminen ei lopu koskaan (Metsä.fi-lehti) »

Pyry Veteli inventoi työkseen Metsähallituksen monikäyttömetsiä. Lajistohavainnot ovat tärkeässä roolissa, kun Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä pohditaan, miten metsänkäsittely toteutetaan niin, että samalla turvataan lajiston säilyminen.

VESI JA MERIEN LUONNONVARAT

Sisävesi- ja merialueet

Metsähallituksen hallintaan kuuluu noin 610 000 hehtaaria vesialueita järvissä ja noin 2,8 miljoonaa hehtaaria merialuetta, eli yli puolet Suomen aluevesistä. Teemme paljon työtä vesien kestävästä käytöstä ja vesiensuojelun parissa: hoidamme kosteikkoja, kunnostamme valuma-alueita, kartoitamme sisävesiluontoa ja inventoimme meriluontoa.

Ehkäisemme metsätalouden vesistökuormitusta ja kunnostamme valuma-alueita

Pyrimme metsätalouden vesiensuojelutoimenpiteillä ehkäisemään valumavesien kiintoaines- ja ravinne-

huuhtoumien lisääntymistä sekä selkeyttämään valumavesiä mahdollisimman tehokkaasti. Valuma-alue-suunnittelussa sovitamme yhteen metsätalous- ja luonnonhoitotoimenpiteitä riskikohteiden tunnistamiseksi, jonka jälkeen suunnittelemme kohteille toimenpiteet, joilla voimme rajoittaa valuma-alueelta huuhtoutuvan kuormituksen määrää halutulle tasolle ympäristöhaittojen vähentämiseksi.

Olemme mukana John Nurmisen säätiön johtamassa ja Pohjanmaan ELY-keskuksen osin rahoittamassa Valuma-aluesuunnittelulla vesistöystävällistä metsänhoitoa (VALVE-Metsä) -hankkeessa, jonka tavoit-

teenä on edistää vesistöystävällistä metsätaloutta turvemailla ja samalla vähentää Itämereen päätyvää ravinnekuormaa. Hankealue sijaitsee Pohjois-Pohjanmaalla, turvemaavaltaisella metsäalueella, johon kuuluu yksityisiä maanomistajia, valtion suojelualueita sekä Metsähallituksen metsätaloustaloudessa olevia monikäyttömetsiä. Vuonna 2022 hankkeessa valmistui koko valuma-alueen kattava vesistöystävällisen metsänhoidon suunnitelma, jonka pohjalta aloitimme vesiensuojeluratkaisujen teknisen suunnittelun valtion monikäyttömetsissä ja toteutimme puupuhdistamot, joiden avulla aiempien ojitusten yhteydessä rakennettujen lasketusaltaiden tehoa pa-

VESI JA MERIEN LUONNONVARAT

rannetaan. Jatkamme suunnitelman toimenpiteiden toteutusta hankealueella vuonna 2023.

Jatkoimme myös vesistöjen valuma-alueiden kunnostuksia kesällä 2022 käynnistyneessä NbS-Mätäs-oja-nimisessä projektissa, jossa toteutimme purokunnostusta sekä puron valuma-alueen soiden ennallistamista sekä jatkoimme toimenpiteiden vaikuttavuuden seurantaan yhdessä kumppaneiden kanssa. Tavoitteena on edistää luontopohjaisten ratkaisujen avulla alueen biologista monimuotoisuutta sekä hillitä ilmastonmuutosta poistamalla ilmakehästä hiiltä ja varastoimalla sitä hiilivarannoksi ennallistettaviin turvemaihin. Vuoden 2022 aikana toteutimme projektissa lähes 22 hehtaaria suon ennallistamista viidellä eri suoalueella ja 0,4 kilometriä purokunnostusta kolmella eri koskialueella. Lisäksi paransimme lähdenorojen tilaa 2,3 kilometrillä. Projekti jatkuu vuoden 2024 loppuun asti ja työt toteutetaan Metsähallitus Metsätalous Oy:n ja Metsähallituksen Eräpalvelujen yhteistyönä. Rahoittajana

projektissa toimii Metsähallituksen lisäksi Pohjoismaiden ministeriöneuvosto.

Kunnostimme ja kartoitimme monikäyttömetsien vesiluontoa

Vuonna 2022 kunnostimme 34 koskea kymmenellä eri joella tai purolla. Koskikunnostuksia kertyi noin 11 hehtaaria sekä purokunnostuksia 5,4 kilometriä. Tavoitteena oli palauttaa jokiin ja puroihin lohikalojen kutu- ja pienpoikasalueita, jotka ovat niistä ympäristön muokkausten takia hävinneet. Perattuja koskia

kivettiin, kutu- ja poikaelinympäristöjä lisättiin, vanhoja kuivuneita uomia vesitettiin ja virtavesiin lisättiin puuta monipuolistamaan virtausolosuhteita ja syvyysvaihtelua sekä tulvittamaan hiekkaa. Kiveämis- ja kutuelinympäristöjen kunnostamistoimenpiteillä lisättiin tai parannettiin vaelluskalojen kutuelinympäristöjä 870 kappaletta sekä poikaselinympäristöjä 389 aaria. Toimenpiteet auttavat vaelluskalojen ohella monia harvinaistuneita ja uhanalaisia lajeja sekä parantavat laajemminkin vesistön tilaa.

Vuonna 2022 tehdyt virtavesien kunnostukset monikäyttömetsissä

Jokien kunnostus	Purojen kunnostus	Koskien ja purojaksojen kunnostus	Kutuelinympäristöt	Poikaselinympäristöt
11,08 ha	5,4 km	34 kpl	870 kpl	389 aaria

VESI JA MERIEN LUONNONVARAT

Edistämme saimaannieriäkantojen elinvoimaisuutta sen keskeisillä elinalueilla Saimaalla

Vuonna 2022 alkaneen Pro saimaannieriä -hankkeen tavoitteena on äärimmäisen uhanalaisen saimaannieriäkannan elvyttäminen ja luonnossa lisääntyvän, kalastusta kestävän kannan palauttaminen. Kohdealueena hankkeessa ovat saimaannieriän keskeisimmät elinalueet, eli läntinen Etelä-Saimaa ja Kuoli-mo. Hankkeen tärkeimpiin toimenpiteisiin kuuluvat muun muassa luonnonkantojen monimuotoisuutta ja levittäytymistä tukevien viljelykantojen uusiminen sekä istutusmenetelmien kehittäminen. Toimenpiteet suunnitellaan ja tehdään yhdessä vesialueen omistajien kanssa. Hanke kestää vuoteen 2026 asti.

Laadimme ensimmäisen luonnonvarasuunnitelman merialueille

Olemme sitoutuneet tavoittelemaan meren hyvää tilaa. Vuonna 2022 käynnistimme ensimmäisen yksinomaan merialueita koskevan luonnonvarasuunnitelman laatimisen vuosille 2024–2028. Suunnittelualue kattaa Suomen aluevesistä saarineen lähes 30 000 neliökilometriä. Teemme luonnonvarasuunnittelua yhdessä sidosryhmien kanssa tavoitteina yhteensovittaa merialuetta koskevia tarpeita ja toiveita, lisätä meritoimintamme arvoa yhteiskunnan kannalta ja tuottaa uusia innovaatioita. Osallistumme suunnittelussa myös aktiivisesti suojelualueverkostoa tukevien luonnon monimuotoisuutta turvaavien merialueiden (Other Effective Area-based Conservation Measures, OECM) määrittelytyöhön, joka liittyy EU:n biodiversiteettistrategian toteuttamiseen. Itse määrittelytyö tehdään LIFE IP Biodiversea -hankkeessa yhdessä

ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen kanssa. Suunnitelma valmistuu vuoden 2023 loppuun mennessä.

Tehostamme meriluonnon suojelua ja edistämme luonnonvarojen kestäväää käyttöä

Arvioimme vuoden aikana merisuojelu-hankkeessamme suojelun tehokkuutta eri alueilla. Itämeren lajistoa ja luontotyyppejä suojellaan eri tavoin eri alueilla, joihin kuuluvat valtion suojelualueet, kuten kansallispuistot, yksityiset suojelualueet, Natura 2000 -alueet ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvat suojelualueet. Tulosten mukaan suojelu on tehokkainta valtion suojelualueilla, joilla koko alue kaikkine lajeineen ja luontotyypeineen on suojelun piirissä.

VESI JA MERIEN LUONNONVARAT

Tehostamme meriluonnon suojelua ja edistämme luonnonvarojen kestäväää käyttöä – Suomen meri- ja rannikkoalueilla Biodiversea LIFE IP -hankkeessa, jonka vetäjänä Metsähallituksen Luontopalvelut toimii. Vuonna 2022 pyysimme hankkeessa äärimmäisen uhanalaisen meriharjuksen emokaloja, joista perustettiin Luonnonvarakeskuksen kalanviljelylaitokselle uusi emokalasto. Tavoitteena on vahvistaa Perämeren erittäin uhanalaisen meriharjuksen kantoja istuttamalla laitosolosuhteissa syntyviä poikasia takaisin Perämeren karikoille. Emokalapyynnit jatkuvat myös tulevina vuosina. Hankkeen aikana tulemme paikantamaan monimuotoisimmat ja arvokkaimmat vedenalaisen luonnon kohteet ja teemme koko rannikon kattavan tiekartan suojelualueverkoston kehittämiseksi.

Kartoitimme myös merien uhanalaisia lajeja Suomen rannikkovesistä 200 alueelta. Kartoitustyön tulosten mukaan erityisesti rantarakentaminen ja ruovikoituminen lisäävät Itämeren lajikatoa.

Vuosille 2022–2025 Metsähallituksen Luontopalvelut on tehnyt Itämeren suojeluun liittyvän uuden sitoumuksen, jossa tarjoamme Baltic Sea Action Groupille asiantuntijaosaamista uusien merellisten suojelukohteiden tunnistamisessa ja suojeluun liittyvien rajoitusten suunnittelussa.

Kuva: Heidi Arponen

Case:

Freshabit juurrutti uusia toimintatapoja sisävesien suojaksi (Metsä.fi-lehti) »

Suomen suurin sisävesien luonnonsuojeluhanke Freshabit LIFE IP päättyi syyskuussa. Seitsenvuotisessa hankkeessa on katsottu alusta asti kauas tulevaisuuteen – tavoitteena oli luoda uusia verkostoja ja pysyviä toimintatapoja, jotta vaikuttava luonnonsuojelutyö jatkuisi hankkeen jälkeenkin.

Yhteiskunta

Vastuullisuusohjelman yhteiskunta-painopistealue kattaa strategian hyvinvointi- ja biotalous-teemoihin liittyvät lupaukset. Keskiössä on strategia- ja vastuullisuustyöstämme syntyvä arvo, jota kasvatamme sekä hyvinvoinnin, kulttuurin ja talouden osalta että kestävien palvelujen ja uusiutuvien ratkaisujen avulla.

Sisältö:

Talous	s. 103
Hyvinvointi ja kulttuuri.....	s. 110
Kestävät palvelut ja uusiutuvat ratkaisut	s. 120

TALOUS

Taloudellista hyvinvointia

Vuonna 2022 Metsähallitus-konsernin tulos oli 150,9 miljoonaa euroa ja Metsähallituksen toiminnalla oli suoria vaikutuksia yhteiskuntaan verojen, palkkojen, materiaali- ja palveluostojen, investointien ja tuloutuksen kautta yli 500 miljoonan euron verran. Epäsuoria talousvaikutuksia syntyi hankintojen ja ulkopuolelta ostetun työn arvoketjujen sekä mahdollistettujen työpaikkojen kautta noin 3 miljardin verran.

Metsähallituksen verojalanjälki

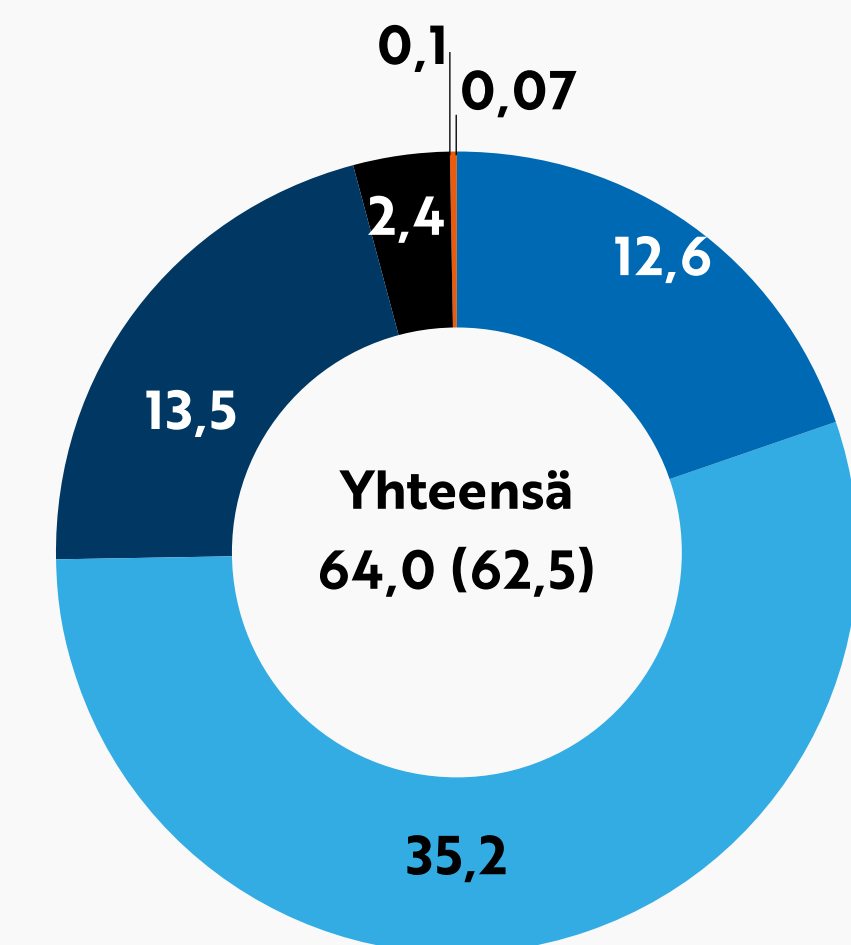
Verojalanjäljellä tarkoitetaan toiminnastamme yhteiskunnalle maksettuja veroja ja veronluonteisia maksuja. Veroihin liittyvät ilmoitukset ja raportointi tehdään keskitetysti konsernin talousyksikössä. Veroasioissa käytämme tarvittaessa ulkopuolista asiantuntija-apua

muun muassa erillisselvityksissä ja tulkintaan liittyvissä asioissa.

Verojen maksamisen periaatteena on, että verot maksetaan siihen maahan, jossa verovelvollisuus on syntynyt. Kaikki Metsähallitus-konserniin kuuluvat yhtiöt sekä Metsähallitus-liikelaitos ovat suomalaisia, ja maksamme kaikki verot Suomeen. Metsähallituksella ei ole tytäryhtiöitä tai sivuliikkeitä muissa maissa.

Metsähallituksen verojalanjälki oli 64,0 miljoonaa euroa vuonna 2022. Verojalanjäljestä suurin osa oli arvonlisäveroa, joka muodostui pääasiassa Metsähallitus-liikelaitoksen toiminnasta. Myös palkkaverot muodostivat merkittävän osuuden verojalanjäljestämme. Maanlaajuisena organisaationa vaikutamme palkkojen kautta myös aluetalouksiin.

Tulovero muodostuu tytäryhtiöiden ja liikelaitoksen tuloveroista. Maksamme omistuksessamme olevista kiinteistöistä kiinteistövero. Kiinteistövero ei makseta metsästä.

Metsähallituksen verojalanjälki 2022 (2021), milj. €

- Tulovero 12,6 (13,7)
- Arvonlisävero 35,2 (33,5)
- Ennakonpidätys 13,5 (12,8)
- Kiinteistövero 2,4 (2,3)
- Varainsiirtovero 0,1 (0,2)
- Ajoneuvovero 0,07 (0,07)
- Sähkövero 0 (0) Luvut ei saatavilla
- Lentovero 0 (0) Luvut ei saatavilla

Yhteensä 64,0 (62,5)

Talous 2022

Tuloutus valtiolle
110 milj. €

Henkilöstön palkat
ja palkkiot
60,5 milj. €

Verot
64 milj. €

Materiaali- ja
palveluostot
278,4 milj. €

Epäsuorat
vaikutukset
aluetalouteen
3 mrd. €

8 IHMISARVOISTA
TYÖTÄ JA
TALOUSKASVUA

TALOUS

Vastuullinen hankinta

Hankinnat ovat tärkeä osa Metsähallituksen vastuullisuutta. Metsähallitus-liikelaitos sekä Metsähallitus Metsätalous Oy ovat julkisista hankinnoista annetun lain mukaisia hankintayksiköitä. Se tarkoittaa, että noudatamme hankinta- ja kilpailutusmenettelyisämme hankintalakia, joka tuottaa useita vastuullisuutta varmentavia lähtökohtia toimintaamme.

Sitoutamme toimittajat Metsähallituksen toimintatapaohjeeseen, joka on osana kaikkia tarjouspyyntöjämme. Hankintayksikkömme edistää lisäksi toiminnassaan tilaajavastuulain mukaisesti yritysten mahdollisuutta osallistua tasapuolisesti, avoimesti ja syrjimättä julkisiin hankintoihin. Teemme tilaajavastuulain mukaiset selvitykset kaikista yli 9 000 euron arvoisista hankinnoista. Selvityksillä varmistamme esimerkiksi työehtojen noudattamista ja torjumme harmaata taloutta.

Metsähallituksen hankintojen johtaminen perus-

tuu Metsähallituksen toimintojen tarpeisiin, laadukkaaseen kilpailuttamis- ja hankintaosaamiseen ja toimialan seurantaan. Vahvistamme hankintojen yhtenäisyyttä ja vastuullisuutta, parannamme hankintaosaamista ja raportointia strategiamme mukaisesti. Tavoitteena on kehittää hankintaprosessia yhteisen tiedon avulla, parantaa hankintojen ennakoitua ja kasvattaa hankinnan tuloksellisuutta. Seuraamme ja osallistumme tiivisti Hankinta-Suomen puitteissa tehtävään julkisten hankintojen vaikuttavuuden kehittämistyöhön.

Liikelaitoskonsernin hankintatoimi, joka on osa Laki-asiat ja vaatimustenmukaisuusyksikköä, tukee vastuualueiden hankintoja ja vastaa Metsähallituksen julkisten hankintojen yhteisistä toimintaperiaatteista ja hankintaprosessin ohjauksesta ja kehittämisestä. Hankintojen johtoryhmä seuraa ja kehittää koko liikelaitoskonsernin hankintoja. Hankintatoimesta raportoidaan Metsähallituksen johtoryhmälle säännöllisesti. Metsähallitus Metsätalous Oy hankinnoista

vastaa yhtiön resurssitiimi ja Luontopalvelujen hankinnoista Luontopalvelujen hankintatiimi.

Kehittämisen avaintemana vastuullisuus

Vuonna 2022 hankintojen kehittämisen avaintemana oli vastuullisuus. Lähtökohtanamme oli osaamisen ja resurssien johtaminen, markkinatuntemus ja merkittävimpien vaikutuspaikkojen tunnistaminen sekä vastuullisiin hankintoihin liittyvän datan lisääminen. Kehitimme ja tarkastelimme hankintoja kaikista vastuullisuuden ja kestävyden näkökulmista ja asetimme tavoitteita vastuullisuusohjelmamme painopistealueiden, johtaminen, ympäristö, ihmiset ja yhteiskunta, mukaisesti.

Johtaminen-painopistealueella vastuullisuus näkyi hankinnoissamme etenkin hyvän hallinnon ja vaatimustenmukaisuuden turvaamisena sekä sisäisten työkalujen, prosessien ja sopimushallinnan kehittämisenä. Loimme hankintojen vastuullisuustarkastelulle seurantamallin, jossa vastuulliseen hankintaan

TALOUS

tähtäviä toimenpiteitä seurattiin ja niistä raportoitiin säännöllisenä prosessina hankintojen johtoryhmässä ja vastuullisuusryhmässä. Kehitämme seurantamallia edelleen vuonna 2023.

Julkaisimme Metsähallituksen intrassa koko henkilöstön apuvälineeksi tarkoitetun hankintakäsikirjan sekä verkko-oppimispohjaisen sisäisen hankintakoulutuksen. Lisäksi laadimme ja julkaisimme vastuullisia hankintoja koskevan verkkokoulutuksen, joka oli sidottu osaksi henkilöstön tulospalkkiokriteereitä.

Kansainvälisten talouspakotteiden noudattaminen on noussut entistä tärkeämmäksi EU:n määrättyä joukon uusia pakotteita Venäjää vastaan vastauksena sotilaalliseen hyökkäykseen Ukrainaan. Lisäisimme tarjouspyyntöihin ja sopimusehtoihin EU-sääntelyn mukaiset uudet ja tarkentuneet pakote ehdot. Otimme myös käyttöön pakoteseurantatyökalun pakotteiden tarkistamisen tueksi.

Ympäristövastuullisuus näkyi vuonna 2022 konkreettisesti kaikissa hankintalajeissamme. Laadimme esimerkiksi rakennusurakoiden tarjouspyyntöpohjiin ehdot sertifioidusta ympäristöjärjestelmästä, kaluston päästövaatimuksista sekä vähäpäästöisemmän kaluston laatupisteistä. Tietokoneilta vaadittiin kiertettävyyttä käyttöiän loputtua, ja ne on toimitettava uusiutuvista materiaaleista valmistetuissa pakauksissa. Huoltopalvelukilpailutukseen puolestaan sisältyi puun alkuperävaatimus (PEFC). Metsähallitus Metsätalous Oy:n kilpailuttamat ns. hiilinieluhankkeet puolestaan liittyivät turvemaakohteen tuhkalannoitukseen ja sen vaikutuksesta lisääntyvään hiilensidontaan.

Ihmiset-teeman tarkastelussa hankintojen vastuullisuutta pyrittiin edistämään työllistämisehdon käyttämisellä esimerkiksi Metsähallitus Metsätalous Oy:n metsäpalvelujen hankinnassa. Vuonna 2023 tulemme jatkamaan työllistämisehdon käyttöä yhdessä hankinnassa ja neljässä eri puolella Suomea olevissa

hankintaerässä. Vuonna 2022 käynnistimme myös Sanginjoen luonnonsuojelualueen huoltojen hankinnan, jossa sopimus varataan erityisille toimijoille kuten työkeskuksille ja yhdistyksille, jotka työllistävät pitkäaikaistyöttömiä tai työttömiä nuoria sekä toteuttavat toiminnassaan kuntouttavaa työtoimintaa. Edellytyksenä tarjouskilpailuun osallistumiselle on, että vähintään 30 prosenttia työkeskuksen, toimittajan tai työohjelman työntekijöistä on heikommassa asemassa olevia työntekijöitä. Lisäksi pyrimme varmistamaan vastuullisuutta muun muassa työvaatteiden ja turvavarusteiden sekä henkilöstön muistamislahjojen välityspalvelun hankinnoissa tuotteen tai palvelun tuotanto- ja työskentelyolosuhteisiin liittyvillä ehdoilla.

Hankinnat huomioitiin myös Metsähallituksen toimintaa koskevassa ihmisoikeusvaikutusten arvioinnissa, jossa ne olivat merkittävässä osassa. Arvioinnissa tarkasteltiin toimintamme negatiivisia ja positiivisia ihmisoikeusvaikutuksia ja riskienhallintaa negatiivisten vaikutusten vähentämiseksi.

TALOUS

**Kansallispuistojen, valtion
retkeilyalueiden ja eräiden muiden
suojelu- ja virkistysalueiden kävijöiden
rahankäytön paikallistaloudelliset
kokonaistulovaikutukset**

391,8 milj. €
(460,4)

**Eräasiakkaiden
rahankäytön
aluetaloudelliset
kokonaistulovaikutukset**

49,4 milj. €
(54,6)

**Kansallispuistojen,
valtion retkeilyalueiden ja
eräiden muiden suojelu- ja
virkistysalueiden kävijöiden
tuottama työllisyysvaikutus,**

3 158 htv
(3 697)

**Metsästys- ja
kalastusasiakkaiden
tuottama
työllisyysvaikutus,**

267 htv
(291)

Toimittamallamme puuraaka-aineella merkitystä alue- ja kansantaloudessa

Metsähallituksen toimittama puu vaikuttaa alue- ja kansantalouden näkökulmasta erilaisten kerrannaisyötyjen ja vientitulojen kautta. Vuonna 2022 Metsähallituksen toimittama puu mahdollisti 2,8 miljardin euron liikevaihdon metsäteollisuudessa, ja sen osuus Suomen metsäteollisuuden viennin arvosta oli noin 1,1 miljardia euroa.

Metsähallituksen monikäyttömetsien hoitoon ja käyttöön sekä niistä korjattuun puuhun perustui Suomen metsäsektorin 63 000 työpaikasta vuonna 2022 lähes 8 prosenttia, eli noin 5 000 työpaikkaa.

Kerrannaisvaikutuksineen työpaikkojen määrä kasvaa 11 000 työpaikkaan.

Laskelmat perustuvat tilastokeskuksen viimeisimpiin, vuoden 2021 aineistoihin.

Virkistyskäytön ja eränkävynnin aluetalousvaikutukset laskivat pandemian helpottaessa

Kansallispuistojen, valtion retkeilyalueiden ja eräiden muiden suojelu- ja virkistysalueiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaistulovaikutukset vuonna 2022 olivat 391,8 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutus 3 158 henkilötyövuotta. Näistä kansallispuistokäyntien osuus oli 275 miljoonaa euroa ja

työllisyysvaikutus 2 166 henkilötyövuotta.

Vaikutukset laskivat hieman edellisestä vuodesta kävijämäärien mukana. Ne ovat kuitenkin kasvaneet ennen koronapandemiaa olevasta vuoden 2019 tasosta, jolloin kansallispuistojen, valtion retkeilyalueiden ja eräiden muiden suojelu- ja virkistysalueiden kävijöiden kokonaisvaikutukset olivat 321,9 miljoonaa euroa ja 2 593 henkilötyövuotta.

Kalastuksen ja metsästyksen vaikutus aluetalouksiin laski hieman edellisestä vuodesta. Eränkävijät toivat aluetalouksiin lisätuloa 49,4 miljoonaa euroa, minkä merkitys työllisyyteen oli 267 henkilötyövuotta.

TALOUS

Liiketoiminnan panostus yhteiskunnallisiin velvoitteisiin kasvoi hieman

Toimimme liiketoiminnassa aktiivisesti ja vastuullisesti ympäristön, ihmisten ja yhteiskunnan hyväksi ja huolehdimme metsähallituslaissa säädettyjen luonnon monimuotoisuutta, virkistyskäyttöä, saamelaiskulttuuria ja porotaloutta koskevien yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteutumisesta.

Vuonna 2022 panostimme liiketoiminnassa yleisiin yhteiskunnallisiin velvoitteisiin 80,3 miljoonaa euroa, josta Metsähallitus Metsätalous Oy:n osuus oli 77,8 miljoonaa euroa ja Metsähallitus Kiinteistökehityksen 2,5 miljoonaa euroa. Panostus kasvoi viime vuodesta 0,6 miljoonaa euroa. Lisäpanostuksia teh-

tiin erityisesti saamelaiskulttuurin ja porotalouden huomioimisessa. Yhteiskunnallisten velvoitteiden kokonaispinta-ala lisääntyi noin 4 000 hehtaaria erityisesti porolaidunalueilla ja virkistyskäyttökohteilla vuoteen 2021 verrattuna.

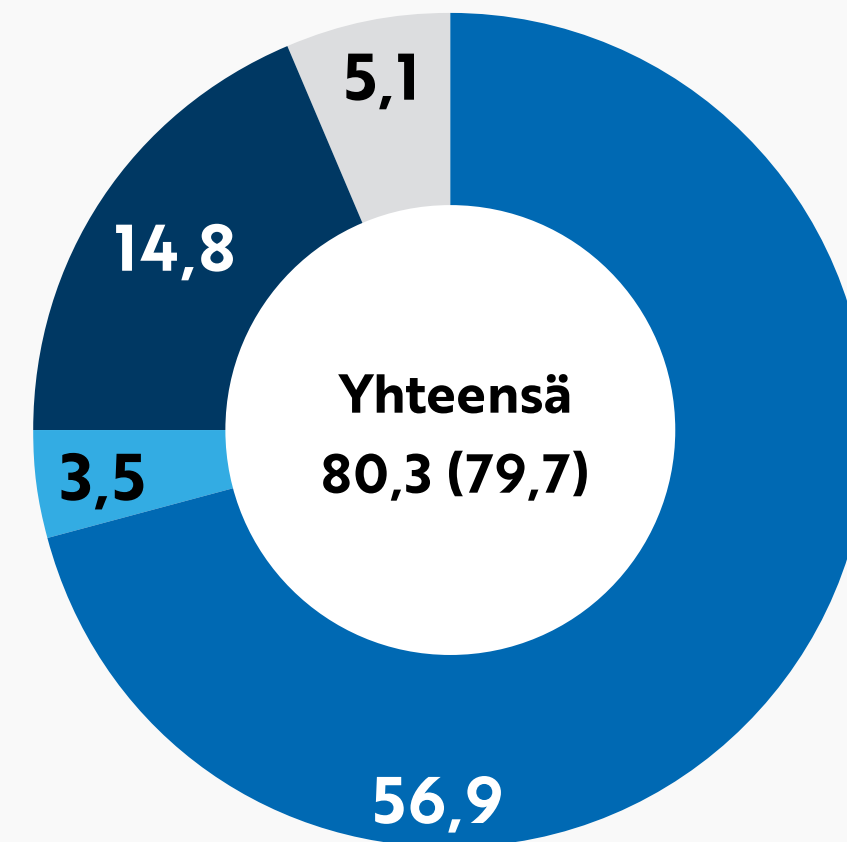
Vuonna 2022 liiketoiminta panosti lisäksi omistajapolitiikan mukaisten uusien yhteensovittamistoimien toteuttamisen 17,92 miljoonaa euroa. Panostus kasvoi hieman viime vuoteen verrattuna.

Raportoimme vuosittain kaikista yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden täyttämisestä seurantaraportissa.

Panostimme liiketoiminnassa yleisiin yhteiskunnallisiin velvoitteisiin 80,3 miljoonaa euroa.

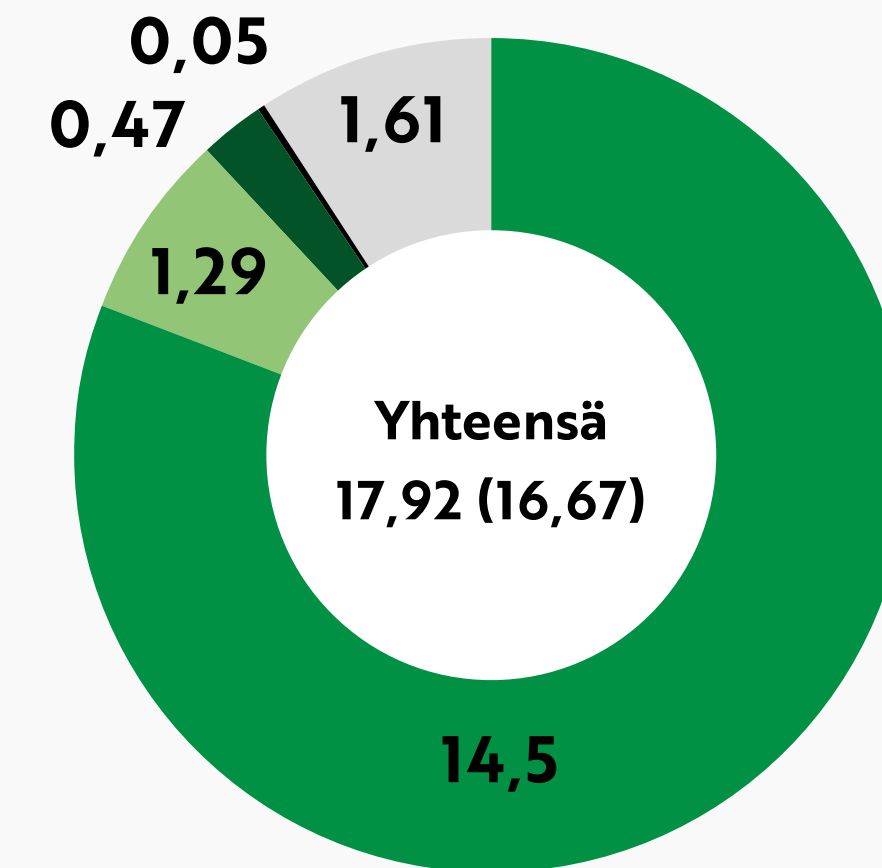
TALOUS

Liiketoiminnan panostus yleisiin yhteiskunnallisiin velvoitteisiin 2022 (2021), milj. €

- Luonnon monimuotoisuus 56,9 (56,9)
- Porotalous 3,5 (3,2)
- Virkistyskäyttö 14,8 (14,9)
- Saamelaiskulttuuri 5,1 (4,7)

Yhteensä 80,3 (79,7)

Liiketoiminnan panostus omistajapolitiikan mukaisiin uusiin yhteensovittamistoimiin 2022* (2021), milj. €

- Peitteellisen metsänkäsitteilyn lisääminen tavoitteiden yhteensovittamisessa** 14,5 (10,7)
- Aktiivisen luonnonhoidon ohjelma 1,29 (1,2)
- Tutkimus ja kehittäminen 0,47 (0,4)
- Ilmasto-ohjelma 0,05 (3,55)
- Virkistyskäyttö ja luontomatkoilu 1,61 (0,91)

Yhteensä 17,92 (16,67)

* Vuoden 2022 panostukset vähentävät vuoden 2023 tuloutusta.

** Myrskytuhoakkuista ei ole laskettu mukaan lisäpanostukseen.

HYVINVOINTI JA KULTTUURI

Iloa, terveyttä ja hyvinvointia miljoonille

Mahdollistamme sen, että luonnosta voi nauttia retkeillen, mökkeillen, marjastaen, metsästäen ja kalastaen. Vaalimme alueidemme kulttuuriympäristöjä: perinnemaisemia ja niiden rakennusperintöä sekä arkeologisia muistomerkkejä rauniolinnoista tervahautoihin. Tuemme perinteisten luonnossa liikkumisen tapojen ja taitojen jatkumista osana elävää perintöä ja siirrämme eräperinteitä sukupolvelta toiselle. Lisäämme myös tietoa luonnosta sekä kestävästä kehityksestä.

Kuva: Katri Lehtola

Terveys, hyvinvointi ja kulttuuri 2022

6,7 milj.
luontokäyntiä
kansallispuistoihin,
valtion retkeilyalueille ja
muille suojelualueille ja
retkeilykohteille

0,5 milj.
eräkäyntipäivää

1,7 milj.
käyntikertaa
luontokeskuksissa ja
kulttuuriperintökohteilla.*

*Sisältää käyntikerrat historiakohteilla.

Yli 93 000
henkilöä tavoitettu
opastusten, tapahtumien ja
luontokasvatuksen kautta

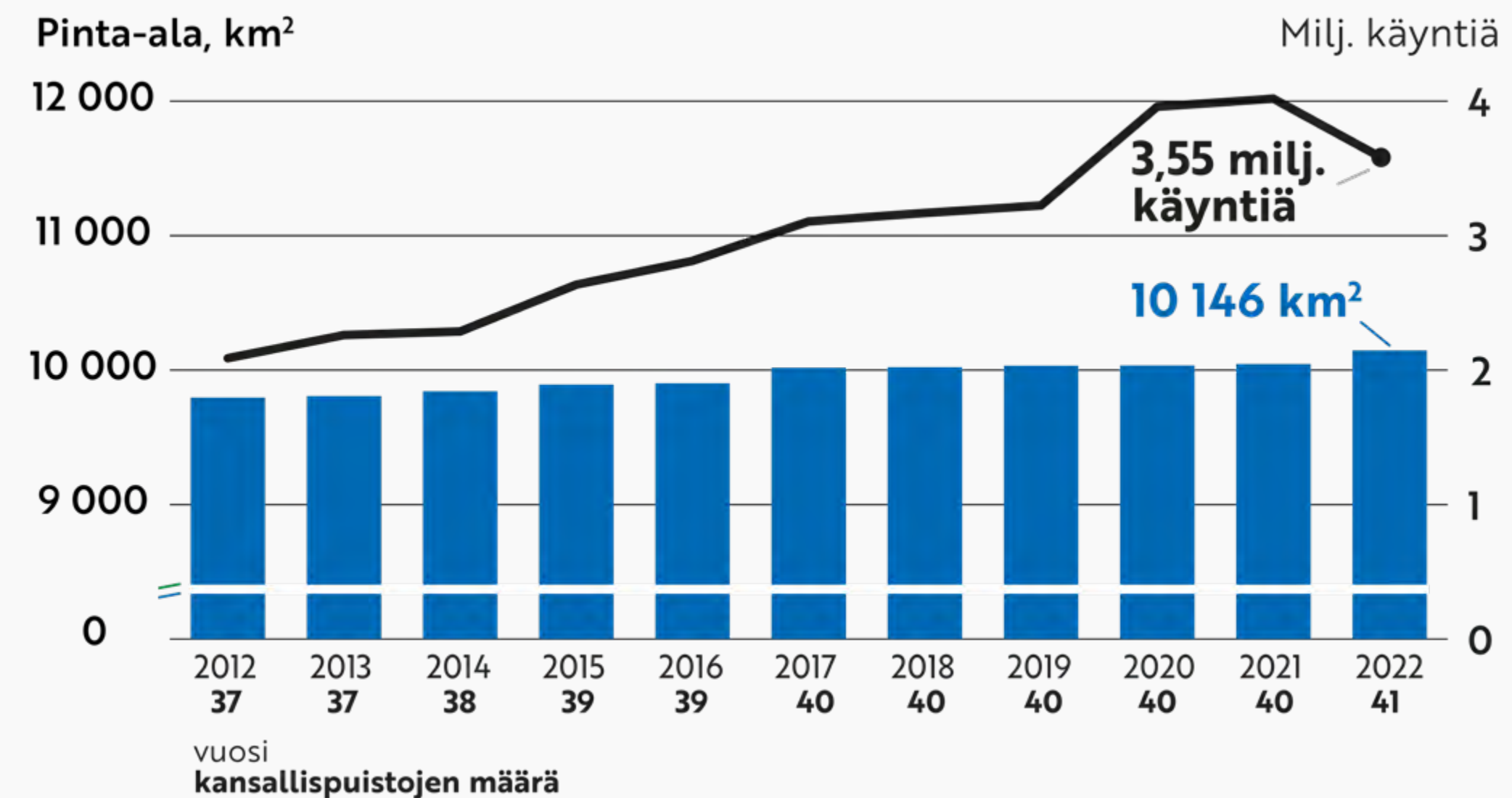
HYVINVOINTI JA KULTTUURI

Kansallispuistokäyntien määrä tasaantui koronapandemian jälkeen

Matkailuvuosi alkoi vilkkaana erityisesti pohjoisen Suomen kansallispuistoissa, mutta Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan muutti tilannetta keväällä. Taloudellinen epävarmuus ja polttoaineiden kohonneet hinnat vaikuttivat kuluttajien käyttäytymiseen. Erityisesti kansallispuistoihin, jotka sijaitsevat etäällä kasvukeskuksista tai kaukana saaristossa, tehtiin aiempaa vähemmän vierailuja. Loppuvuotta vauhditti Lapissa hyvin sujunut joulumatkailu.

Vuonna 2022 kansallispuistoissa, valtion retkeilyalueilla, historiakohteilla ja virkistyskäytöllisesti merkittävillä suojelualueilla ja retkeilykohteilla vierailtiin yhteensä noin 7,4 miljoonaa kertaa, joista kansallispuistojen käyntikertoja oli 3,5 miljoonaa. Koronapandemian aikaisia huippuvuosien käyntimääriä kansallispuistoissa ei saavutettu, mutta käyntimäärät jatkoivat pitkän aikavälin kasvua: nousua oli 10 prosenttia verrattuna vuoteen 2019.

Kansallispuistojen käyntimäärien ja kansallispuistoverkoston kehitys 2012–2022

Maastokohteiden lisäksi luontokeskuksiin ja asiakaspisteisiin tehtiin vuonna 2022 noin miljoona käynti-

kertaa. Tämän lisäksi perinnetiloilla ja luontotuvilla vierailtiin 42 500 kertaa.

HYVINVOINTI JA KULTTUURI

Kansallispuistokävijöiden tyytyväisyys ennätystasolla

Mittaamme kansallispuistokävijöiden asiakastyytyväisyyttä vuosittain. Kävijätutkimusten mukaan ihmiset arvostavat luontokokemuksia ja ovat erittäin tyytyväisiä kansallispuistojen palveluihin ja retkeily-ympäristöön. Vuonna 2022 asiakkaiden tyytyväisyys oli 4,43 (asteikko 1–5), mikä on korkein lukema, joka koskaan on annettu.

Kävijät arvioivat kokemansa terveys- ja hyvinvointivaikutukset noin 100 euron arvoiseksi käyntiä kohti. Kävijätutkimusten ja -laskentojen perusteella voidaan arvioida kaikkien Suomen kansallispuistoissa vuonna 2022 vierailleiden henkilöiden kokemiksi terveysvaikutuksiksi yhteensä noin 355 miljoonaa euroa.

Myös kalastajien ja metsästäjien asiakastyytyväisyys on pysynyt korkeana. Asiakastyytyväisyyskyselystä saatiin mittaushistorian toiseksi korkein tulos. Asiakkaat kokevat, että kalastus ja metsästys lisäävät heidän sosiaalista, psyykkistä sekä fyysistä hyvinvointia.

Virkistyskäytön hyvinvointivaikutukset 2022 (2021)

Kävijöiden kokemat (sosiaaliset, psyykkiset ja fyysiset) terveys- ja hyvinvointivaikutukset suojelualueilla ja historiakohteissa, asteikko 1–5

4,34
(4,33)

Liikkujien kokemat terveys- ja hyvinvointivaikutukset kansallispuistoissa, €/krt

100

Luontokeskusten ja maastopalvelujen asiakastyytyväisyys

4,43
(4,38)

Metsästäjien ja kalastajien asiakastyytyväisyys

metsästäjät
3,77
(3,77)

kalastajat
3,78
(3,81)

HYVINVOINTI JA KULTTUURI

Huomioimme esteettömyyden luontokohteilla

Ylläpidämme kymmeniä esteettömiä ja helppokulkuisia retkikohteita, jotka soveltuvat myös apuvälineillä liikkuville tai helppoja reittejä hakeville. Huomioimme esteettömyyden kaikissa uusissa suojelualueiden retkeilykohteissa mahdollisuuksien mukaan.

Esteettömillä reiteillä on tyypillisesti esteetön käymälä ja tulentekopaikka, jonka lisäksi monilla kohteilla on myös luonnon tarkkailua varten lintutorni tai katselulava. Osa esteettömistä reiteistä on vaativia, joita esimerkiksi pyörätuolilla liikkuva voi käyttää avustajan kanssa. Esteettömiä reittejä oli vuonna 2022 yhteensä 35–40 km ja reitin keskipituus oli 700 metriä. Esteettömiä luontokohteita on ympäri Suomen ja tietoa kohteista löytyy [Luontoon.fi-verkkosivuiltamme](https://www.luontoon.fi/verkkosivuiltamme).

Kunnostimme retkeilyrakenteita ja kulttuuriperintökohteita

Jatkoimme vuonna 2022 retkeilyrakenteisiin ja -palveluihin liittyvän korjausvelan pienentämistä tavoitteena taata turvalliset maastorakenteet ja välttää luonnon kulumista sekä estää uuden korjausvelan syntyä. Kunnostimme taukopaikkoja ja reittejä sekä lisäsimme esteettömiä maastopalveluja. Rakennusten kunnostuksessa painotettiin energiatehokkuutta, asiakasturvallisuutta ja kestävyyttä. Teimme myös maastorakenteiden sijainti- ja kuntotiedon laajan päivityksen paikkatietojärjestelmään. Useiden kansallispuistojen saavutettavuutta parannettiin joukko-liikenne- ja ratkaisuilla. VR:n kanssa yhteisessä kampanjassa nostimme esiin kohteita, joiden lähelle pääsee junalla, ja paikallisliikenteen avulla perille asti.

Teimme myös monipuolisesti töitä kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden arvon säilyttämiseksi ympäri maata ja toteutimme suunnitellusti historiallisten kohteiden korjaustyöt siihen suunnatulla

erillisrahoituksella. Kajaanin rauniolinna ja Aulangon näkötorni avattiin vuoden aikana jälleen yleisölle. Lisäksi kunnostimme Svartholman 1700-luvun merilinnoitusta ja keskiaikaisten rakennusten perustuksia Turun Koroisissa, Raja-Joosepin asuinkentän 1900-luvun alun rakennuksia ja saamelaisten vanhaa poroerotuspaikkaa Sallivaaraa Lemmenjoen kansallispuistossa.

Koronapandemian aiheuttama kävijämäärien tasaantuminen näkyi myös Metsähallituksen hoidossa olevilla historiakohteilla, joissa vierailtiin vuoden 2022 aikana 683 700 kertaa (2021: 924 300).

Monikäyttömetsät mahdollistavat virkistyskäyttöä ja matkailua

Monikäyttömetsät tarjoavat mahdollisuuksia metsästyksen, marjastukseen, ulkoiluun sekä syvän lumen moottorikelkkailuun ja tätä kautta matkailuelinkeinon tukemiseen. Virkistyskäyttäjät voivat liikkua monikäyttömetsissä varsin vapaasti jokamiehenoike-

HYVINVOINTI JA KULTTUURI

uksien perusteella, mutta esimerkiksi moottoriajoneuvolla maastossa liikkuminen, matkailuyrittäjien reitit ja rakenteet vaativat luvat Metsähallitukselta.

Monikäyttömetsissä virkistyskäytölle avoimia omia metsäteitä on yhteensä 36 000 kilometriä. Tiestö on välttämätön edellytys valtion alueiden virkistyskäytön ja muun monikäytön mahdollistamiseksi ja edistämiseksi. Vuonna 2022 panostimme tieverkon ylläpitoon noin 22 miljoonaa euroa, mikä on noin 20 prosenttia enemmän kuin vuonna 2021. Lisäksi metsätaloustoiminnan ulkopuolella tai rajoitetun käytön piirissä oli 194 000 hehtaaria metsämaata ensisijaisesti virkistyskäytön huomioon ottamisen takia.

Tiestön lisäksi olemme vapauttaneet moottorikelkkailua rajatuilla alueilla sekä tukemaan moottorikelkkaharrastusta että myös paikallista matkailuelinkeinoa. Kelkkailua voidaan sallia esimerkiksi auraamattomilla metsäteillä ja muilla urilla. Vapaan

kelkkailun alueita on perustettu Kainuuseen ja Etelä-Suomessa Keuruulle. Vapaan kelkkailun alueet ovat olleet suosittuja, ja palaute on ollut positiivista.

Erävalvonnan tarve kasvaa jatkuvasti

Metsästyksen, kalastuksen ja retkeilyn suosio on lisääntynyt viime vuosina, eivätkä kaikki luonnossa liikkujat muista hankkia tarvittavia lupia tai käyttäytyä vastuullisesti. Vuonna 2022 otimme erävalvonnan käyttöön uuden järjestelmän, jonka avulla seuraamme erävalvontatarkastuksia reaaliaikaisesti koko vuoden. Erätarkastajat ja valvojat tarkastivat valtion alueilla 8 532 luonnossa liikkunutta kulkijaa vuoden aikana. Heistä suurin osa oli kalastajia ja metsästäjiä, minkä lisäksi erävalvonta tarkasti myös retkeilijöitä ja valvoi maastoliikennettä. Vuoden aikana erävalvonta määräsi 329 huomautusta, joista 158 tapausta käsiteltiin rikesakolla tai sakolla ja 43 tapausta siirrettiin poliisin esitutkintaan.

Koronavuosien jälkeen tervetullutta kasvua tapahtumissa, opastuksissa ja luontokasvatuksessa

Vuonna 2022 Metsähallituksen järjestämät tapahtumat, opastukset ja luontokasvatus tavoittivat yli 93 000 ihmistä. Koronaviruspandemian vaikutuksen vähentyessä pystyimme järjestämään enemmän tapahtumia esimerkiksi nuorisoviestinnän puolella.

Tiedekeskus Pilkkeen näyttelyyn ja muihin tapahtumiin Rovaniemellä osallistui 65 416 henkilöä, joista tiedekeskuksessa järjestettyihin oppimisryhmiin osallistui yli 3 100 lasta ja nuorta ja Pilkkeen oppimisryhmät tavoittivat lisäksi erilaisissa muissa tapahtumissa yli 2 100 lasta ja nuorta.

Osallistuimme nuorisoviestinnässä Hämeenlinnan Evolla järjestettyyn suurleiri Kajoon. Suomen partiolaisten kahdeksas Finnjamboree kokosi heinäkuisen viikon aikana yhteen yli 20 000 leiriläistä. Metsähal-

HYVINVOINTI JA KULTTUURI

litus oli yksi tapahtuman pääyhteistyökumppaneista ja järjestimme leirillä työpajat kahteen ohjelmalaaksoon sekä toiminnallisen asiakaspalvelupisteen leirisuoralle. Metsähallituksen ohjelma tavoitti yli 4 400 leiriläistä, joista hieman yli 1 400 osallistui oppimistyöpajoihin.

Luontokeskukset järjestävät opastuksia näyttelytiloissaan sekä maastossa. Näihin opastuksiin osallistui vuonna 2022 noin 26 500 henkilöä. Suomen luontokeskus Haltia ja Liminganlahden luontokeskus ovat merkittäviä päiväkotien ja koulujen yhteistyökumppaneita. Haltian tarjoamaan luontokasvatukseen osallistui noin 4 000 ryhmäopastettua lasta ja nuorta ja Liminganlahdella noin 3 000 ryhmäopastettua lasta ja nuorta. Suuntaamme kansallispuistoissa ja muilla suojelualueilla retkeileville luontokasvatusta myös ikään katsomatta. Vastuullinen retkeily ja Retkietiketti korostuivat maasto-opastuksissa, retkiratsioissa ja partion Kajo-suurleirillä Evolla. Nämä toimet olivat myös osa Luontopalvelujen luonto- ja

ympäristökasvatusohjelman toteutusta.

Jo entuudestaan erittäin suositut Paimenviikkomme ylsivät uuteen ennätykseen, kun yli 17 000 hakemuksen joukosta arvottiin paimenet 15 eri kohteeseen yhteensä 171 viikolle toukokuusta syyskuuhun. Kohteet ovat kiehtovia harvinaisen luonnon ja vanhan kulttuurin yhdistelmiä, joita yksityisten karjanomistajien karja hoitaa laiduntamalla ja paimen huolehtii eläinten hyvinvoinnista. Paimenviikkojen maksuista saatavat tulot käytetään kohteiden ylläpitoon ja luonnonhoidon kustannuksiin.

Suomen luonnon päivää vietettiin elokuun viimeisenä lauantaina, nyt jo kymmenettä kertaa. Tapahtumien suosioista sosiaalisessa mediassa ja tuhansien kävijöiden määrästä saattoi huomata, että suomalaiset ovat ottaneet luonnon juhlapäivän omakseen. Metsähallituksen järjestämistä tapahtumista suurimmat olivat Hiidenportin ja Seitsemisen kansallispuistojen 40-vuotisjuhlat. Hiidenportissa oli noin 900

juhliljaa ja Seitsemisessä noin 600. Myös Sanginjoella Oulussa järjestetty Suomen luonnon päivän tapahtuma keräsi suuren yleisömäärän.

Kannustamme lapsia ja nuoria eräilemään ja luontoon Eräkummi-toiminnassa ja Vapapäivä-tapahtumissa. Eräkummien kanssa lapset ja nuoret pääsevät liikkumaan luonnossa ja oppivat tuntemaan luontoa sekä ymmärtämään kestävä kalastuksen ja metsästyksen periaatteita. Uusimme vuonna 2022 koululaisille ja eräaiheille kerhoille suunnatun opetuspaketin ja se sai uuden visuaalisen ilmeen, sisältöä muokattiin ja tehtävät tehtiin saavutettaviksi. Eräpassin kautta Metsähallitus haluaa olla näyttämässä suuntaa ja johdattamassa lapsia ja nuoria eränkäyntikulttuurin pariin. Eräpassi käännettiin ruotsiksi ja osa tehtävistä myös englanniksi. Nuorimmille lapsille tarkoitetut tehtävät käännettiin ensimmäistä kertaa myös pohjoissaameksi.

HYVINVOINTI JA KULTTUURI

Vapapäivänä alaikäiset saavat kalastaa ilmaiseksi useilla Metsähallituksen vapakalastuskohteilla. Vuonna 2022 kävijämäärät palasivat koronavuosien jälkeeseen huippulukemiin, kun Vapapäivään osallistui yli tuhat lasta ja nuorta. Eräkummitoimintaan osallistui noin 550 henkilöä.

Mökkitonttien kauppa kohtuullisen vilkasta laskettelukeskusten tuntumassa

Mökkitonttien kauppa hiipui hieman edellisestä vuodesta, mutta kävi silti edelleen kohtuullisen vilkkaana. Vuonna 2022 myimme 91 uutta mökkitonttia ja 58 aiemmin vuokralla ollutta tonttia. Lisäksi vuokrasimme 48 uutta tonttia. Uusi Kuusamon Rukan lähetyvillä sijaitseva Porontiman alue kiinnosti asiakkaita kovasti ja tontit menivät heti yhtä lukuun ottamatta kaupaksi. Teimme alkuvuodesta myös kauppoja edellisenä vuonna varatuista Ylläksen Röhkömukanmaan alueen tonteista.

Kysyntää tuntuu olevan edelleen Iso-Syötteen, Ylläk-

Opastuksen ja luontokasvatuksen kautta tavoitetut henkilöt 2022 (2021)

**Tiedekeskus Pilke,
tavoitetut asiakkaat ml.
messut ym. tapahtumat**

65 416

(42 257)

**joista oppimisryhmiin
osallistui lapsia ja nuoria**

5 200

(2 340)

**Luontokeskuksissa ja
maastossa opastettujen
asiakkaiden lukumäärä**

26 500

(21 200)

**Eräkummitoimintaan
osallistuneet, hlö**

550

(600)

**Vapa- ja Pilkkipäivään
osallistuneet nuoret ja
lapset perheineen, hlö**

1178

(894)

sen, Levin ja Saariselän tonteista, mutta tarjontamme näillä alueilla alkoi käydä vähiin. Käynnistimme neuvottelut kyseisten alueiden kuntien kanssa uusista kaavoituksista, jotta voimme jatkossakin vastata kysyntään.

Ylläksellä on tällä hetkellä vireillä neljä asemakaavaa ja tai asemakaavamuutosta. Esitimme mielipiteemme Ylläksen yleiskaavan valmisteluvaiheen aineistosta vuonna 2022. Pudasjärven kaupunki on käynnistämässä Syötteen yleiskaavan päivitystä, jonka myötä

HYVINVOINTI JA KULTTUURI

voisi löytyä uusia asemakaavoitettavia alueita. Vuonna 2022 Syötteelle laadittiin yleissuunnitelma, joka huomioidaan kaavatyössä.

Levillä neuvottelemme kahdesta asemakaavamuutoksesta, edistämme Etelärinteen tulevaa kaavoitusta ennakkoon tehtävällä yleissuunnitelmalla ja neuvottelemme Seita-kaavan maankäyttösopimuksesta. Saariselän alueelle laaditaan Viskitien asemakaavaa.

Arviomme mukaan Ylläkselle tulisi noin 120 uutta lomarakennustonttia, samoin Saariselän Viskitien alueelle noin 70 uutta tonttia, joista pari matkailupalvelurakentamisen tonttia ja loput lomarakennustontteja. Leville voisi kahden asemakaavamuutoksen kautta tulla 50–60 lomarakennustonttia, Seita-kaavassa tulisi 8 lomarakennustonttia ja yksi matkailupalvelurakentamisen tontti. Syötteen ja Levin Etelärinteen osalta suunnitelmat ovat niin alussa, joten lopulliset tonttimäärät selviävät suunnittelun ede-

tessä. Tontit tulevat aikanaan myyntiin infran valmistuessa ja kysynnän mukaan.

Etelä-Suomessa käynnistyi Tullinmetsän osayleiskaavoitus Teijon kansallispuiston kupeessa. Kaavatyöllä luodaan edellytykset kehittää luontomatkailua ja Teijon Mathildedalin kyläaluetta. Vuonna 2022 tuli lainvoimaiseksi Oriveden rantaosayleiskaava. Siellä sijaitsee Pukalan virkistysmetsä ja kaava luo hyvät edellytykset kehittää alueen luontomatkailua.

Näiden lisäksi kaavoitustyö on käynnissä Ruunaan ja Oulujärven retkeilyalueilla. Niilläkin on tavoitteena kohteiden luontomatkailuedellytysten kehittyminen.

Mökkeilyllä on merkittävät vaikutukset

Olemme myyneet vuosina 2006–2022 yhteensä 3 710 vapaa-ajan tonttia. Muista toimijoista poiketen me myös vuokraamme tontteja. Vuokrattuna on tällä hetkellä 1 633 tonttia, joista 197 on tarkoitettu vakituisen asumiseen. Luonnonvarakeskuksen teke-

män mökkibarometrin mukaan keskimääräinen vapaa-ajan asunnolla vietetty vuorokausimäärä on 103. Olemme arvioineet, että yhtä mökkiä käyttäisi kaksi henkilöä. Näillä parametreillä varovaisesti arvioiden valtion mailla vuonna 2022 vietettyjen mökkivuorokausien määrä oli 1 100 658.

Olemme myös tehneet arvion mökkiläisten vaikutuksesta aluetalouteen Luonnonvarakeskuksen tekemän mökkibarometrin tietoihin perustuen. Sen mukaan ihmiset käyttävät mökeillä päivittäistavaroihin rahaa noin 30 euroa päivässä. Rakentamiseen ja kunnostamiseen liittyviin palveluihin ja tavaroihin kuluu keskimäärin 3 500 euroa vuodessa, rakentamiseen, korjaamiseen ja kiinteistölaitteisiin 2 600 euroa ja muihin tavaroihin ja palveluihin keskimäärin 663 euroa. Mediaaniarvoilla laskettuna näistä kertyy valtion alueilla mökkeilevien osalta yli 36 miljoonan euron hankinnat vuosittain. Hankintoja tehdään sekä mökkikunnissa että mökkiläisten kotikunnissa.

Case:

Sallan kansallispuiston avajaisia juhlistettiin aurinkoisessa säässä (Metsä.fi-lehti)»

Suomi sai uuden kansallispuiston 1.1.2022. Se on Itä-Lapin vanhojen metsien ja upeiden tunturimaisemien seutua, missä retkeilijää palvelevat nyt uudet reitit ja luontokeskus.

KESTÄVÄT PALVELUT JA UUSIUTUVAT RATKAISUT

Luomme monipuolisia mahdollisuuksia biokiertotaloudelle

Valtion maa- ja vesialueet tarjoavat ratkaisuja vastuullisempaan ja kestävämpään tulevaisuuteen. Mahdollistamme uusiutuvan energian kasvua, tuotamme kestävästi uusiutuvia raaka-aineita ja luomme liiketoimintamahdollisuuksia valtion maille ja vesille yhdessä sidosryhmiemme kanssa laadittujen luonnonvarasuunnitelmien pohjalta.

Uusiutuvan energian merkitys kasvoi uudelle tasolle

Kehitämme aktiivisesti uusiutuvan energian liiketoimintamahdollisuuksia valtion maa- ja vesialueilla ja edistämme siten osaltamme Suomen hiilineutraaliuden saavuttamista. Tuulivoiman osalta hankeke-

hittäjien kiinnostus ja kyselyt valtion maa-alueista pysyivät korkealla, mutta kiinnostus myös Suomen merialueita kohtaan tuulivoiman sijoituspaikkana on kasvanut merkittävästi.

Metsähallituksen toimintamalli merituulivoimakohteiden luovutukseen hyväksyttiin joulukuussa 2021. Mallin mukaisesti tunnistamme merituulivoimatuotannolle soveltuvat kohteet Metsähallituksen hallinnoimilta valtion yleisvesialueilta, vastaamme hankkeiden alkuvaiheen kehityksestä ja kilpailutamme näiden alueiden vuokraoikeudet sekä alkuvaiheen hankekehityksen kaupallisessa menettelyssä. Ensimmäisten kohteiden valmistelu kilpailutukseen eteni

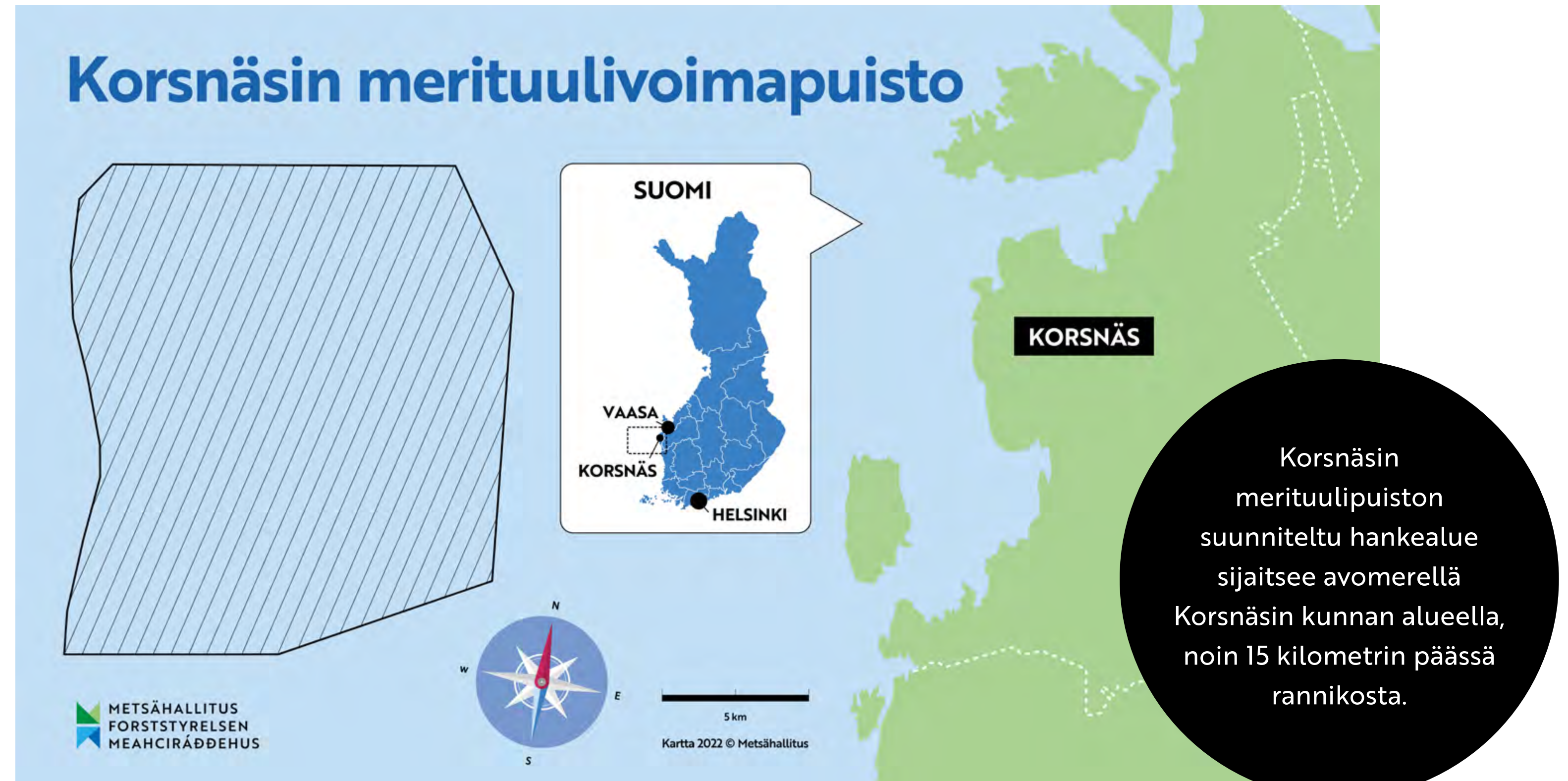
suunnitelmien mukaisesti vuoden 2022 aikana. Aloitimme potentiaalisten hankealueiden esiselvitykset ja ennakkoluvituksen, jotka jatkuvat vuoden 2023 aikana.

Merituulivoimahanke Korsnäsissä eteni merkittäviä askelia vuoden 2022 aikana. Avasimme Korsnäsiin toimiston, joka on sekä toimipiste hankkeen parissa työskenteleville että myös paikallinen ja helposti lähestyttävä infopiste merkittävälle teollisen mittakaavan merituulivoimapuistolle. Tärkeä edellytys hankkeen etenemiselle oli valtioneuvoston hyväksyntä valtion merialueiden vuokraamiselle Korsnäsin merituulipuiston hankealueella. Loppuvuodes-

KESTÄVÄT PALVELUT JA UUSIUTUVAT RATKAISUT

ta allekirjoitimme sopimuksen Vattenfallin kanssa Korsnäsin merituulivoimapuiston kehittämisestä ja rakentamisesta. Kiinnostus hankkeen kumppanivalintaa kohtaan oli mittava, ja valinnassa käytettiin tasapainotettua mittaristoa, joka huomioi sopimusehtokokonaisuuden, hintatekijät, ESG- ja vastuullisuusnäkökulman ja yleisen toteutettavuuden. Tämän lisäksi merkittäviä kriteerejä olivat muun muassa vahva kokemus merituulivoiman kehittämisestä ja sitoutuminen hankkeen aikatauluun.

Aktiivinen vuoropuhelu paikallisyhteisön sekä muiden sidosryhmien kanssa on ollut tärkeä osa Korsnäsin merituulivoimahanketta suunnittelun alusta lähtien. Syksyllä 2022 järjestimme muun muassa kolme avointa Vind Café -yleisötilaisuutta, joissa keskusteltiin eri teemoista merituulivoiman ympärillä. Vind Café -tilaisuuksia on tarkoitus jatkaa läpi hankekehityksen arvioidaan kestävän noin neljä vuotta ja sen arvioidaan olevan tuotannossa 2030-luvulla.

Korsnäsin hankealue sijoittuu noin 15 kilometrin päähän rannikosta ja on Suomen ensimmäinen avomerialueen tuulivoimapuisto. Hankkeen nimellisteho on

1 300 megawattia, joka vastaa modernia ydinvoimaa, ja vuosituotanto (5 TWh) vastaa noin 6 prosenttia Suomen sähkönkulutuksesta.

KESTÄVÄT PALVELUT JA UUSIUTUVAT RATKAISUT

Tuulivoiman hankekehitys valtion maa-alueilla on ollut osa vastuullista liiketoimintaamme 2010-luvun alusta alkaen. Vuonna 2022 Metsähallituksella oli maatuulivoiman hankekehityksen projekteja käynnissä Kajaanissa, Simossa, Puolangalla ja Sievissä. Lisäksi vuonna 2022 käynnistyi useampi yhteistyöhanke yksityisten tuulivoimayhtiöiden kanssa. Oman tuulivoiman hankekehityksemme sekä yhteishankkeiden lisäksi vuokraamme valtion alueita myös osaksi muiden hankekehittäjien hankkeita. Yhteensä vuoden 2022 lopussa valtion alueille oli rakennettu 157 tuulivoimalaa, mikä vastaa kokonaisteholtaan 590 megawattia (MW) tuulivoimaa. Metsähallituksen hankekehityksessä uusia tuulivoimaloita oli kehitteillä maa-alueille yhteensä noin 170–220 ja merialueille noin 300–400. Vuoden 2022 loppuun mennessä valtion alueille rakennetuista tuulivoimaloista 131 voimalaa sijaitsee Metsähallituksen itse kehittämässä tuulivoimapuistoissa.

Tuulivoimaliiketoiminnan lisäksi selvitämme aktiivisesti erilaisia aurinkovoiman toteuttamisvaihtoehtoja sekä siihen soveltuvia kohteita hallinnassamme olevilta alueilta. Aurinkovoiman yhteiskäyttö maatuulivoiman kanssa tasaisi energiantuotannon vaihtelua ja tuottavuutta. Aurinkoenergian hankkeet voivat myös tuoda uusiutuvan energian investointeja alueille, joilla ei ole tuulivoiman hankekehitystä.

Liettyneestä pohjasta vehreäksi meriajokasniityksi

Merenpohjan kiviaineksilla voi olla tulevaisuudessa merkittävä rooli. Olemme aktiivisesti tutkineet merihiekan uusia käyttömahdollisuuksia ja tehneet viime vuonna ensimmäisen merihiekan koenoston. Merihiekan avulla voidaan vähentää maalle sijoittuvien kiviainesvarantojen käyttöpaineita, turvata riittävän ja hyvälaatuisen pohjaveden saatavuus ja samalla suojella maanpäällisiä luontoarvoja kovan käyttöpai-

neen ja ihmisvaikutuksen alaisena olevilla alueilla.

Suunnittelimme vuoden 2022 aikana Suomessa täysin uudenlaista merenpohjan ennallistamismenetelmää Helsingin Lauttasaaren Hevosenkälahdella. Kyseessä on Ruotsissa aiemmin testattu menetelmä, jossa liettynyt osa merenpohjaa peitetään hiekalla. Hiekkaan istutetaan pohjasedimenttiä sitovaa ja monimuotoisuutta ylläpitävää meriajokasta (*Zostera marina*). Meriajokas muodostaa pohjalle vedenalaisen niityn, joka tarjoaa ravintoa ja suojaa monille muille lajeille. Tarvittava hiekka on jo valmiina, sillä aiemmin tehdystä koenostosta on vielä hiekkaa jäljellä. Selvitystyö ennallistamismenetelmän käynnistämiseksi jatkuu vuonna 2023.

KESTÄVÄT PALVELUT JA UUSIUTUVAT RATKAISUT

Kohti kestävämpää matkailua

Vastuullisuus on matkakohteiden valinnassa yhä tärkeämpää ja yhä useampi haluaa matkansa olevan merkityksellinen sekä antavan lisäarvoa paikallisväestölle ja ympäristölle. Vuoden 2022 aikana jatkoimme strategian kehitystyössä määriteltyjen toimenpiteiden edistämistä ja kehitimme kestävämpää matkailua yhteistyössä kumppaneidemme kanssa.

Seuraamme luonnon virkistyskäytön vaikutuksia yksittäisen luontoalueen tai historiakohteen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyden tilaan Hyväksyttävän muutoksen rajatmenetelmän (LAC, Limits of Acceptable Change) avulla. Seurantakohteita vuonna 2022 oli 28. Kestävyys tila on LAC-seurannan piirissä olevilla luontoalueilla koronapandemian aiheuttamasta käyntimäärien voimakkaasta kasvusta huolimatta kokonaisuudessaan hyvä. Osaltaan tähän on vaikuttanut se, että kestävästä matkailusta ja Retkietike-

tistä viestimiseen on panostettu, maastorakenteita on pystytty kunnostamaan saadun lisärahoituksen turvin sekä matkailuyhteistyöhön on pystytty suunnitamaan lisäresursseja.

Ruunaan retkeilyalueen ranta-asemakaava eteni vuonna 2022 ehdotusvaiheeseen. Metsähallituksen ja Lieksan kaupungin tavoitteena on mahdollistaa kaa-voituksella majoitus- ja matkailupalveluiden kehittäminen alueelle, jolloin alueen virkistyskäyttömäärät ja viipymät alueella kasvavat. Kaava määrittää luontomatkaileurakentamisen maankäytön, sijoittumisen ja rakennusoikeuden määrän vuonna 2019 valmistuneeseen yleissuunnitelmaan perustuen.

Ruunaan retkeilyalueen luontomatkaileurakentamisella tavoitellaan kokonaiskäyntimäärien kasvua, positiivista vaikutusta työllisyyteen ja aluetalouteen, majoituskapasiteetin lisäämistä, tasokasta infrastruktuuria ja kansainväliset odotukset täyttävää palve-

lurakennetta. Vuositasolla kaavalla ja sen toteuttamisella tavoitellaan noin 200 000 kävijää Ruunaan alueelle vuoteen 2040 mennessä.

KESTÄVÄT PALVELUT JA UUSIUTUVAT RATKAISUT

Digioppaassa vinkkejä ja tietoa kestävän matkailun kehittämiseen

Julkaisimme suojelualueiden kestävän matkailun oppaan, jossa esitellään kestävän matkailun periaatteet valtion hallinnoimilla luonnonsuojelualueilla toimiseen. Digiopas on suunnattu erityisesti luonnonsuojelualueilla matkailuliiketoimintaa harjoittaville yrityksille, mutta sitä voivat hyödyntää kaikki luontomatkailun kestävydestä kiinnostuneet toimijat. Materiaali on julkaistu myös ruotsiksi ja englanniksi.

[Tutustu oppaaseen »](#)

Kuva: Katri Lehtola

Mahdollistamme kotimaista kalankasvatusta

Olemme vuodesta 2019 alkaen olleet mukana Kalavaltio-hankkeessa, jossa tavoitteena on lisätä kestävä kotimaista kalankasvatusta valtion merialueilla sekä helpottaa yritystoiminnan käynnistymistä. Hankkeessa huomioidaan laajasti ympäristötekijöitä sekä sosiaalisia ja taloudellisia kriteereitä, joiden perusteella arvioidaan kestävä alueet ja tuotantomäärät kalankasvatukselle.

Käynnistimme osana hanketta kalankasvatustalon luvittamisen merialueelle Kustavin Isokarin länsipuolelle. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) alkoi vuonna 2022 ja sen arvioidaan valmistuvan kesällä 2023. Samalle kohteelle myönnettiin 2022 kalankasvatuksen koetoimintalupa, jota varten Metsähallitus vuokrasi alueen koekasvatustoimintaan. Tutkimuksesta vastaa Luonnonvarakeskus ja kalojen kasvattamisesta kalankasvatustalon yritys.

KESTÄVÄT PALVELUT JA UUSIUTUVAT RATKAISUT

Jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn pinta-alaa lisätään

Tavoitteenamme on lisätä valtion monikäyttömetsissä jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn pinta-alaa uudistushakkuuluonteisissa hakkuissa vuoden 2020 toteutuneesta 15 prosentin tasosta 25 prosenttiin. Kiertoajan jatkamista ja jatkuvapeitteistä metsänkasvatusta suunnataan kohteille, joissa metsienkäsittelyä yhteensovitetään esimerkiksi virkistyskäytön, maiseman huomioimisen tai porotalouden kanssa. Jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn kohteita ovat esimerkiksi Lapin karut männiköt, matkailu- ja retkeilyalueiden metsät sekä soveltuvat turvemaiden metsät.

Vuonna 2022 toteutuneiden hakkuutoimenpiteiden koko pinta-ala oli 87 000 hehtaaria, joka vastasi 2,4 prosenttia monikäyttömetsien metsämaan pinta-alasta. Pinta-alasta 69 prosenttia käsiteltiin kasvatushakkuuin ja 31 prosenttia uudistushakkuuin. Uudistusluonteisten hakkuiden pinta-alasta 48 prosenttia

toteutettiin jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen hakkuutavoilla. Vuosien 2021 ja 2022 jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen hakkuiden poikkeuksellisen korkeaa osuutta uudistusluonteisista hakkuista selittää merkittävältä osin Pohjanmaa-Kainuun alueen laaja-alaisten myrskytuhojen seurauksena toteutetut ja metsälain edellyttämät hoito-, kasvatus- ja uudistushakkuut.

Jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn osuus uudistushakkuuluonteisista hakkuista 2020–2022

Vuosi	Osuus uudistusluonteisten hakkuisen pinta-alasta, %
2020	31
2021	40
2022	48

Keräämme lisäksi tietoa ja kokemusta jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen soveltamismahdollisuuksista vuonna 2019 Suomussalmelle, Savukoskelle ja Rautavaaralle perustetuilta havaintoalueilta. Havaintoalueiden avulla tuotetaan tutkimustietoa ja käytännön kokemusta jatkuvan kasvatuksen eri menetelmien soveltuvuudesta erilaisilla kasvupaikoilla ja eri maantieteellisillä alueilla. Metsien uudistumisen, kasvun ja puuntuotoksen lisäksi alueiden tehtävänä on tuottaa tietoa laajassa mittakaavassa ja pitkäkestoisesti harjoitettavan jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen vaikutuksista metsäluonnon monimuotoisuuteen, puustojen tuhonkestävyyteen sekä metsätalouden harjoittamisen kannattavuuteen.

Vuonna 2022 käynnistimme yhteistyön Metsäteho Oy:n kanssa selvittääksemme havaintoalueilla erilaisten metsänkäsittelytapojen tuottavuuseroja koko korjuuketjun osalta. Selvitys perustuu metsäkoneiden taltioimaan ajankäytön seurantatietoon ja tieto tuotetaan yhteistyössä korjuuyrittäjien kanssa.

KESTÄVÄT PALVELUT JA UUSIUTUVAT RATKAISUT

Havaintoalueilla tehtiin lisäksi yhdistettyä laatu- ja ympäristöseurainta, jonka tulokset valmistuvat alkuvuonna 2023.

Eduskunta hyväksyi helmikuussa 2023 lain Tiilikjärven kansallispuiston laajentamisesta. Rautavaaran jatkuvan kasvatuksen havaintoalueen maa-alueita sisältyy laajennusosan rajaukseen 1 290 hehtaaria, joka on neljännes havaintoalueen pinta-alasta. Kestokoealojen väheneminen pinta-alan pienenemisen myötä vaikuttaa merkittävästi Luonnonvarakeskuksen koejärjestelyiden määrään, minkä seurauksena Rautavaaran havaintoalue tullaan lakkauttamaan.

Metsätietojärjestelmän uudistaminen käynnistyi

Metsävaratieto muodostaa perustan metsäsuunnittelulle sekä on keskeinen tuki päätöksenteossa. Tiedon arvo ja määrä kasvaa sekä tarkentuu jatkuvasti

ti samalla kun metsien käytön suunnittelussa tulee pystyä ottamaan huomioon entistä useampia tekijöitä. Metsävaratiedon tehokas ja dynaaminen hallinta edellyttää tietovaraston laajentamista, muutoksia varsinaiseen tietorakenteeseen, tietojärjestelmän suorituskyvyn parantamista sekä tietoturvan ja tiedon saatavuuden entistä parempaa turvaamista.

Vuonna 2022 käynnistimme metsätietojärjestelmän uudistamisen. Uudistuksen tavoitteena on parantaa strategisten- ja vastuullisuustavoitteiden kytkemistä osaksi metsäsuunnittelua sekä parantaa erilaisten ekosysteemipalvelujen, kuten puuntuotannon, luonnon monimuotoisuuden, hiilen sidonnan ja virkistysarvojen, yhteensovittamista. Järjestelmä uudistuksen myötä suunnittelijat pystyvät myös yhä paremmin vertailemaan ja arvioimaan metsänkäyttövaihtoehtoja ja niiden vaikutusta. Tavoitteena on ottaa järjestelmä käyttöön vuonna 2025.

Routa-sovelluksella optimoidaan tienpidon kalustoa ja töitä

Metsähallituksen hallinnassa on noin 36 000 km metsäteitä. Tieverkko on rakennettu puunkorjuuta varten, mutta palvelee lisäksi muun muassa metsien virkistyskäyttöä, erätaloutta, porotaloutta ja luontomatkailua. Otimme vuonna 2022 käyttöön tienpidon työnhajauksen ja toteutuksen seurantaan koko maassa yhtenäisesti toimivan Routa-toiminnan ohjausjärjestelmän. Järjestelmän avulla urakoinnin kokonaisvaltainen hallinta yksinkertaistuu, minkä lisäksi järjestelmän käyttö parantaa yhteydenpitoa urakoitsijoihin, vähentää kaluston tarpeetonta siirteilyä ja pienentää osaltaan päästöjä ja hiilijalanjälkeä.

Järjestelmään on mahdollista kirjata aiempaa tarkempaa tietoa muun muassa työkonekohtaisista CO₂-päästöistä, ja urakoissa käytettävälle kalustolle voidaan määritellä eri polttoainetyyppejä. Tietojen

KESTÄVÄT PALVELUT JA UUSIUTUVAT RATKAISUT

avulla pystymme tarkastelemaan ja parantamaan myös tienpidon töiden energiatehokkuutta. Järjestelmässä on lisäksi kaikille tienkäyttäjille avoin palautekanava, jolla teihin liittyvien havaintojen kirjaaminen, kuten rikkoutuneesta tierummusta ilmoittaminen, on mahdollista.

Luomusertifikaatti luvanvaraisille luonnontuotteille Lappiin

Edistämme monikäyttömetsien hyödyntämistä myös erilaisten luonnontuotteiden osalta. Puhtaasta luonnosta kerätyillä tuotteilla on todettu tutkimusti lukuisia terveyttä edistäviä hyvinvointivaikutuksia. Luvanvaraisten tuotteiden, kuten kuusenkerkkien ja pakurikäävän, osalta luomulainsäädäntö muuttui vuoden 2022 alussa, ja maanomistajan tulee itse hankkiutua luomusertifiointiin piiriin. Metsähallituksessa Metsähallitus Metsätalous Oy haki ja sai luomusertifikaatin keruutuotteille Lapin alueelle.

Jatkamme luomutuotteisiin liittyvää yhteistyötä 4H-liiton omistaman Youngfour Oy:n kanssa. Youngfour myy luvanvaraisten luonnontuotteiden luomukeruukarttoja Lapin talouskäytössä oleviin monikäyttömetsiin. Kartat kattavat noin 2,7 miljoonan hehtaarin alueen.

Luomukeruukarttoja myydään vain luomuvalvonnassa oleville yrityksille riippumatta siitä, onko kyseessä luvanvarainen vai jokamiehen oikeudella kerättävä luonnontuote. Luvanvaraisiin keruutuotteisiin kerääjät tarvitsevat aina lisäksi maanomistajan luvan, jonka valtion monikäyttömetsiin voi ostaa Eräluvut-palvelusta.

Hyvä hallinto

Metsähallituksen hyvä hallintotapa edistää avoimuutta ja läpinäkyvyyttä ja tukee siten Metsähallituksen kilpailukykyä ja menestystä sekä yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa.

Sisältö:

Johtamisperiaatteet.....	s. 129
Riskienhallinta.....	s. 133
Palkitseminen	s. 135
Hallitus	s. 137
Johtoryhmä	s. 140

JOHTAMISPERIAATTEET

Johtamisperiaatteet

Metsähallitus on perustuslain 84 §:n 4 momentissa tarkoitettu valtion liikelaitos. Metsähallituksen toimintaa koskeva lakitasoinen sääntely sisältyy Metsähallituksesta annettuun lakiin ja lakiin valtion metsätalousosakeyhtiöstä. Metsähallituksen tulosohjauksesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Julkisia hallintotehtäviä ohjaa myös ympäristöministeriö oman hallinnonalansa asioissa.

Metsähallituksella on yhtenäinen johtamisjärjestelmä. Johtamisjärjestelmässä otetaan huomioon lakisääteinen julkisten hallintotehtävien hoidon riippumattomuuden ja puolueettomuuden vaatimus. Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö ohjaavat ja valvovat toimialojensa osalta Metsähallitukselle kuuluvien julkisten hallintotehtävien hoitoa siten kuin virastojen ja laitosten toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta erikseen säädetään.

Metsähallituksen hallitus huolehtii Metsähallituksen strategisesta johtamisesta, hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Valtioneuvosto nimittää hallituksen jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Metsähallituksen uusi hallitus nimitettiin maaliskuussa 2022 seuraavalle kolmivuotiskaudelle ajalle 1.4.2022–31.3.2025. Ministeriöiden ohjauksen ja valvonnan puitteissa Metsähallituksen hallitus huolehtii julkisten hallintotehtävien hoidon yleisestä ohjauksesta ja valvonnasta; huolehtii siitä, että tehtävät hoidetaan eduskunnan ja muiden viranomaisten päätösten ja määräysten mukaisesti ja että julkisten hallintotehtävien kirjanpito ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty sekä päättää säädetyistä asioista toimivaltansa puitteissa.

Metsähallituksen toimintaa johtaa ja kehittää sekä hallituksen päätösten toimeenpanosta huolehtii

valtioneuvoston nimittämä toimitusjohtaja, jolla on pääjohtajan arvonimi. Toimitusjohtaja huolehtii myös Metsähallituksen operatiivisesta johtamisesta sekä siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito järjestetty luotettavalla tavalla. Ministeriöiden ohjauksen ja valvonnan sekä hallituksen valvonnan puitteissa Metsähallituksen toimitusjohtaja vastaa Metsähallitukselle kuuluvien julkisten hallintotehtävien hoidon yleisestä johtamisesta ja kehittämisestä sekä huolehtii siitä, että julkisten hallintotehtävien erillinen kirjanpito on lainmukainen ja erillinen tilinpäätös on asianmukaisesti laadittu ja että julkisten hallintotehtävien hoitoa koskeva varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien yksiköstä vastaa luontopalvelujohtaja. Metsästystä ja kalastusta sekä erävalvontaa koskevista julkisista

JOHTAMISPERIAATTEET

hallintotehtävistä vastaa julkisten hallintotehtävien yksikössä erätalousjohtaja.

Hallituksen käsiteltäväksi vietävät asiat valmistellaan pääsääntöisesti johtoryhmässä, joka avustaa pääjohtajaa ja käsittelee pääjohtajan määräämät asiat. Johtoryhmän kokoonpanosta päättää pääjohtaja, joka toimii ryhmän puheenjohtajana.

Alueilla tapahtuvaa toimintaa ja yhteistyötä vahvistavat alueelliset johtoryhmät, jotka toimivat Lapissa, Pohjanmaan–Kainuun alueella ja Etelä-Suomessa. Alueellisten johtoryhmien tehtävänä on Metsähallituksen kokonaisedun ja synergian varmistaminen sekä yksiköiden välinen yhteydenpito. Lisäksi johtoryhmät muodostavat Metsähallituksen yhtenäisen kannan ja varmistavat alueellisen näkökulman Metsähallituksen keskitetysti hoidetuissa lausuntoasioissa. Alueelliset johtoryhmät raportoivat sekä Metsähallituksen että vastuualueiden johtoryhmille.

Metsähallituksen organisaatio

Vuosittaiset tavoitteemme hyväksytään eduskunnassa osana valtion budjettia. Tulosohjauksestamme vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Julkisia hallintotehtäviä ohjaa myös ympäristöministeriö oman hallinnonalansa asioissa.

JOHTAMISPERIAATTEET

Sisäinen tarkastus

Pääjohtaja vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä. Hallitus hyväksyy sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman. Tarkastustoimien suunnittelua, hankintaa ja seuranta hoitaa riskienhallintapäällikkö Metsähallituksen hallituksen tarkastusvaliokunnan tukena. Sisäinen tarkastus raportoi hallitukselle ja pääjohtajalle ja saa näiltä toimeksiannot.

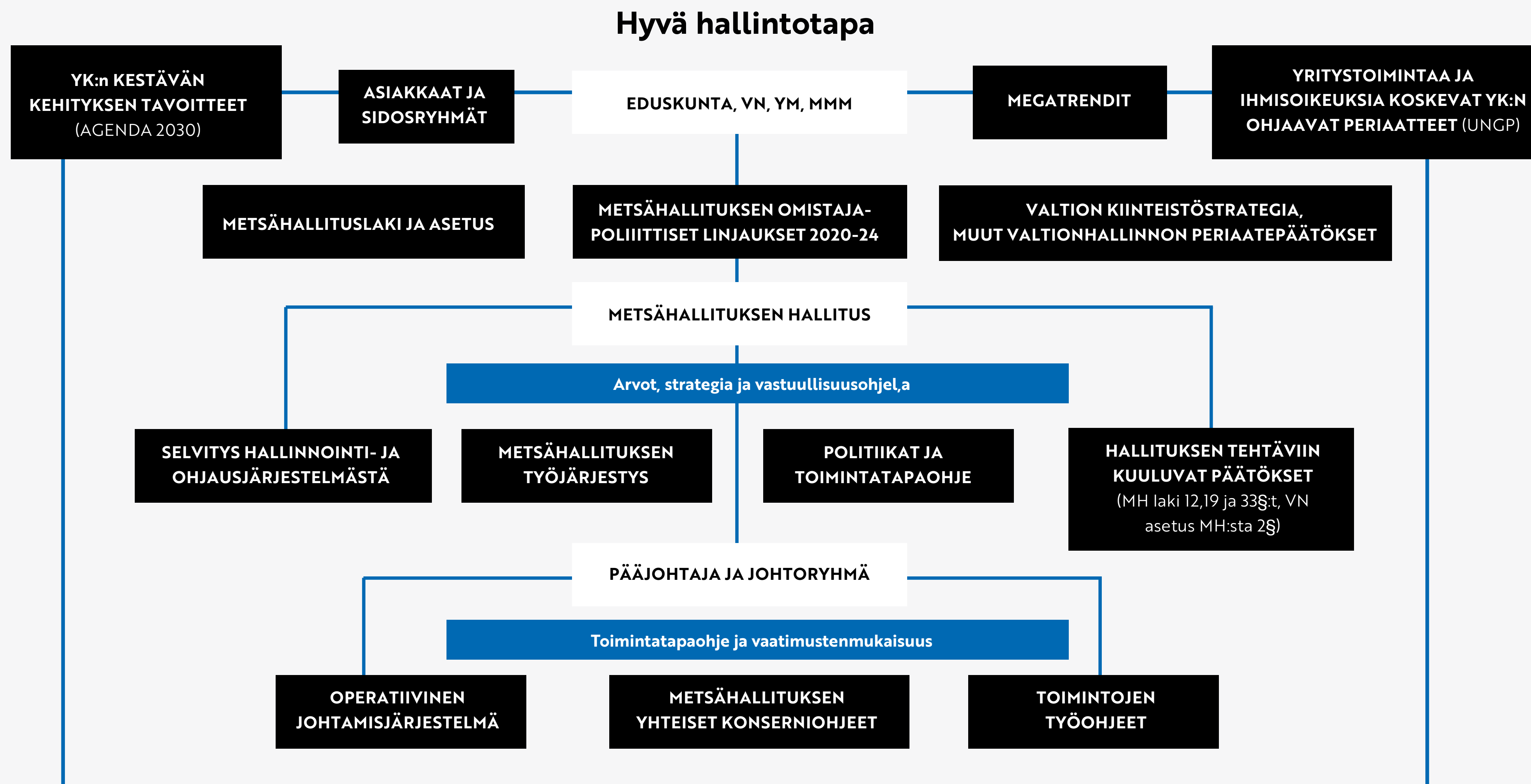
Yritysvastuu on kiinteä osa valtion omistajaohjausta

Metsähallitus seuraa Valtioneuvoston omistajapolitiikkaa koskeva periaatepäätöstä 8.4.2020 VNK/2020/48. Valtio-omistaja edellyttää yritysvastuun vahvaa integroimista liiketoimintaan sekä tavoitteellista yritysvastuun johtamista tavoitteena edelläkävijyys hiilineutraaliin kiertotalouteen siirtymisessä, digitalisaation hyödyntämisessä ja vastuullisuudessa.

Valtio-omistaja edellyttää omistajapoliittisissa linjauksissa, että

Metsähallituksen johtamisjärjestelmä

RISKIENHALLINTA

Riskienhallinta

Riskienhallinnan päätavoitteena on varmistaa Metsähallitukselle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja toiminnan häiriötön jatkuvuus. Metsähallituksen suhtautuminen riskinottoon on maltillinen.

Hallitus vahvistaa riskienhallintapolitiikan. Kokonaisvastuu riskienhallinnan ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden toimivuudesta ja niiden järjestämisestä on pääjohtajalla. Riskienhallintapäällikkö omistaa riskienhallintaprosessin ja vastaa Metsähallitus-konsernin riskienhallinnasta ja sen kehittamisestä, ohjeistuksesta ja raportointimenetelmistä sekä organisaation riskienhallinnan tukemisesta. Riskienhallintatoiminto on sijoitettu Laki- ja vaatimustenmukaisuusyksikön yhteyteen. Vastuualueiden ja tytäryhtiöiden sekä hallinnollisten yksiköiden johtajat vastaavat omilla

vastuualueillaan riskienhallinnasta riskienhallintaprosessin ja konserniohjeistuksen mukaisesti.

Riskejä hallitaan riskienhallintaprosessilla, johon kuuluu riskien ja niiden hallintatoimenpiteiden säännöllinen arviointi niin konserni- kuin yksikötasollakin. Riskien merkittävyyttä arvioidaan riskin todennäköisyyden ja vaikuttavuuden yhdistelmänä. Riskien hallintatoimenpiteiden toteuttaminen kuuluu sille yksikölle, jossa riskit ovat. Riskeistä raportoidaan säännöllisesti Metsähallituksen hallituksen tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle, jotka valvovat Metsähallituksen riskienhallinnan toimivuutta ja kattavuutta.

Sisäinen tarkastus on tärkeä osa riskienhallintaa muun muassa sisäisten kontrollien toimivuuden varmentamiseksi. Metsähallituksessa sisäinen tarkastus on ulkoistettu. Ulkoistuskumppanin kanssa laaditaan vuosittainen tarkastussuunnitelma, jonka tarkastusvaliokunta käsittelee ja hallitus hyväksyy. Sisäisen tarkastuksen havainnot käsitellään tarkastuksen kohteena olleessa yksikössä, konsernin johtoryhmässä ja hallituksen tarkastusvaliokunnassa. Tarkastuksessa annetut suositukset otetaan huomioon toiminnassa ja sen kehittämisessä. Vastuu suositusten toteuttamisesta on tarkastuksen kohteena olleen yksikön johtajalla. Sisäisen tarkastuksen suositusten toteutumista seurataan vuosittaisessa seurantatarkastuksessa. Tarkastelukauden tarkastukset kohdistuivat pääasiassa perustoiminnallisuuksien tarkastuksiin.

RISKIENHALLINTA

Vuosi 2022 ja riskienhallinta

Vuonna 2022 toimintaympäristö muuttui merkittävästi haasteellisempaan suuntaan. Geopoliittisen tilanteen seurauksena toiminnan turvaamiseen kohdistettiin lisäpanostuksia. Koronatilanteen helpottuminen mahdollisti uuden monipaikkatyöhön perustuvan toimintamallin käynnistämisen. Uudet työskentelytavat asettivat riskienhallinnalle uusia vaatimuksia ja edellyttivät aktiivista johtamista työyhteisön tuloksellisen toiminnan, työhyvinvoinnin ja tietojen vaatimustenmukaisen käsittelyn varmistamisessa. Vuoden aikana tunnistettiin kehityskohteita, joihin kohdistuvat kehitystoimet käynnistettiin. Keskeisiä kehityskohteita ovat riskienhallintaan liittyvän tiedon käsittely ja hyödyntäminen sekä yhteisen tilannekuvan nykyistä parempi ylläpito. Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen tukee tavoitteiden saavuttamista. Regulaation laaja-alainen kehittyminen edellyttää toiminnan ennakkollista kehittämistä.

Vastuullisuusriskienhallinnan kehittäminen jatkui vuoden aikana. Vastuullisuusriskit ja niiden hallinta

ovat kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Vuoden 2022 aikana jatkettiin vastuullisuus- ja vaatimustenmukaisuusriskien kartoitusta ja analyysiä sekä toteutettiin ihmisoikeusvaikutusten arviointi.

Strategian toteutukseen tehdyn toiminnan suunnittelun osana arvioidaan toimenpiteisiin liittyvät riskit ja määritetään niiden hallintakeinot. Riskienhallinnan toimintaa valvotaan osana toimenpiteiden seuranta.

Metsähallituksen ilmasto-ohjelman käytännön toteutus ja pyrkimykset ennaltaehkäistä ilmastonmuutokseen liittyviä riskejä otettiin huomioon monikäyttömetsien käytön suunnittelussa, niiden hoidon ja käsittelemisen ohjeistuksissa sekä metsävara- ja suunnittelujärjestelmän toiminnallisuuksien ja paikatiedon tietosisällön kehittämisissä.

Merituulivoiman hankekehityksen riskienhallintaan kiinnitettiin erityistä huomiota. Taloudellisen merkityksen lisäksi uusiutuvan energian tarjonnan lisää-

minen on yhteiskunnallisesti erittäin merkittävää. Hankekehitykseen liittyvä riskienhallinta tuki Metsähallituksen riskienhallinnan uudistumista ja nosti esiin uusia vaatimuksia toiminnalle.

Koronatilanteen hallinnassa johtoryhmää tuki riskienhallintapäällikön johdolla toimiva varautumisryhmä. Ryhmä vastasi tilanteen seurannasta ja Metsähallituksen koronaan liittyvistä ohjeista ja toimintamalleista. Koronatilanteen helpottaessa ryhmän toiminta lopetettiin. Koronatilanteen vaikutuksia ja johtamista koskeva analyysi käynnistettiin vuoden lopulla, jotta toimintaa voidaan kehittää kokemusten perusteella.

Vuoden 2022 aikana havaittiin aikaisempaa enemmän ei-toivottua verkkoliikennettä. Metsähallituksen palveluihin kohdistui palvelunestohyökkäys, jonka vaikutukset jäivät kuitenkin lyhytaikaisiksi.

Keskeiset riskit on esitetty [Metsähallituksen hallituksen toimintakertomuksessa](#).

PALKITSEMINEN

Palkitseminen perustuu strategian mukaisiin tavoitteisiin

Metsähallituksen palkitsemispolitiikkaa ohjaavat valtion omistajapolitiikkaa koskeva valtioneuvoston omistajapolitiittinen periaatepäätös sekä Metsähallituksen omistajapolitiittiset linjaukset vuosille 2020–2024. Palkitseminen perustuu Metsähallituksen strategian mukaisiin tavoitteisiin ja ohjaa osaltaan konsernin toimintaa haluttuun suuntaan.

Palkitsemisessa noudatetaan kohtuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta ja sillä pyritään parempaan tulokseen ja konsernin toiminnan sisäiseen yhtenäisyyteen ja tehokkuuteen. Metsähallitus ja sen tytäryhtiöt rinnastuvat palkitsemisessa valtion omis-

tamiin, kaupallisesti toimiviin noteeraamattomiin yhtiöihin.

Metsähallituskonsernissa koko henkilöstö on palkitsemisjärjestelmän piirissä. Palkitsemisen osalta henkilöstö jakaantuu neljään ryhmään: toimitusjohtaja, johtoryhmän jäsenet sekä tytäryhtiöiden toimitusjohtajat, muut johtajat toimitusjohtajan päätöksellä ja henkilöstö.

Metsähallituksen hallitus tarkisti palkitsemislinjauksia 20.12.2022. Johdon edustajien maksimiprosent-

teja laskettiin ja henkilöstön erillispalkitsemisen raja nostettiin maksimissaan 6 000 euroon (3 000 €).

Vuonna 2022 kaikille yhteiset tulospalkkiokriteerit olivat Metsähallituksen liiketoimintakokonaisuuden voitto sekä yhtenäinen ja vastuullinen Metsähallitus, jonka onnistumista mitataan vastuullisuusohjelman onnistuneella toimeenpanolla, asiakaskokemusmittarilla ja johdon osalta myös henkilöstökokemusmittarilla. Lisäksi yksiköillä on omia heidän toimintaansa kuvaavia täydentäviä mittareita.

PALKITSEMINEN

Palkat ja palkkiot 2022

Hallitukselle ja toimitusjohtajalle maksetut palkat ja palkkiot olivat tilikaudella yhteensä 543 526 (2021:439 278) euroa.

Metsähallituksen hallituksen jäsenille sekä valiokuntien puheenjohtajille maksettavat palkkiot

Metsähallituksen hallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muiden jäsenten palkkiot, jotka ovat olleet voimassa 1.4.2022 alkaen. Kuukausi- ja kokouspalkkiot ovat verotettavaa tuloa.

Metsähallituksen hallitus tarkisti palkitsemislinjauksia 20.12.2022. Johdon edustajien maksimiprosentteja laskettiin ja henkilöstön erillispalkitsemisen raja nostettiin maksimissaan 6 000 euroon (3 000 €).

Vuonna 2022 hallitus kokoontui 16 kertaa. Kokouksissa läsnäoloprosentti oli 99,2 prosenttia. Tarkastusvaliokunta kokoontui 13 kertaa ja henkilöstövaliokunta kahdeksan kertaa.

Metsähallituksen hallitus PALKKIOT

Puheenjohtaja

2 500 €/kk

+ kokouspalkkio
600 €/kokous

Varapuheenjohtaja

1 500 €/kk

+ kokouspalkkio
300 €/kokous

Muut hallituksen jäsenet

1 300 €/kk

+ kokouspalkkio
300 €/kokous

Valiokunnat PALKKIOT

Tarkastusvaliokunnan
puheenjohtaja

1 500 €/kk

+ kokouspalkkio 600 €/kokous

Nimitys- ja palkkiovaliokunnan
puheenjohtaja

1 500 €/kk

+ kokouspalkkio 600 €/kokous

HALLITUS

Metsähallituksen hallitus

Valtioneuvosto nimittää liikelaitokselle hallituksen kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja määrää jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Hallituksessa tulee olla yksi jäsen maa- ja metsätalousministeriöstä, yksi ympäristöministeriöstä ja yksi Lapista. Yhden hallituksen jäsenen pitää edustaa liikelaitoksen henkilöstöä ja olla liikelaitoksen tai sen tytäryhtiön palveluksessa. Metsähallituksen toimitusjohtaja ei voi toimia hallituksen jäsenenä. Hallituskausi vaihtui 1.4.2022.

Valtioneuvoston nimittämä Metsähallituksen hallitus ajalle 1.4.2019–31.3.2022.

Timo Laitinen, puheenjohtaja, pääjohtaja,
Valtiokonttori

Sanna Paanukoski, varapuheenjohtaja, neuvotteleva
virkamies, maa- ja metsätalousministeriö

Johanna Ikkäheimo, jäsen, hallituksen puheenjohtaja,
Lappset Group Oy, Keskinäinen vakuutusyhtiö
Fennia, hallituksen jäsen, FEPI – Federation of
European Play Industry, puheenjohtaja

Simo Rundgren, jäsen, alueiden edustaja, Kolari,
Kirkkoherra

Jussi Saukkonen, jäsen, talous-, Kehitys-, IT- ja
HR-johtaja, IskuYhtymä Oy, Metsähallituksen
tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja

Pekka Hautala, jäsen, luontovalvoja, Metsähallituksen
henkilöstön edustaja, JHL:n pääluottamusmies

Liisa Tyrväinen, jäsen, tutkimusprofessori,
Luonnonvarakeskus, WWF:n hallintoneuvosto, jäsen

HALLITUS

Valtioneuvoston nimittämä Metsähallituksen hallitus ajalle 1.4.2022–31.3.2025.

Päivi Huotari
puheenjohtaja
Toimitusjohtaja,
Maatalousyrittäjien
eläkelaitos MELA
Hallituksen jäsen
vuodesta 2022

Sanna Paanukoski
varapuheenjohtaja
Neuvotteleva
virkamies, maa- ja
metsätalousministeriö
Hallituksen jäsen
vuodesta 2020

Tanja Joonas
jäsen
Dosentti, Lapin yliopisto
Hallituksen jäsen
vuodesta 2022

Keijo Kallunki
jäsen
Henkilön edustaja
Viestinnän asiantuntija,
Metsähallitus
Hallituksen jäsen
vuodesta 2022

Jussi Saukkonen
jäsen
Talous-, Kehitys-,
IT- ja HR-johtaja,
Isku-Yhtymä Oy
Metsähallituksen
tarkastusvaliokunnan
puheenjohtaja
Hallituksen jäsen
vuodesta 2019

Tuija Suur-Hamari
jäsen
Toimitusjohtaja,
Wipak Oy
Hallituksen jäsen
vuodesta 2022

Ismo Tiainen
jäsen
Hallinto- ja kansainvälisten
asioiden johtaja,
ympäristöministeriö
NEFCO – Nordic
Environment Finance
Corporation, hallituksen
jäsen
Hallituksen jäsen
vuodesta 2020

Roope Uusitalo
jäsen
Professori,
Helsingin yliopisto
Hallituksen jäsen
vuodesta 2022

HALLITUS

Tytäryhtiöiden hallitukset

Metsähallitus Metsätalous Oy

Juha S. Niemelä, pääjohtaja, hallituksen puheenjohtaja

Heli Lehtonen, talousjohtaja, varapuheenjohtaja

Satu Saarelainen, jäsen, henkilöstön edustaja

Päivi Salpakivi-Salomaa, jäsen, MMK, metsänhoitaja

Toimitusjohtaja **Jussi Kumpula**

Siemen Forelia Oy

Tuomas Hallenberg, johtaja, hallituksen puheenjohtaja

Heli Lehtonen, talousjohtaja, varapuheenjohtaja

Ville Koskimäki, hankekehityspäällikkö, jäsen

Toimitusjohtaja **Mikko Pulkkinen**

MH-Kivi Oy

Tuomas Hallenberg, johtaja, hallituksen puheenjohtaja

Heli Lehtonen, talousjohtaja, varapuheenjohtaja

Juha S. Niemelä, pääjohtaja, jäsen

Susanna Oikarinen, lakiasianjohtaja, jäsen

Toimitusjohtaja **Harri Saxlund**

Nuuksiokeskus Oy

(Metsähallitus, osuus 68 %)

Mikael Nordström, aluejohtaja, hallituksen puheenjohtaja

Sirpa Niironen, Senior Advisor, varapuheenjohtaja

Satu Aromaa, jäsen, Espoon kaupunki

Maria Nelskylä, jäsen, Helsingin kaupunki

Johan Huldén, jäsen, Folkhälsan Utbildning Ab

Teemu Ruotsala, hankinnan erityisasiantuntija, jäsen

Anna-Liisa Varala, lakiasianpäällikkö, jäsen

JOHTORYHMÄ

Liikelaitoksen johtamisessa pääjohtajaa avustaa johtoryhmä. Johtoryhmän jäseninä ovat pääjohtajan määräämät liiketoimintayksiköiden johtajat, julkisten hallintotehtävien yksikön johtaja ja konserniyksiköiden johtajat.

Juha S. Niemelä
toimitusjohtaja

Päivi Lazarov
ma. viestintäjohtaja
31.8.2022 alkaen
(Terhi Koipijärvi,
johtaja, viestintä,
strategia ja
vastuullisuus,
30.8.2022 asti)

Jussi Kumpula
toimitusjohtaja
Metsähallitus
Metsätalous Oy

Susanna Oikarinen
lakiasianjohtaja

Jukka Bisi
erätalousjohtaja,
Eräpalvelut
(Jyrki Tolonen, vs.
erätalousjohtaja
31.3.2022 asti)

Terhi Vires
henkilöstöjohtaja

Tuomas Hallenberg
johtaja,
Kiinteistökehitys

Heli Lehtonen
talousjohtaja

Henrik Jansson
luontopalvelujohtaja,
Luontopalvelut

Anna-Leena Ruuth
tietohallintojohtaja

RAPORTOINTIPERIAATTEET JA GRI-TAULUKKO

Raportointiperiaatteet

Tämä raportti kattaa Metsähallituksen ja sen tytäryhtiöiden toiminnan vuodelta 2022. Raportin tiedot on kerätty sisäisesti asiantuntijoiden avulla ja koottu raportiksi viestintä- ja vastuullisuusyksikössä. Kokonaisuuteen kuuluu vuosi- ja vastuullisuusraportin lisäksi konsernin taloustiedot sisältävä toimintakertomus ja tilinpäätös.

Raportin viitekehyksenä on hyödynnetty GRI-standardia. Uusituista GRI-standardeista 2 ja 3 on raportoitu standardin ohjeistuksen mukaisesti englanniksi. Lisäksi raportissa on huomioitu EU:n muiden kuin taloudellisten tietojen viitekehys.

Raportoitujen tunnuslukujen valintaa on ohjannut olennaisuusanalyysi. Vastuullisuusraportoinnin tietoja ei ole, tilinpäätöstietoja lukuun ottamatta, varmennettu ulkopuolisen toimesta.

Lisätietoja raportista ja Metsähallituksen vastuullisuudesta antaa vastuullisuuden erityisasiantuntija Hanna Kelola-Mäkeläinen (hanna.kelola-makelainen@metsa.fi).

Asia MH 1867/2023.

Laskentaperiaatteet

Ilmasto-ohjelma:

Ilmasto-ohjelman tietojen lähtötaso on laskettu vuodelta 2018. Laskelmat perustuvat valtakunnan metsien 12. inventoinnin (2014–2018) tietoihin. Laskelmissa on lisäksi käytetty MELA-ohjelmistoa ja kasvihuonekaasuinventaarion menetelmiä. Hiilinielun ja -varastojen kehitys arvioidaan vuosittain näihin tietoihin pohjautuen.

Hiilikädenjälki:

Hiilikädenjälkiarviossa on huomioitu Metsähallituksen maille rakennettu tuulivoima, energiapuun sekä uusiutuvan puuraaka-aineen käyttö tuotteisiin.

Käytämme tuulivoiman hiilikädenjäljen laskennassa menetelmää, joka olettaa tuulivoiman korvaavan sähkömarkkinajärjestelmän keskimääräistä vuotuista päästöä. Sitä kuvaa Energiaviraston laskema sähkön jäännösjakauma, joka kertoo Suomessa kulutetun varmentamattoman sähkön tuotant jakauman. Tuulivoiman hiilikädenjälkilaskelmissamme ovat mukana vain jäännösjakauman mukaiset hiilidioksidipäästöt. Muita energiantuotannossa syntyviä kasvihuonekaasupäästöjä ei ole laskettu mukaan. Luku ei myöskään huomioi voimalaitosten rakentamisesta tai polttoaineiden tuotannosta ja kuljetuksesta aiheutuvia päästöjä.

Energiapuun osalta laskennassa on käytetty Tilastokeskuksen polttoaineluokituksen hiilidioksidioletuspäästökerrointa turpeelle. Muita kasvihuonekaasupäästöjä ei ole huomioitu. Luku ei myöskään sisällä turpeen tai energiapuun korjuusta ja kuljetuksesta tai voimalaitosten rakentamisesta aiheutuvia päästöjä. Energiapuun korjuun ja kuljetuksen päästöt on huomioitu Metsähallituksen hiilijalanjäljessä.

Asiakkaamme valmistavat toimittamastamme ainespuusta erilaisia biotalouden tuotteita sekä käyttävät sitä tuotteissaan korvaamaan fossiilisia raaka- ja polttoaineita. Tästä syntyvät korvausvaikutukset vä-

RAPORTOINTIPERIAATTEET JA GRI-TAULUKKO

hentävät ilmastonmuutosta aiheuttavia kasvihuonekaasupäästöjä. Kädenjätkilaskennassamme olemme suhteuttaneet Hurmekoski et al. (2020) tutkimuksen tuloksen puumarkkinaosuuteemme.

Hiilijalanjälki:

Metsähallituksen päästölaskelman laskentatapa muuttui vuonna 2022. Hiilijalanjätkiluku on laskettu uudella laskentatavalla takautuvasti vuodelle 2020 asti.

Metsähallituksen hiilijalanjälki perustuu ostolaskudataan, joka on viety Hanselin Hankintapulssiin. Hankintapulssin hiilijalanjätkilaskenta perustuu Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) kehittämiin Envimat-ker-toimiin, joilla voidaan arvioida materiaalivirtojen, ympäristövaikutusten ja taloudellisten vaikutusten välisiä suhteita. Arviot hankintakategorioiden hiilija-

lanjäljistä perustuvat keskimääräisiin Suomen markkinoilla olevien tuotteiden hiilijalanjälkiin. Sähkön osalta Hanselin yhteishankintasopimuksen kautta ostettavan alkuperävarmennetun sähkön hiilijalanjäljeksi on merkitty 0. [Envimat-mallin tarkempi kuvaus.](#)

Hiilijalanjätkilaskelma on arvio, joka perustuu laskennassa tehtyihin oletuksiin ja raportoinnista saatuihin lähtötietoihin. Arvion tarkkuus parantuu, kun tutkimustieto lisääntyy ja lähtötiedot tarkentuvat. Hiilijalanjätkilaskelmassa ei ole kaikin osin eroteltu GHG-protokollan mukaisesti maastotöistä omaa työtä, eli suoraa ns. alavirran päästöjä, tai ostotyötä, eli epäsuoria ns. ylävirran päästöjä.

RAPORTOINTIPERIAATTEET JA GRI-TAULUKKO

GRI 2: GENERAL DISCLOSURES 2021

GRI-koodi	Sisältö	Sivu
2. The Organization and its reporting principles		
2-1	Organizational details	7, 58, 129
2-2	Entities included in the organization's sustainability reporting	7-10, 130
2-3	Reporting period, frequency and contact point	141
2-4	Restatements of information	78, 143
2-5	External assurance	141
2-6	Activities, value chain and other business relationships	7-10, 59-60, 107, 111, 123-124
2-7	Employees	51, 58
2-8	Workers who are not employees	59-60
3. Governance		
2-9	Governance structure and composition	137-140
2-10	Nomination and selection of the highest governance body	129-131
2-11	Chair of the highest governance body	129-130
2-12	Role of the highest governance body in overseeing the management of impacts	20, 129-132
2-13	Delegation of responsibility for managing impacts	40-42
2-14	Role of the highest governance body in sustainability reporting	141
2-15	Conflicts of interest	138
2-16	Communication of critical concerns	45-46

GRI 2: GENERAL DISCLOSURES 2021

GRI-koodi	Sisältö	Sivu
2-17	Collective knowledge of the highest governance body	51
2-18	Evaluation of the performance of the highest governance body	129-133
2-19	Remuneration policies	135-136
2-20	Process to determine remuneration	135
2-21	Annual total compensation ratio	135-136
4. Strategy, policies and practices		
2-22	Statement on sustainable development strategy	4-5
2-23	Policy commitments	40-41, 49
2-24	Embedding policy commitments	40-41, 49, 51, 59, 61, 105-106, 133-134
2-25	Processes to remediate negative impacts	49-50, 54, 60-61
2-26	Mechanisms for seeking advice and raising concerns	45-46, 60
2-27	Compliance with laws and regulations	31, 64-65
2-28	Membership associations	41
5. Stakeholder engagement		
2-29	Approach to stakeholder engagement	20-22, 25-28
2-30	Collective bargaining agreements	Kaikki Metsähallituksen työntekijät ,pl. johdon edustajat, ovat työehtosopimusten piirissä.

RAPORTOINTIPERIAATTEET JA GRI-TAULUKKO

GRI 3: MATERIAL TOPICS 2021

GRI-koodi	Sisältö	Sivu
2. The Organization and its reporting principles		
3-1	Process to determine material topics	33–35, 49–50, 64, 82–83
3-2	List of material topics	35
3-3	Management of material topics	16, 40–42, 47, 49–50, 59–64, 67–69, 82–83, 105–106, 133–134

200 - TALOUDELLISET VAIKUTUKSET

GRI-koodi	Sisältö	Sivu
Taloudelliset tulokset		
201	1 Suoran taloudellisen lisäarvon tuottaminen ja jakautuminen	103–104
201	2 Ilmastonmuutoksen taloudelliset seuraamukset ja muut vaikutukset Metsähallituksen toiminnalle	82–83
201	4 Valtiolta saatu rahoitus	7
Välilliset taloudelliset vaikutukset		
203	1 Infrastruktuuri-investoinnit ja yleishyödyllisten palvelujen tuki sekä niiden vaikutukset	114
203	2 Merkittävät epäsuorat taloudelliset vaikutukset ja niiden laajuus	103–104
Hankintakäytännöt		
204	1 Ostot paikallisilta toimittajilta	104
205	2 Korruption vastaisiin politiikkoihin ja menettelytapoihin liittyvä viestintä ja koulutus	106
Verot		
207	1 Verostrategia	103
207	4 Maakohtainen veroraportointi	103

RAPORTOINTIPERIAATTEET JA GRI-TAULUKKO

300 - YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

GRI-Koodi	Sisältö	Sivu
Vesi ja päästöt veteen		
303	1 Vesi jaettuna resurssina	97–101
303	2 Jätevesien vaikutusten hallinta	72
Luonnon monimuotoisuus		
304	1 Toimipaikat, jotka sijaitsevat luonnonsuojelualueilla tai luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävillä alueilla	11
304	2 Toiminnan, tuotteiden ja palvelujen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen	85–101
304	3 Suojellut ja kunnostetut elinympäristöt	85–101
304	4 IUCN:n uhanalaisten lajien listalla olevat tai kansallisesti suojeltavat lajit Metsähallituksen vaikutuspiirissä olevilla alueilla	92–101
Päästöt		
305	1 Suorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 1)	78–79
305	2 Epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 2)	78–79
305	3 Muut epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 3)	78–79
305	5 Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	80–81
Ympäristölainsäädännön noudattaminen		
307	1 Ympäristölainsäädännön ja -säännösten rikkominen	69–71

400 - SOSIAALISET VAIKUTUKSET

GRI-KOODI	sisältö	sivu
Työsuhteet		
401	1 Uuden palkatun henkilöstön määrä ja vaihtuvuus	58
Työterveys ja -turvallisuus		
403	2 Riskien tunnistaminen, arviointi ja tapausten tutkinta	49–50, 56
403	5 Työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvät koulutukset	56–57
403	7 Työterveys- ja työturvallisuushaittojen ehkäisy läpi arvoketjun	59–61
403	9 Työtapaturmat	57–58
Koulutukset		
404	1 Keskimääräiset koulutustunnit vuodessa henkilöä kohden	58
404	2 Osaamisen kehittämiseen ja muutokseen liittyvät ohjelmat	51
Monimuotoisuus ja yhdenvertaiset mahdollisuudet		
405	1 Hallinnon ja henkilöstön monimuotoisuus	52–54
405	2 Naisten ja miesten peruspalkkojen sekä palkitsemisen suhde	52
Syrjinnän ehkäisy		
406	1 Syrjintätapaukset ja korjaavat toimenpiteet	55–56
Pakkotyövoima		
409	1 Toiminnot ja toimittajat, joiden osalta on tunnistettu merkittävä pakko- ja rangaistustyövoiman käytön riski	49–50
Ihmisoikeusarviointit		
412	1 Toiminnot, joissa on toteutettu ihmisoikeusarviointi	49–50
412	2 Henkilöstön ihmisoikeuskoulutus	51

RAPORTOINTIPERIAATTEET JA GRI-TAULUKKO

400 - SOSIAALISET VAIKUTUKSET

GRI-KOODI	sisältö	sivu	
412	3	Merkittävät investointisopimukset, jotka sisältävät ihmisoikeuksiin liittyviä ehtoja, tai joiden yhteydessä on tehty ihmisoikeusarviointi	120–122
Paikallisyhteisöt			
413	1	Toiminnot, joissa on toteutettu paikallisyhteisövuorovaikutus, vaikutusarviointi ja kehitysohjelmia	20–22
413	2	Toiminnot, joilla on nykyisiä tai mahdollisia negatiivisia vaikutuksia paikallisyhteisöihin	49–50
Toimittajien sosiaalinen arviointi			
414	1	Toimittajat, jotka on arvioitu sosiaaliseen vastuuseen liittyvien kriteerien mukaisesti	49–50
414	2	Negatiiviset sosiaaliseen vastuuseen liittyvät vaikutukset toimitusketjussa ja toteutetut toimenpiteet	49–50, 59–61
Julkinen päätöksenteko			
415	1	Poliittiset tuet	Metsähallitus ei maksa tukia poliittisille toimijoille
Asiakkaiden terveys ja turvallisuus			
416	1	Palveluiden terveys ja turvallisuusvaikutusten arviointi	114
Asiakkaiden yksityisyydensuoja			
418	1	Asiakkaiden yksityisyydensuojan rikkomiseen ja asiakastietojen häviämiseen liittyvät valitukset	45–46
Määräystenmukaisuus			
419	1	Lakien ja säädösten rikkomukset sosiaalisten ja taloudellisten tekijöiden osalta	31, 64–65

Tilinpäätös ja toimintakertomus

[Tästä »](#)

